

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Lazár

**Ústavněprávní vývoj v amerických
koloniích**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Radim Seltenreich

Katedra právních dějin

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 15.03.2017

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Tomáš Lazár

**Ústavnoprávny vývoj v amerických
kolóniách**

Diplomová práca

Vedúci diplomovej práce: doc. JUDr. Radim Seltenreich

Katedra právnych dejín

Dátum vypracovania práce (uzavretie rukopisu) : 15.03.2017

Čestné prehlásenie

Prehlasujem, že predloženú diplomovú prácu som vypracoval samostatne a že všetky použité zdroje boli riadne uvedené. Ďalej prehlasujem, že táto práca nebola využitá k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe dňa

Tomáš Lazár

Pod'akovanie

Rád by som sa týmto poďakoval doc. JUDr. Radimovi Seltenreichovi za ústretový prístup a cenné rady a odporúčania, ktoré mi pomohli pri tvorbe tejto diplomovej práce.

Obsah

1 Úvod	7
2 Anglické kolonizačné pokusy v 16. storočí	8
2.1 Humphrey Gilbert, Walther Raleigh a ich kolonizačné aktivity	8
3 Oblasť Nového Anglicka do zrušenia monarchie	10
3.1 New Plymouth a Mayflower Covenant	10
3.2 Založenie Massachusetts a ďalší vývoj v kolónii	13
3.3 Ústavný vývoj Connecticutu, New Havenu a Rhode Islandu.....	16
3.4 Miestna správa v novoanglických kolóniách.....	18
4 Nové Anglicko v druhej polovici 17. storočia	20
4.1 Massachusetts do zrušenia jeho charty	20
4.2 Ústavný vývoj v ďalších kolóniách	22
4.3 Obdobie Novoanglického domínia a koniec 17. storočia	23
4.3.1 Prijatie novej massachusettskej charty.....	26
4.4 Prvotné pokusy o spoluprácu – Novoanglická konfederácia.....	27
5 Stredoaatlantické kolónie v 17. storočí	30
5.1 Nové Holandsko	30
5.2 New York	31
5.3 Pennsylvánia	34
5.4 Delaware	38
5.5 New Jersey.....	39
5.6 Miestna správa v stredoaatlantických kolóniách	41
6 Južné kolónie v prvej polovici 17. storočia	42
6.1 Virgínska spoločnosť a počiatky Virgínie.....	42
6.1.1 Druhá a tretia virgínska charta	43
6.1.2 Virgínia ako kráľovská kolónia.....	46
6.2 Počiatky Marylandu.....	47
7 Južné kolónie v druhej polovici 17. storočia	50
7.1 Virgínia	50
7.2 Maryland.....	51
7.3 Karolíny	52

7.4 Georgia.....	55
7.5 Miestna správa v južných kolóniách.....	55
8 Americké kolónie na začiatku 18. storočia	57
8.1 Formovanie anglických koloniálnych úradov.....	57
8.2 Navigačné zákony.....	58
8.3 Úrad guvernéra, rada a zastupiteľské zhromaždenie	59
8.4 Plán únie z Albany	61
9 Predrevolučné obdobie a americká vojna za nezávislosť	63
9.1 Zákon o kolkovnom a Townshendove zákony.....	63
9.2 Prvý kontinentálny kongres	66
9.3 Druhý kontinentálny kongres.....	67
9.4 Nové štátne ústavy	68
10 Konfederácia	70
10.1 Systém vlády podľa Článkov konfederácie	71
10.2 Nedostatky konfедераčného zriadenia	72
10.3 Konfедераčná politika osídľovania severozápadu	73
11 Ústava Spojených štátov amerických.....	75
11.1 Konferencia v Annapolise a ústavodarné zhromaždenie vo Philadelphii.....	75
11.1.1 Virgínsky plán a newjerseyský plán	76
11.2 Vplyv štátnych ústav a Článkov konfederácie na Ústavu.....	77
11.2.1 Spoločné znaky Ústavy Spojených štátov a Článkov konfederácie.....	78
11.2.2 Rozdiely medzi konfедераčným a federálnym zriadením.....	80
12 Záver	83
Zoznam použitej literatúry	85
Resumé.....	89
Constitutional Development in American Colonies (Summary).....	90
Kľúčové slová.....	91

1 Úvod

Dobytie, obsadenie a následné osídlenie Ameriky bolo jednou z najväčších európskych kolonizačných snáh od čias Rímskej ríše. Na území dnešných Spojených štátov amerických zakladali kolónie viaceré európske mocnosti, a to predovšetkým Veľká Británia (oblasť východu USA), Španielsko (oblasť juhozápadu a juhu USA), Holandsko (oblasť New Yorku), Švédsko (oblasť Delaware) a Rusko (oblasť Aljašky). Právne aspekty vyplývajúce z tejto fázy európskej histórie zahŕňajú významné otázky legitimacy ovládania daného územia, otázky právomocí kolonizátorov nad obyvateľmi daných území, ako aj otázky vzťahov medzi materskou krajinou a kolonistami, ktorí sa na novom území usadili.

Hoci Veľká Británia zahájila svoje kolonizačné snahy Ameriky ako posledná, je práve britská kolonizácia na východnom, tj. atlantickom pobreží kľúčového významu pre nasledujúci vývoj a vznik Spojených štátov amerických.

Táto práca si kladie za cieľ bližšie poukázať na ústavnoprávny vývoj severoamerických britských kolónií, a to až po prijatie Ústavy Spojených štátov amerických v roku 1789. V týchto kolóniách neexistoval jednotný systém koloniálnej správy a vývoj teda v mnohých aspektoch vykazoval pomerne významné odlišnosti. Z tohto vývoja postupne vznikol vládny systém, ktorý zo systémov jednotlivých kolónií fakticky vybral určité vhodné prvky a skombinoval ich do Článkov konfederácie a následne do Ústavy Spojených štátov amerických, ktorá technicky platí dodnes.

Táto práca si tiež kladie za cieľ zachytiť dôvody osamostatnenia kolónií v historických súvislostiach, ako aj postupný vývoj myšlienok samosprávy nezávislej na britskej vláde.

Členenie práce reflektuje chronologické hľadisko vývoja, v rámci ktorého začína pri počiatkoch anglickej kolonizácie v 16. storočí a cez 17. storočie (predstavujúce rozsahové ťažisko tejto práce) pokračuje až po prijatie samotnej Ústavy Spojených štátov amerických (z hľadiska rozsahu táto práca už neobsahuje komplexnú analýzu samotnej Ústavy, ale skôr naznačenie vplyvov, ktoré viedli k jej konkrétnej podobe). V rámci jednotlivých koloniálnych oblastí sa práca zameriava najskôr na najstaršie kolónie, postupujúc ku kolóniám mladším.

Okrem chronologického hľadiska práca reflektuje i hľadisko geografické, v rámci ktorého sa zaužívaným spôsobom – v smere zo severu na juh – zameriava najskôr na novoanglické kolónie, následne na stredoatlantické kolónie a nakoniec na kolónie južné.

2 Anglické kolonizačné pokusy v 16. storočí

Územie na sever od Floridy dlho stálo mimo záujmu Španielska i Portugalska. Jedným z dôvodov tohto nezájmu bol aj fakt, že toto územie bolo chudobné na ložiská zlata a spôsob života miestneho obyvateľstva poskytoval len minimum príležitostí na nadväzovanie obchodných kontaktov. A práve táto oblasť tzv. Nového sveta sa už čoskoro stala cieľom prieskumných výprav zástupcov ďalších európskych námorných veľmocí, najmä Francúzska a Anglicka.¹

Prvú plavbu k severoamerickému pobrežiu vykonal niekoľko rokov po návrate Krištofa Kolumba Angličan s talianskymi koreňmi John Cabot. Právnym podkladom k tejto výprave sa stal patent vydaný kráľom Henrichom VII.; „*Tento patent je zaujímavý, pretože predstavuje najstarší zachovaný dokument, ktorý spája Anglicko s Novým svetom.*“² Zároveň predstavuje kráľovskú podporu zámorským objavom a deklaráciu povinností voči Korune.

V tomto patente Henrich VII. udelil Cabotovi i jeho synom právo plaviť sa pod kráľovskou vlajkou a pôsobiť ako vazal a vyslanec kráľa. Listina ich oprávňovala k tomu, aby objavovali, skúmali a zaberali územia doposiaľ neosídlené kresťanským obyvateľstvom a zakladali mestá a pevnosti. Na druhej strane, uvedený patent ukladal aj niekoľko povinností. Hovoril najmä o povinnosti odovzdať Korune jednu pätinu získaných peňazí alebo tovaru, a to i napriek tomu, že Koruna sama do tohto podniku neinvestovala žiadne prostriedky.³

Hoci John Cabot a jeho synovia úspešne preskúmali a zabrali územie Newfoundlandu, záujem o zámorské plavby na viac ako polstoročie v Anglicku opadol.⁴

2.1 Humphrey Gilbert, Walther Raleigh a ich kolonizačné aktivity

V roku 1578 kráľovná Alžbeta I. vydala šľachtickému podnikateľovi Humphreymu Gilbertovi tzv. kolonizačný patent. Ten oprávňoval Gilberta na obdobie šiestich rokov obsadzovať, opevňovať a spravovať akékoľvek územie neobývané kresťanmi. Týmto patentom Gilbert získal vlastnícke právo na ním obsadené územia a oprávnenie vydávať

¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 11.

² DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 24.

³ *Patent Granted by King Henry VII to John Cabot and his Sons* [online]. 1496. [cit. 22. 01. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.heritage.nf.ca/articles/exploration/1496-cabot-patent.php>>

⁴ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 25–33.

vlastné právne normy, ktoré boli v súlade s normami platnými v Anglicku a základnými zásadami kresťanstva. Koruna tiež zavazovala Gilberta odvádzať pätinu vyťažných drahých kovov do kráľovskej pokladne.⁵ V nasledujúcom období Gilbert formálne zabral prístav St. John's na ostrove Newfoundland. Práve tu vydal prvé anglické zákony viažuce sa na americké územie. Tie ukladali obyvateľom povinnosť verejného výkonu náboženských obradov podľa anglikánskej cirkvi, stanovovali trest smrti za narušenie práva držby týchto území a tiež ukladali tresty za urážku kráľovského majestátu.⁶

Po tragickej smrti Gilberta sa jeho nasledovníkom v ďalších anglických koloniálnych pokusoch stal sir Walter Raleigh, ktorému Koruna v roku 1584 udelila patent obsahovo podobný Gilbertovmu.

Je dôležité venovať pozornosť dvom Waltherovým kolonizačným výpravám v roku 1584 a v roku 1587, a to z toho dôvodu, že hoci ani jedna z nich nezabezpečila trvalé osídlenie územia na americkom pobreží, i tak došlo počas druhej výpravy k vytvoreniu *prvého politického orgánu kolónie*. Bol založený na základe dohody s potencionálnymi osadníkmi a predstavoval úrad guvernéra a zbor dvanástich asistentov.⁷

⁵ *Letters Patent to Sir Humfrey Gylberte June 11* [online]. 1578. [cit. 22. 01. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/16th_century/humfrey.asp>

⁶ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 50.

⁷ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 25–29.

3 Oblasť Nového Anglicka do zrušenia monarchie

Oblasť Nového Anglicka predstavovala územie východného pobrežia americkej pevniny ležiace severne od Long Islandu, na ktorom sa postupne sformovali kolónie New Plymouth, Massachusetts, Connecticut, New Haven, Rhode Island, a neskôr aj New Hampshire.

Spomenuté kolónie spolu vytvorili tzv. moralistickú politickú subkultúru, v rámci ktorej sa spoločnosť snažila o dosiahnutie tzv. obecného dobra. Na jeho presadzovaní sa zúčastňovali všetci členovia spoločenstva. Väčšinu obyvateľstva predstavovali puritáni, ktorí prijali „*záväzok prispieť podľa svojich síl k vybudovaniu „mesta na pahorku“, ktoré by slúžilo ako vzor upadlému svetu*“.⁸

3.1 New Plymouth a Mayflower Covenant

V období po vzniku anglikánskej cirkvi, okolo roku 1529, sa na území Anglicka sformoval silný ideový prúd nazývaný *puritáni*. Jeho predstavitelia tvrdili, že anglikánska cirkev musí pokračovať v očiste spoločnosti od negatívnych vplyvov a navracat' sa k podstate kresťanskej viery. V rámci tohto prúdu sa neskôr vyčlenili tzv. *separatisti* (v ďalšom texte uvádzaní ako puritáni), ktorí sa od anglikánskej cirkvi dištancovali a presadzovali zakladanie nezávislých lokálnych cirkví. Počas vlády Jakuba I. bolo hnutie separatistov často vystavené perzekúciám, čo viedlo k jeho emigrácii do oblasti holandského mesta Leyden. Po desiatich rokoch sa toto hnutie rozhodlo emigrovať, tentokrát do zámoria.⁹

Objektom ich záujmu sa stalo neobývané územie Virgínskej spoločnosti ležiace severne od zátoky Chesapeake. Túto oblasť spravovala jej severná vetva nazývaná Plymouthská spoločnosť, ktorá bola v roku 1620 transformovaná do *Rady pre Nové Anglicko*. Menovaná spoločnosť bola ochotná poskytnúť predmetné územie pod podmienkou zabezpečenia potrebného finančného kapitálu a kráľovho súhlasu so separatistickým pojatím náboženskej slobody.¹⁰

⁸ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s.388.

⁹ PALFREY, J. *A Compendious history of New England from the Discovery by Europeans to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I.* Boston : James R. Osgood and Company, 1884, s. 47–51.

¹⁰ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 79.

Výsledkom dlhých rokovaní kolonistov s Plymouthskou spoločnosťou bolo vydanie patentu v roku 1619, ktorý imigrantom povolil usadiť sa na konkrétnom území.¹¹

Osadníci sa vylodili na pobreží Massachusetts v roku 1620 a usídlili sa na území ležiacom mimo hranice územia spravovaného Virgínskou spoločnosťou; ich loď je do dnešného dňa známa svojim menom Mayflower. Časť kolonistov usúdila, že všetky záväzky voči menovanej spoločnosti zákonite zanikli, a že ako obyvatelia *územia nikoho* nepodliehajú žiadnym zákonom. Tieto názory však boli vedúcimi puritánskymi vodcami zásadne odmietnuté. Z ich rokovania o budúcom fungovaní kolónie vzišla tzv. Mayflowerská zmluva (The Mayflower Compact), ktorú osadníci spísali a schválili ešte na lodi Mayflower.¹² „*Tento písomný záväzok, ktorý sa stal na mnoho rokov plymouthskou ústavou, podpísalo 11. novembra 1620 na lodi Mayflower 41 mužov, medzi ktorých patrili jednak leydenskí puritáni, ako aj londýnski.*“¹³ Tvorcovia tohto krátkeho, no významného dokumentu deklarovali, že uzatvárajú „*slávnostne a navzájom pred Bohom a jeden pred druhým dohodu a sami seba navzájom spájajú v občianske teleso politické, pre lepšie svoje usporiadanie a podporu cieľov.*“¹⁴ V dokumente sa osadníci zaviazali vytvárať len také právne normy, inštitúty a úrady, ktoré boli užitočné a prospešné pre kolóniu ako celok.

Právomoc vytvárať právne predpisy bola zverená všeobecnému snemu (General Court) freemanov (dospelých osadníkov bez služobných záväzkov, ktorí mali právo voliť najvyššie orgány kolónie a byť do nich volení, resp. mali plné občianske práva). Správny a súdny orgán, nazývaný rada alebo magistrát, pozostával z guvernéra a siedmich asistentov každoročne volených snemom. Tomuto orgánu náležalo okrem exekutívnych právomocí tiež právo schvaľovať status freemanov, udeľovať pôdu a spoločne s porotou súdiť občianske i trestné prípady.

Ako sa kolónia rozrastala o nové mestá, potreba orgánu tvoreného zástupcami osadníkov narastala. Prvým krokom k vytvoreniu zastupiteľského systému boli ústavné zmeny prijaté v roku 1636. Zhromaždenia zvolané za účelom tvorby právnych predpisov mali byť oddelené od zhromaždení slúžiacich k zvoleniu nového magistrátu. K prvej z menovaných činností sa schádzali všetci freemani z kolónie, zatiaľčo v prípade druhej

¹¹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 39-43.

¹² RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 80.

¹³ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 81.

¹⁴ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva.* Praha : Linde, 2007, s. 475.

činnosti mohli byť prítomní aj zástupcovia oprávnených voličov.

Definitívny systém zastupiteľskej moci bol predstavený v roku 1638. Mesto Plymouth do snemu so zákonodarnou i volebnou funkciou vysielalo štyroch zástupcov, ostatné mestá po dvoch. Významnou zmenou bolo v novom orgáne to, že hoci do pôvodného i nového zhromaždenia mohli zasadať iba freemani, nový systém umožňoval, aby reprezentantov mohli voliť všetci vlastníci pozemkov.¹⁵

V roku 1626 bol do Anglicka vyslaný jeden zo zvolených asistentov, Isaac Allerton, aby s Radou pre Nové Anglicko uzavrel dohodu, ktorá by kolóniu New Plymouth oslobodila od všetkých povinností voči Rade pre Nové Anglicko. Na základe zmluvy, ktorú obe strany uzavreli, sa akcionári danej spoločnosti vzdali všetkých nárokov voči kolónii, avšak tá im bola povinná vyplatiť čiastku 1800 libier v niekoľkých splátkach.¹⁶ V roku 1630 bol v Anglicku vydaný kráľovský patent, ktorý kolónii udeľoval držbu nad všetkými územiami, ktoré kolonisti osídlili. Avšak žiadne iné privilégia kolónii udelené neboli, čo umožnilo neskoršie zásahy Koruny do jej fungovania.¹⁷

S kolóniou New Plymouth je spojená existencia významného právneho dokumentu nazvaného *Pútnický kódex zákonov* (The Pilgrim Code of Law) z roku 1636. Tento zákonník zaoberajúci sa úpravou správnych orgánov i právami jednotlivca býva odborníkmi často zaraďovaný medzi prvé ústavné listiny sveta.¹⁸ Kódex stanovil pevný termín konania zhromaždenia freemanov na 1. jún, počas ktorého sa každoročne volili guvernér, asistenti a ostatní úradníci kolónie ako napríklad strážnik, pokladník či koroner.

Podľa kódexu guvernérovi náležala exekutívna právomoc, mohol zvolávať asistentov a radiť sa s nimi, ako aj vykonávať v spolupráci s asistentmi súdnu jurisdikciu nad obyvateľmi kolónie podľa stanovených pravidiel. Asistenti tvorili poradný orgán guvernéra. V jeho neprítomnosti ho zastupovali a spoločne s ním riešili niektoré občianske spory a trestné prípady.

Kódex tiež upravoval povinnosti freemanov. Museli sa zúčastňovať na voľbe magistrátu a za nesplnenie tejto povinnosti im hrozila stanovená pokuta. Pokuta mu bola

¹⁵ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 71–72.

¹⁶ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 83.

¹⁷ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 73.

¹⁸ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 389.

udelená aj za odmietnutie vykonávať funkciu guvernéra alebo asistenta.

Zákonodarná moc bola zverená freemanom kolónie, ktorí ju vykonávali prostredníctvom všeobecného snemu, v ktorom sa uplatňoval princíp väčšinového hlasovania.

Kódex tiež deklaroval niektoré individuálne práva, napr. právo na súd pred porotou v súlade s anglickými precedensmi či právo na prieskum právnych rozhodnutí zasahujúcich do zásady rovnosti občanov.¹⁹

Zákonník obsahoval i „*ustanovenie o nutnosti schvaľovania anglických predpisov miestnym zákonodarným zborom, ktoré naznačuje, že boj o čo najväčšiu mieru nezávislosti na materskej zemi a rozsah politických slobôd bol v koloniálnych dejinách imanentne prítomný od ich samotných počiatkov.*“²⁰

3.2 Založenie Massachusetts a ďalší vývoj v kolónii

Za skutočný rok vzniku kolónie Massachusetts považujeme rok 1628, kedy skupina podnikateľov vedená Johnom Humfrym a Johnom Endecottom, združená v tzv. Spoločnosti Nového Anglicka, sa po prijatí ďalších členov premenovala na Spoločnosť Massachusettského zálivu²¹ a obdržala od Rady pre Nové Anglicko osídľovací patent na územie ležiace medzi riekami Merrimac a Charles.²²

Členovia spoločnosti s cieľom posilniť svoj právny nárok na udelené územie požiadali kráľa o vydanie kráľovskej charty, ktorú Karol I. podpísal a spečatil v marci 1629. Nová spoločnosť, ktorá sa sformovala na základe vydania charty, niesla názov *Guvernér a Spoločnosť zátoky Massachusetts v Novom Anglicku*, skrátene *Massachusettská spoločnosť*.²³ Na čele spoločnosti stál guvernér, viceguvernér a 18 asistentov, v praxi sa však ich počet pohyboval medzi 7 a 11. Títo boli každoročne volení freemanmi, ktorí tvorili členstvo spoločnosti. Prvého guvernéra, jeho zástupcu i asistentov však menoval v charte sám kráľ. Úradníci sa stretávali minimálne raz mesačne, aby riešili a spravovali každodenné záležitosti kolónie. Zároveň sa štyrikrát do roka zvolávalo obecné zhromaždenie freemanov, na ktorom rozhodovali o obecnej správe kolónie, prijímali dôležité rozhodnutia, rozhodovali o prijatí

¹⁹ *Pilgrim Code of Law* [online]. 1636. [cit. 25. 01. 2017]. Dostupné na internete: <<http://teachingamericanhistory.org/library/document/pilgrim-code-of-law/>>

²⁰ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 389.

²¹ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 389.

²² RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 86-90.

²³ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I*. New York: Henry Holt and Company, 1889, s. 87-90.

nových členov do spoločnosti a prijímali zákony a nariadenia pre vhodnú správu kolónie.²⁴

Hoci sa charta v mnohých bodoch podobala tretej charte Virgínskej spoločnosti, odlišovala sa od nej tým, že vedenie spoločnosti nemuselo sídlieť v Anglicku. Z dôvodu zhoršujúcej sa politickej situácie v Anglicku a narastajúcich perzekúcií voči puritánom sa vplyvná skupina náboženských vodcov stretla v Cambridge, kde prijala *Cambrideskú dohodu* (Cambridge Agreement). Na jej základe sa mala celá správa novej kolónie i samotná charta presunúť z Anglicka do kolónie. Massachusettská spoločnosť s týmto plánom súhlasila a novým guvernérom bol vymenovaný John Winthrop. K samotnému presunu došlo v roku 1630.²⁵ „Takto sa teda začal v koloniálnych podmienkach jedinečný podnik, na konci ktorého stojí premena anglickej obchodnej spoločnosti v provinčnú vládu – koloniálna správa sa stala skutočnou kópiou správnej organizácie akciovej spoločnosti.“²⁶

Zákonodarná moc v kolónii náležala všeobecnému snemu (General Court) tvorenému okrem guvernéra a asistentov aj freemanmi. Po čase nastala v správe kolónie zmena, keď všetky zákonodarné práva prešli z celého snemu na guvernéra, viceguvernéra a zbor asistentov tvoriacich magistrát kolónie. Modifikoval sa aj spôsob voľby guvernéra, ktorého začali voliť iba asistenti. Freemanom bola zachovaná len jediná právomoc, voľba asistentov.²⁷ Magistrát tak vo svojich rukách sústredil nielen moc výkonnú a súdnu, ale aj zákonodarnú.

Tento stav však netrval dlho. Už v roku 1634 si každé mesto zvolilo troch zástupcov, ktorí sformovali zhromaždenie. To sa obrátilo na guvernéra so žiadosťou o vydanie a prieskum charty, ktorá bola dovtedy vedením kolónie držaná v tajnosti. Následne zhromaždenie požadovalo navrátenie zákonodarnej moci snemu tak, ako to stanovoval tento dokument. Výsledkom následných jednaní boli ďalšie zmeny v ústavnom zriadení. Do všeobecného snemu boli vysielaní už len zástupcovia freemanov (dva z každej osady s viac ako 10 obyvateľmi²⁸). Zhromaždenie sa schádzalo na troch zasadnutiach ročne, aby vykonávalo legislatívnu právomoc a rozhodovalo vo veciach daní a rozdeľovaní pôdy. Obecné zhromaždenie všetkých freemanov sa schádzalo raz ročne, aby volilo guvernéra a ostatných vedúcich predstaviteľov kolónie.²⁹ Na začiatku 40. rokov bol však aj tento systém

²⁴ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 29.

²⁵ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 105.

²⁶ SELTENREICH, R. Ústavnoprávny vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právnik*, 2005, č. 4, s. 389.

²⁷ PALFREY, J. *A Compendious history of New England from the Discovery by Europeans to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I*. Boston : James R. Osgood and Company, 1884, s. 118.

²⁸ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 97.

²⁹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 107-108.

pozmenený. Freemani volili magistrát kolónie vo svojich mestách a správy o hlasovaní sa následne posielali všeobecnému snemu, ktorý stanovil výsledky volieb.³⁰

Massachusettský systém nadobudol definitívnu, pre anglické kolónie typickú, podobu v roku 1643. Na čele kolónie stál guvernér vykonávajúci výkonnú moc spoločne so zborom asistentov. Ten pôsobil aj ako horná komora zákonodarného zhromaždenia a spolu s guvernérom ako ústredný súdny orgán kolónie, tzv. súd magistrátu. Dolná komora zákonodarného zboru bola tvorená zborom zvolených zástupcov.³¹ Do právomocí všeobecného snemu okrem prijímania zákonov patrilo aj právo ukladať dane a rozdeľovať pôdu.³² Proti súdnym rozhodnutiam vydaným guvernérom a asistentmi bolo možné podať odvolanie, o ktorom rozhodoval všeobecný snem, ktorému ako jedinému náležalo aj právo na udeľovanie milosti. Ten sa tak stal súdom najvyššej inštancie.³³ *„Guvernér Massachusetts, na rozdiel od virgínskeho guvernéra, nemal priame právo veta voči zákonodarnej činnosti. Ale guvernér i asistenti boli súčasťou všeobecného snemu a zúčastňovali sa tak na vydávaní predpisov, spočiatku zasadajúc spoločne s freemanmi alebo ich zástupcami, ale po roku 1643 ako samostatná komora.“*³⁴

Pôvodne sa za freemanov považovali akcionári spoločnosti. Avšak v roku 1631 prijal všeobecný snem presadzujúci puritánsky model správnej a cirkevnej organizácie pravidlo, že podmienkou k prijatiu medzi freemanov už nebolo vlastníctvo akcií spoločnosti, ale členstvo v cirkevnom zbore. Veriaci musel jednať v súlade so zásadami viery a vykazovať náboženské prežitky svedčiacie o „vyvolení“ k spásu. Týmto rozhodnutím tak boli položené *„zárodky moderného pojatia reprezentácie a občianstva: podmienkou členstva nebola majetková kvalifikácia, ale bezúhonnosť.“*

V roku 1641 bol prijatý *Zákonník slobôd* (The Massachusetts Body of Liberties). V súčasnosti sa považuje za prvú modernú listinu práv.³⁵ Predstavuje súpis základných práv a slobôd massachusettských osadníkov. Deklaruje základné ľudské práva ako právo na život, právo na dôstojnosť, slobodu pohybu, či rovnosť pred zákonom. Vyhlasuje právo na zákonný proces, právo na stiahnutie žaloby, právo na porotcovský súd, právo na uloženie

³⁰ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 33.

³¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 97.

³² SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 390.

³³ PALFREY, J. *A Compendious history of New England from the Discovery by Europeans to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I*. Boston : James R. Osgood and Company, 1884, s. 277.

³⁴ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 34.

³⁵ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 390.

alternatívneho trestu (t. j. trest odňatia slobody predstavoval subsidiárny trest ku ostatným možným trestom) a zásadu *ne bis in idem*. Ďalej deklaroval práva freemanov ako právo na miestnu samosprávu či právo na účasť na správe kolónie prostredníctvom volieb. Zákonník reguloval aj práva žien a detí ako právo vdovy na dedičský podiel či právo siroty na dedičský podiel. Kódex zaručoval aj právo na slušné zaobchádzanie so služobníkom, právo prijať a pomáhať cudzincov, právo napojiť dobytok na akomkoľvek verejnom mieste. Zákonník ustanovil aj zákaz týrania zvierat alebo iného krutého zaobchádzania.³⁶

Zo Zákonníka slobôd vychádzal ďalší významný dokument vydaný v Massachusetts v roku 1648 nazvaný *Práva a slobody Massachusetts* (The Laws and Liberties of Massachusetts), predstavujúci zbierku platných pravidiel v kolónii. Dokument predkladá argumenty odôvodňujúce nevyhnutnosť existencie vlády v spoločnosti; „*spoločenstvo bez zákonov je totiž ako loď bez plachiet a kormidla*“³⁷. Dokument okrem práv a slobôd obsahuje aj niektoré ustanovenia týkajúce sa ústavného zriadenia kolónie a miestnej samosprávy.

3.3 Ústavný vývoj Connecticutu, New Havenu a Rhode Islandu

Koloniálne dejiny Connecticutu sa začali písať v roku 1632, keď Rada pre Nové Anglicko vydala patent umožňujúci založenie novej kolónie v údolí rieky Connecticut.³⁸ Iniciatívu pri zakladaní kolónie prebrali mestá ležiace v tejto oblasti. V roku 1639 boli schválené *Základné články Connecticutu* (Fundamental Orders), považované za prvú skutočnú ústavu amerického kontinentu.³⁹

V novej kolónii sa raz ročne schádzali všetci freemani žijúci na jej území, aby zvolili guvernéra a minimálne šesť asistentov. Zároveň sa mal aspoň raz ročne schádzať všeobecný snem zložený z guvernéra, minimálne štyroch asistentov a zvolených zástupcov. Na tomto sneme sa prijímali zákony, uvalovali dane, schvaľoval sa status freemana, pridievala sa nevyužívaná pôda a riešili sa ďalšie záležitosti spojené so správou kolónie. Volebné právo bolo udelené všetkým majiteľom nehnuteľností. Podmienka *preukazovania známk*

³⁶ *The Massachusetts Body of Liberties* [online]. 1641, s. 261 – 278. [cit. 20. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<https://history.hanover.edu/texts/masslib.html>>

³⁷ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 479 - 481.

³⁸ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely Politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 108.

³⁹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 111-113.

predurčenia k spáse, ako tomu bolo v Massachusetts, vyžadovaná nebola.⁴⁰

Podobne ako v Massachusetts, aj v Connecticute bola dôležitou súčasťou právomocí exekutívnych orgánov súdna moc. Každý štvrtý rok guvernér a asistenti sformovali súd magistrátu, na ktorom rozhodovali o odvolaniach proti rozhodnutiam nižších súdov, viedli trestné konania a občianske spory s hodnotou nad 40 šilingov alebo týkajúce sa titulu k pôde.⁴¹

Základ ďalšej kolónie New Haven položila skupina obchodníkov vedená pastorm Johnom Devenportom, ktorá v roku 1638 založila mesto New Haven. O rok neskôr boli prijaté tzv. *Mojžišove zákony* stanovujúce základné pravidlá spoločenského života v kolónii a sformovali sa základné správne orgány, a to guvernér a dvojkomorový snem. Politické práva obyvateľstva boli obmedzené prísnymi náboženskými podmienkami.⁴² Zaujímavosťou v New Havene bol fakt, že tu nedošlo k zavedeniu porotného súdnictva.⁴³

V roku 1643 mestá Milford, Guilford a Stamford spolu s New Haven sformovali úniu s názvom New Haven Colony. Základným ústavným dokumentom nového zväzu sa stali *Zásady New Haven* (New Haven Fundamentals). Všeobecný snem kolónie pozostával z dvoch zástupcov volených v každom meste, guvernéra a jeho zástupcu. Guvernér, jeho zástupca i ostatní koloniálni úradníci boli každoročne volení snemom, ktorý menoval aj úradníkov pôsobiacich v jednotlivých mestách. Mestskí úradníci pôsobili ako mestský súd, od ktorého sa dalo odvolať k súdu magistrátu, ktorý riešil aj významnejšie prípady.⁴⁴

Jadro kolónie Rhode Island sformovali štyri mestá - Providence, Portsmouth, Newport a Warwick.⁴⁵ V každom z týchto miest bola administratíva vykonávaná prostredníctvom mestského zhromaždenia tvoreného freemanmi a volenými úradníkmi. Výnimku tvorilo jedine mesto Warwick, v ktorom obyvatelia dlhodobo odmietali vytvárať vlastné správne orgány a označovali sa za anglických poddaných podliehajúcich jeho administratíve.⁴⁶

Anglický parlament v roku 1644 vydal chartu umožňujúcu založenie kolónie s rozsiahlou samosprávou a následne tri roky po tom všetky štyri mestá sformovali jednotný

⁴⁰ PALFREY, J. *A Compendious history of New England from the Discovery by Europeans to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I.* Boston : James R. Osgood and Company, 1884, s. 232 -233.

⁴¹ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration.* Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 42.

⁴² RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 109.

⁴³ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 391.

⁴⁴ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration.* Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 43.

⁴⁵ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 109-111.

⁴⁶ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration.* Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 38-39.

celok a prijali základný ústavný dokument kolónie s názvom *Zákony a nariadenia* (Acts and Orders). Listina vytvárala, podobne ako v Connecticute, federálny systém, v ktorom bola mestám zachovaná rozsiahla miera samostatnosti a garantovaná náboženská sloboda.⁴⁷

Na čele kolónie stál prezident, štyria asistenti – z každého mesta jeden, sekretár a pokladník. Všetci z nich boli každoročne volení všeobecným zhromaždením freemanov, ktoré pôsobilo ako zákonodarný zbor kolónie. Každé z miest získalo právo nominovať jedného kandidáta na prezidenta a dvoch kandidátov na pozíciu asistenta. Prezident a asistenti okrem exekutívnej moci vykonávali aj funkciu najvyššieho súdneho orgánu kolónie, ktorý okrem odvolaní mohol rozhodovať o zložitejších civilných sporoch, sporoch medzi mestami a udeľovať tresty za všetky hrdelné zločiny. Prezident a rada asistentov mohli zvolávať zasadnutia všeobecného zhromaždenia, avšak nemali žiaden hlas pri tvorbe právnych predpisov.⁴⁸

3.4 Miestna správa v novoanglických kolóniách

Okrem ústrednej vlády sa v kolóniách Nového Anglicka už krátko po začiatku ich existencie rozvinula aj relatívne autonómna správa na miestnej úrovni vykonávaná mestskými orgánmi, pričom najdôležitejším z nich bolo mestské zhromaždenie (town meeting) zasadajúce minimálne raz ročne. Toto zhromaždenie volilo zbor úradníkov, tzv. selectmanov, na obdobie jedného roku, obsadzovalo funkcie mestského pokladníka, výbercu daní a konstábla, vydávalo miestne zákony, rozdeľovalo obecnú pôdu a rozhodovalo vo veciach miestnych daní.⁴⁹ V zbore úradníkov, v exekutívnom orgáne mesta, mohli pôsobiť iba freemani. Zasadať a hlasovať v mestskom zhromaždení boli oprávnení len freemani, ale každý obyvateľ mesta mohol vystúpiť a vyjadriť svoj názor.⁵⁰

Väčšou politickou entitou ako mesto bol okres (county) predstavujúci prepojenie v spolupráci medzi mestom a centrálnou vládou. Okresy fungovali najmä ako súdne obvody. Hlavnými orgánmi boli šerif a sudcovia menovaní guvernérom. Kandidátov na tieto posty však navrhovali freemani žijúci v danom okrese. Ako sudca na každom zo súdov pôsobil aj asistent usadený na území jurisdikcie daného súdu. Okresný súd mohol rozhodovať vo väčšine občianskych sporov a v trestných veciach, za ktoré nehrozil trest smrti.

⁴⁷ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 392.

⁴⁸ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 39-40.

⁴⁹ MOSES, B. *The Government of the United States*. New York : D. Appleton and Company, 1910, s. 6-7.

⁵⁰ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s.101-102.

V niektorých významnejších mestách tiež pôsobili mestské sudy; o odvolaniach proti ich rozhodnutiam rozhodovali okresné sudy.⁵¹ Okres bol tiež základnou vojenskou jednotkou kolónie. Úradníkom okresu bola zverená len obmedzená právomoc týkajúca sa dopredu stanovených prípadov. Väčšinu miestnej správy vykonávali mestá a ich správne orgány.⁵²

⁵¹ PALFREY, J. *A compendious History of New England from the discovery to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I.* Boston : James R. Osgood and Company, 1884, s. 276-277.

⁵² DE TOCQUEVILLE, A. *Demokracie v Americe I.* Praha : Lidové noviny, 1992, s. 54.

4 Nové Anglicko v druhej polovici 17. storočia

V druhej polovici 17. storočia museli novoanglické kolónie čeliť narastajúcemu politickému nátlaku zo strany materskej krajiny a jej úradov, ktoré sa snažili čoraz častejšie zasahovať do vnútorných koloniálnych záležitostí. Toto obdobie tiež prinieslo plán prvej komplexnej spolupráce niekoľkých kolónií, a to vo forme Novoanglickej konfederácie, ktorá svoju činnosť ukončila až v období nástupu Jakuba II. na trón a vzniku Novoanglického domínia.

4.1 Massachusetts do zrušenia jeho charty

V tejto kolónii, aj napriek častým sporom s Korunou, zostala forma ústrednej vlády nezmenená po celé obdobie druhej polovice 17. storočia až do zrušenia jej charty. Zákonodarná moc bola rozdelená medzi dve komory všeobecného snemu, magistrát a snemovňu reprezentantov so vzájomným právom veta.⁵³ Guvernér i asistenti boli volení freemanmi buď osobne v hlavnom meste, alebo voľby prebiehali v každom meste samostatne. Ústredným orgánom sa zasielali len správy z hlasovania, na základe ktorých boli určovaní členovia magistrátu. Mestská samospráva si udržala značnú autonómiu, tak ako bola deklarovaná v zákone o mestskej správe z roku 1635.⁵⁴

Významnou zmenou v politickom zriadení kolónie sa stalo rozhodnutie bostonského duchovenského zhromaždenia o prijatí *Dohody o polovičnej ceste* z roku 1662. Magistrát kolónie následne odporučil všetkým kongregáciám v Massachusetts túto dohodu akceptovať a riadiť sa ňou. Podľa nej mohli byť pokrstené deti cirkevných členov prijaté do cirkvi ako poloviční členovia, ale nemohli prijímať sviatosť ani voliť. Dohoda, zmierňujúca prísne pravidlá týkajúce sa vstupu do cirkvi, tak reagovala na fakt, že čoraz viac detí „viditeľne svätých“ nebolo schopných dokázať náboženské prežitky svedčiace o „vyvolení“ k spásu.⁵⁵

K zmenám došlo aj vo volebnom práve. Majetková volebná kvalifikácia, zavedená v Anglicku v roku 1632, v kolónii neplatila a volebné právo bolo viazané na náboženský status osoby.

⁵³ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s.174.

⁵⁴ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III*. Boston : Little, Brown, and Company, 1870, s. 41.

⁵⁵ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 46-47.

Ako dôsledok čoraz silnejšieho nátlaku anglickej Koruny bol v roku 1664 prijatý všeobecným snemom nový volebný zákon, podľa ktorého mohli voliť okrem preverených „svätých“ tiež všetci osadníci starší ako 24 rokov, ktorí neboli plnohodnotnými členmi kongregácie, ale vlastnili majetok zdaniteľný daňou vo výške 10 šilingov, resp. vlastnili majetok v hodnote 40 libier. Týmto krokom tak došlo k prelomeniu pravidla, že volebné právo náležalo len skupine „svätých“.⁵⁶

V polovici roku 1675 vyslal anglický Výbor Lordov obchodu a zámorských osád do kolónie Edwarda Randolpha, ktorý tam mal „predniesť kráľovské sťažnosti, preskúmať miestne pomery, zhromaždiť dôkazy o priestupkoch a pripraviť podklady ku konaniu o revízii či zrušení výsadnej listiny.“⁵⁷ Randolph sa však v kolónii dostal do konfliktu s tamojšími orgánmi, ktoré sa odmietali podriaďovať kráľovskej moci a vykonať akékoľvek zmeny v správe kolónie. Po svojom návrate predložil Výboru obsiahlu správu, ktorá kritizovala spoločenské a politické pomery v kolónii. Randolph v nej napríklad konštatoval, že kolónia vydávala predpisy odporujúce anglickému právu a privlastnila si ďalšie právomoci, ktoré jej charta neudeľovala. Obviňoval ju z ignorovania Navigačných zákonov a poukazoval na fakt, že koloniálni úradníci pri nástupe do funkcie prisahali vernosť kolónii, no nie kráľovi.⁵⁸

Spory medzi kolóniou a Korunou, i napriek čiastočným ústupkom Massachusetts, pokračovali aj naďalej. Preto, keď kolónia na začiatku 80. rokov opakovane nerešpektovala kráľov príkaz a nevyslala do Anglicka svojich agentov, ktorí by boli oprávnení s anglickými úradmi prejednávať možné riešenia krízovej situácie, Výbor Lordov v roku 1683 nariadil Randolphovi, aby Korunnému žalobcovi (Attorney General) predložil obvinenia proti kolónii a dôkazy, ktoré by ich podporovali. Randolph predložil celkovo dvanásť obvinení, v ktorých bolo kolónii dávané za vinu, že vydávala zákony odporujúce anglickým predpisom; uvažovala nedovolené dane na anglický tovar; nerešpektovala obchodné zákony, protiprávne razila mince a pod. Na základe týchto obvinení Korunný žalobca vydal *writ quo warranto*, adresovaný zástupcom Massachusettskej spoločnosti, ktorým ich vyzýval, aby v stanovenej lehote doložili titul, na základe ktorého vykonávali určené právomoci.⁵⁹

⁵⁶ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 191.

⁵⁷ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 200-201.

⁵⁸ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 312-316.

⁵⁹ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York: The MacMillan Company, 1904, s. 331.

Hoci sa pôvodné konanie z procesných dôvodov zastavilo⁶⁰, ďalšie rozhodovanie v tejto veci sa na základe žiadosti Výboru presunulo pred Súd kancelárstva, ktorý nakoniec 23. 10. 1684 na základe *writu scire facias* zrušil platnosť massachusettskej charty. „Dňa 23. októbra tak bola Spoločnosť Massachusettskej zátoky oficiálne rozpustená a jej orgány prestali existovať.“⁶¹

Súdne rozhodnutie tiež znamenalo koniec všeobecného snemu Massachusetts, koloniálneho systému volieb a ostatných prvkov vlády, ktorá sa v kolónii v priebehu jej predchádzajúcej existencie vytvorila. Dôvodom k tak rozsiahlym zmenám v ústavnej štruktúre provincie bol ten fakt, že „vzhľadom ku špecifickým počiatkom kolónie sa obchodná spoločnosť a kolónia spojili a vytvorili jednu a tú istú štruktúru správnych orgánov. Preto zánik jednej z nich musel fakticky rozvrátiť aj druhú.“⁶²

Územie Massachusetts tak po zrušení charty prešlo pod kráľovskú správu. Na čele kolónie stál kráľom menovaný guvernér, ktorému pri správe provincie pomáhala ním menovaná guvernérská rada. Osadníci tak prišli o svoj zastupiteľský orgán, ktorý bol z koloniálneho ústavného systému odstránený.⁶³

4.2 Ústavný vývoj v ďalších kolóniách

V Connecticute nedošlo v súvislosti s pádom monarchie k žiadnym zmenám v systéme vlády. Právo voliť však mal každý veriaci, ktorý bol starší ako 21 rokov, vlastnil nehnuteľnosť v hodnote aspoň 20 libier, a ktorému bolo toto právo priznané všeobecným zhromaždením. Návrh na udelenie volebného práva podávali selectmani mesta, a to len v tom prípade, keď sa jednalo o človeka čestného, pokojného a zdvorilého vystupovania. Splnenie prísnych náboženských podmienok sa teda nevyžadovalo.

Volby magistrátu prebiehali tak, že všeobecný snem na zasadnutí v jeseni stanovil zoznam nominovaných osôb, z ktorého voliči nasledujúcu jar volili ústredné orgány kolónie.⁶⁴

⁶⁰ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York: The MacMillan Company, 1904, s. 332.

⁶¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha: Historický ústav, 1997, s. 203.

⁶² OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York: The MacMillan Company, 1904, s. 335.

⁶³ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III*. Boston: Little, Brown, and Company, 1870, s. 394-395.

⁶⁴ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III*. Boston: Little, Brown, and Company, 1870, s. 57-58.

V roku 1662 John Winthrop mladší získal pre kolóniu chartu vydanú novým kráľom Karolom II., ktorou bol Connecticut oficiálne uznaný za kolóniu. Na platnosti Základných nariadení Connecticutu sa však nič nezmenilo, keďže charta tento dokument v podstate potvrdzovala.⁶⁵ Jediným obmedzením bolo, aby zákony prijaté snemom neodporovali anglickému právu.⁶⁶ Chartou bola kolónii priznaná veľká miera samosprávy a o kvalite jej obsahu svedčí aj fakt, že v platnosti zostala ďalších viac ako 150 rokov, kým ju v roku 1818 nahradila ústava Connecticutu.⁶⁷ Vydanie tejto charty malo zásadný dopad aj na susednú kolóniu, New Haven, ktorá ňou mala byť začlenená do Connecticutu a podliehať connecticutskej vláde. Hoci sa táto malá provincia tomuto rozhodnutiu dlho bránila, nakoniec v roku 1664 súhlasila.⁶⁸

Prvé osady a mestá v oblasti New Hampshire začali vznikať krátko po tom, ako bolo toto územie v roku 1622 zverené patentom Rady pre Nové Anglicko Fernandovi Gorgesovi a Johnovi Masonovi. V roku 1639 sa mestá na základe spoločnej zmluvy zjednotili. V roku 1641 Massachusetts začalo nad touto kolóniou vykonávať svoju jurisdikciu a mestá začali do všeobecného zhromaždenia v Bostone posielat' svojich zástupcov. New Hampshire zostalo súčasťou Massachusetts do roku 1679. Kráľ toto územie z kolónie vyčlenil a podriadil kráľovskej správe. Z New Hampshire sa tak stala kráľovská kolónia. Obe kolónie boli opäť spojené v roku 1686 do Novoanglického domínia a opätovne rozdelené v roku 1691, tentokrát už natrvalo. Na čele kolónie stáli Korunou menovaný guvernér s radou a zákonodarné zhromaždenie volené obyvateľmi kolónie.⁶⁹

4.3 Obdobie Novoanglického domínia a koniec 17. storočia

Smrť kráľa Karola II. spôsobila, že niekoľko mesiacov po zrušení koloniálnej charty sa dočasne prerušil proces transformácie Massachusetts na kráľovskú kolóniu. Jej administratíva pokračovala v nezmenenej podobe a v máji roku 1685 prebehli v Massachusetts nové voľby a zvolený magistrát a zhromaždenie zástupcov naďalej vykonávalo svoju obvyklú činnosť.⁷⁰

⁶⁵ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 391.

⁶⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 115.

⁶⁷ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 391.

⁶⁸ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 115.

⁶⁹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 117-118.

⁷⁰ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III*. Boston : Little, Brown, and Company, 1870, s. 480-483.

V roku 1686, dva dni po tom, ako sa v Bostone zišiel nový všeobecný snem, do mesta priplávala loď s Edwardom Randolphom a jeho spolupracovníkmi, ktorí zhromaždeniu predložili súdne rozhodnutie o zrušení koloniálnej charty a kráľovské poverenie k vytvoreniu novej dočasnej vlády. Tá mala pozostávať z prezidenta, viceprezidenta a 16 členov rady. Všetky orgány boli obsadzované Korunou a do jej administratívy malo spadať územie zahrňujúce Massachusetts, New Hampshire, Maine a ďalšie oblasti amerického územia pod kráľovskou správou, tzv. King's Province. Spomínané poverenie však neobsahovalo žiadne ustanovenie týkajúce sa zastupiteľského zhromaždenia, ktoré preto zaniklo. Prvým prezidentom bol menovaný Joseph Dudley a Edward Randolph bol dosadený na pozíciu tajomníka kolónie a člena rady.

Tri dni po ich príchode všeobecné zhromaždenie a ostatné úrady kolónie abdikovali a nová vláda sa oficiálne ujala moci.

Na základe kráľovskej inštrukcie náležala prezidentovi a rade exekutívna a súdna moc nad zvereným územím⁷¹, no „*nebola im zverená legislatívna právomoc ani moc ukladať dane, avšak boli oprávnení zakladať súdy, pôsobiť ako odvolací súd, menovať vojenských dôstojníkov a jednať vo veciach obrany.*“⁷²

V snahe podriaďiť aj ostatné kolónie Nového Anglicka kráľovskej moci bolo Edwardovi Randolphovi kráľovskými úradmi prikázané, aby zahájil prípravu tzv. bodov previnení proti Connecticutu i Rhode Islandu. Na ich základe by mohli byť následne vydané *writy quo warranto*. Kolóniám v nich bolo dávané za vinu, že ukladali nezákonné dane, vydávali zákony odporujúce anglickému právu a odmietali aplikovať anglické právo v súdnych konaniach. Na základe týchto obvinení Kráľovský žalobca Sawyer vydal v lete 1685, resp. na jar 1686 writy adresované ústredným orgánom oboch kolónií.⁷³

Ani jedna zo zmienených kolónií neodolala nátlaku Koruny a „*navzdory trvajúcej platnosti výsadných listín Connecticutu a Rhode Islandu, získaných či potvrdených hneď pri návrate Stuartovcov na trón, boli obe tieto samostatné kolónie priradené k Massachusetts a New Hampshire do tzv. Novoanglického domínia.*“⁷⁴ V roku 1688 sa domínium rozšírilo

⁷¹ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III.* Boston : Little, Brown, and Company, 1870, s. 480-486.

⁷² OSGOOD, H. *The American Colonies in the Sventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces.* New York : The MacMillan Company, 1904, s. 384.

⁷³ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Sventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces.* New York : The MacMillan Company, 1904, s. 396.

⁷⁴ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 204.

naposledy, keď doň bolo začlenené aj územie New Yorku a New Jersey.

Na konci roku 1686 do kolónie pricestoval sir Edmund Andros s novým kráľovským poverením, ktorým sa oficiálne zakladalo Novoanglické domínium, do ktorého sa začlenil aj New Plymouth. Na čele novej vlády stál guvernér Andros a jeho poradný zbor, tzv. rada, pričom oba orgány boli obsadzované na základe menovania kráľom. Guvernér mal právo meniť zloženie rady len so súhlasom Koruny. So súhlasom rady guvernér vydával právne predpisy – tie sa následne zasielali do Anglicka k schváleniu Korunou, ukladal koloniálne dane, zakladal súdne orgány, menoval sudcov a ostatných úradníkov domínia, reguloval obchod v kolóniách, spravoval menu a menoval vojenských i námorných veliteľov.⁷⁵

Zákonodarné zhromaždenia zjednotených kolónií boli zrušené a rozpustené a na ich miesto nastúpili komisie menované guvernérom, ktoré pripravovali návrhy zákonov a viedli o nich rozpravy. V oblasti súdnictva sa stal významným rok 1687, keď bol schválený zákon, ktorý upravoval systém súdnictva v jednotlivých okresoch a zakladal Vrchný súdny dvor zložený z menovaných sudcov. Ten pôsobil ako najvyšší súd pre celé územie domínia.⁷⁶

V období domínia došlo aj k vážnym zásahom do mestskej samosprávy. V roku 1688 bol vydaný zákon obmedzujúci konanie mestských zhromaždení na jedno zasadnutie ročne, na ktorom mala byť volená polovica z osemčlenného magistrátu, ktorý mal spravovať všetky mestské záležitosti.⁷⁷

Počas vlády Androsa došlo k zásahom do občianskych práv občanov. Okrem straty práva voliť zákonodarné zhromaždenie bola obmedzená sloboda prejavu, došlo k obmedzeniu slobody tlače a mnoho politických odporcov skončilo vo väzení. Zvlášť veľký odpor vzbudila Androvova pozemková politika. Spochybnil a zrušil množstvo právnych titulov k vlastníctvu pozemkov a zaviedol jednotnú pozemkovú daň (kvitretu), ktorú museli platiť všetci majitelia pôdy na území domínia.⁷⁸

Po Slávnej revolúcii a páde stuartovskej dynastie vypukli v domíniu nepokoje. Sformoval sa revolučný Výbor pre bezpečnosť zložený z bývalých členov massachusettského magistrátu a protivládnej opozície. Do obnovených úradov bol opäť dosadený Randolphom

⁷⁵ PALFREY, J. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III.* Boston : Little, Brown, and Company, 1870, s. 515-516.

⁷⁶ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces.* New York : The MacMillan Company, 1904, s. 401-402.

⁷⁷ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century, Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces.* New York : The MacMillan Company, 1904, s. 409-410.

⁷⁸ ELSON, H. *History of the United States of America.* New York : The MacMillan Company, 1914, s. 125.

odstránený magistrát. Jednotlivé kolónie sa postupne osamostatnili, domínium sa rozpadlo a činnosť koloniálnych snemov bola obnovená.⁷⁹

4.3.1 Prijatie novej massachusettskej charty

Po rozpade domínia novoanglickej kolónie Rhode Island a Connecticut, ktorých charty neboli nikdy formálne zrušené, nadviazali na ústavné zriadenie pred obdobia Androsovej vlády. Problémovým sa stalo postavenie Massachusetts, ktoré o chartu prišlo v roku 1684, a Plymouthu, ktorý žiadnu zakladaciu listinu od anglických úradov nemal. Nepriaznivá situácia sa vyriešila v roku 1691, keď Koruna vydala novú chartu predstavujúcu kompromis medzi pôvodnou samosprávou a kráľovským poručníctvom a samospráva miest bola obnovená v pôvodnom rozsahu. Územie Massachusetts sa rozšírilo o územie New Plymouthu, Maine a Nového Škótska. New Hampshire definitívne získalo štatút kráľovskej kolónie.⁸⁰

Charta so sebou priniesla veľkú reformu volebného práva. Novoprijatá úprava prebrala anglické zvyklosti a zavádzala majetkový cenzus, čo znamenalo 40 šilingov dane alebo majetok hnutel'ný i nehnuteľný v hodnote minimálne 40 libier. Táto zmena tak znamenala definitívne odstránenie aktívneho členstva v náboženskej obci ako jednej z podmienok volebného práva a odstránenie vplyvu náboženstva na politický život kolónie.⁸¹

Na čele kolónie podľa novej charty stál guvernér, ktorého spolu s jeho zástupcom a sekretárom menoval kráľ. Zákonodarný orgán, teda všeobecný snem, tvorili dve komory – snemovňa reprezentantov, ktorú každoročne volili voliči v jednotlivých mestách (každé mesto vysielalo dvoch zástupcov) a rada pozostávajúca z 28 členov volených každoročne prostredníctvom všeobecného snemu. Ich voľbu mohol guvernér odmietnuť. Zákony, ktoré prešli oboma snemovňami, museli byť okrem toho schválené guvernérom, ktorému náležalo právo veta. Následne sa tieto zákony oznamovali kráľovi, ktorý ich mohol anulovať do troch rokov od vyhlásenia. O daniach museli rozhodovať obe komory spoločne.

Guvernér predstavoval hlavu výkonnej moci v kolónií, veliteľa jej ozbrojených síl a taktiež mu náležala právomoc menovať so súhlasom rady sudcov a ostatných súdnych úradníkov. Koloniálne justičné orgány mohli vytvárať svojimi rozhodnutiami len všeobecné

⁷⁹ RAKOVÁ, S.; OPATRŇY, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 40.

⁸⁰ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 205-206.

⁸¹ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century, Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 441.

zhromaždenie.⁸²

4.4 Prvotné pokusy o spoluprácu – Novoanglická konfederácia

Pri skúmaní koloniálnych dejín zistujeme, že sa každá z kolónií na východnom pobreží formovala v inom období, v inom prostredí, s odlišnými cieľmi a odlišnými základnými politickými ideami. Napriek všetkým spomenutým rozdielom sa v koloniálnej ére objavilo niekoľko pokusov o spoluprácu medzi jednotlivými kolóniami, zameranú predovšetkým na spoločný postup v otázkach obrany a presadzovania spoločných záujmov.⁸³

Novoanglická konfederácia, nazývaná aj Spojené kolónie Nového Anglicka, predstavovala voľnú konfederáciu štyroch puritánskych kolónií – Massachusetts, Connecticut, New Plymouth a New Haven.⁸⁴

Hlavným motívom pre sformovanie tohto útvaru bola potreba vzájomnej a predovšetkým vojenskej podpory proti indiánskym kmeňom, Holanďanom a Francúzom, ktorí pravidelne ohrozovali pohraničné oblasti kolónií Nového Anglicka a vznášali nároky na niektoré súčasti ich územia.

Ďalším z dôvodov pre vytvorenie tohto zväzku bola snaha o založenie fóra, na ktorom by mohli zástupcovia zúčastnených strán riešiť najmä územné spory.⁸⁵

Jeden z prvých ucelených návrhov popisujúcich budúci systém predložilo Massachusetts na konferencii zástupcov novoanglických kolónií v Bostone v roku 1638. Ten bol odmietnutý zástupcami Connecticutu. Tí sa snažili presadiť pravidlo, aby všetky rozhodnutia konfederácie boli prijímané jednohlasne všetkými poverencami, t. j. aby sa pri hlasovaní konfедераčných poverencov neuplatňoval väčšinový princíp, aký navrhovalo Massachusetts. V prípade, že dosiahnutie jednotného hlasovania by nebolo možné, mala byť konkrétna otázka predložená zákonodarným zborom jednotlivých členských celkov. S tým však nesúhlasili ostatné kolónie, ktoré sa obávali, že tento spôsob rozhodovania by mohol konfederácii znemožniť prijímať pohotovú reakciu.⁸⁶

⁸² PALFREY, J. *History of New England from the Revolution of the Seventeenth Century to the Revolution of the Eighteenth. Volume I.* Boston : Little, Brown, and Company, 1897, s. 76-78.

⁸³ ANDREWS, Ch. *The Colonial Period.* New York : Henry Holt and Company, 1912, s. 205-216.

⁸⁴ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury.* Praha : Historický ústav, 1997, s. 116.

⁸⁵ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 223.

⁸⁶ DOYLE, J. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* New York : Henry Holt and Company, 1889, s. 229-230.

Základný dokument spoločenstva – *Články konfederácie* – prijali zástupcovia zúčastnených kolónií v roku 1643. Cieľ fungovania bol vyjadrený hneď v článku 2, kde kolónie deklarovali, že vstupujú „do pevného a večného zväzku priateľstva a priateľských vzťahov k výboju a obrane a vzájomnej porade a podpore vo všetkých spravodlivých záležitostiach, a to ako ku zachovaniu a šíreniu pravdy a zásad evangélie, tak pre vzájomnú bezpečnosť a blaho.“⁸⁷

Dokument zároveň riešil územné spory medzi členmi. Každý kolónii priznával jurisdikciu len nad tým územím, ktoré kolónii v dobe prijatia dohody už patrilo. Súčasne stanovil zákaz spájania kolónií bez súhlasu ostatných členov spolku.

Články dokumentu ukladali všetkým členom konfederácie povinnosť poskytnúť vzájomnú vojenskú pomoc v prípade vypuknutia vojny. Ak za vojnový konflikt bola zodpovedná niektorá členská kolónia, bola povinná zaplatiť odškodné nielen útočníkovi, ale aj ostatným členom konfederácie.

O všetkých záležitostiach týkajúcich sa konfederácie rozhodoval zbor ôsmich poverencov, dvoch z každej kolónie. Poverenci sa schádzali aspoň raz za rok a kvórum k prijatiu rozhodnutia bolo stanovené na šesť hlasov. Poverenci si na každom zasadnutí spomedzi seba zvolili prezidenta, ktorý riadil stretnutie. V prípade, že s určitým rozhodnutím nesúhlasilo šesť poverencov, riešenie otázky sa presúvalo na všeobecné snemy jednotlivých kolónií, ktoré museli rozhodnúť v danej otázke rovnako. Takto prijaté rozhodnutie potom zaväzovalo všetkých členov konfederácie.

Články ukladali poverencom povinnosť „zostaviť a ustanoviť také dohody a poriadky vo všeobecných otázkach občianskej povahy, na ktorých majú záujem všetky osady, ako je zachovanie vzájomného mieru, predchádzanie, pokiaľ možno, všetkým príčinám vojny alebo rozdielov medzi nimi, ako je slobodný a rýchly priebeh súdnictva v každej jurisdikcii rovnaký pre všetkých členov spolku.“⁸⁸. Listina stanovila pravidlo o vracaní otroka alebo služobníka z jednej kolónie späť do druhej v prípade jeho úteku. Dokument umožňoval vydat' zatykač na väzňa alebo zločincu na úteku; takáto osoba po zadržaní bola poslaná späť do kolónie s jurisdikciou k jej stíhaniu.⁸⁹

⁸⁷ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 482-483.

⁸⁸ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 483.

⁸⁹ *The Articles of Confederation of the United Colonies of New England* [online]. 1643. [cit. 08. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/art1613.asp>

Konfederácia v prvých rokoch svojej činnosti vykazovala účinnú vzájomnú spoluprácu, avšak Massachusetts poukazovalo na nespravodlivosť systému, nakoľko počtom obyvateľov síce prevyšovalo ostatné tri kolónie, no ostatní členovia mohli pri prijímaní rozhodnutí na centrálnej úrovni Massachusetts prehlasovať. K oslabeniu konfederácie došlo v 50. rokoch, keď sa Massachusetts odmietlo zapojiť do ťaženia proti Holanďanom, a keď nepomohlo pri odrazení Indiánov ohrozujúcich ich územia. Keď sa v roku 1664 New Haven pripojilo ku Connecticutu, aktivity zväzu klesli na minimum. Konfederácia oficiálne zanikla v roku 1684 po zrušení charty Massachusetts a následnom vzniku Novoanglického domínia.⁹⁰

⁹⁰ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 121.

5 Stredoatlantické kolónie v 17. storočí

Medzi stredoatlantické kolónie patrili kolónie New York, Pensylvánia, New Jersey a Delaware a na americkom území sa sformovali v druhej polovici 17. storočia. Tieto kolónie zaraďujeme do tzv. individualistickej právnej subkultúry; v nej vlády nevznikali za účelom naplnenia vyšších ideálov, ale z utilitaristických príčin. V politike mali pôsobiť iba profesionáli. Cieľom samotnej vlády bolo vytvoriť priestor k sebarealizácii jednotlivca a stimulovať súkromnú iniciatívu v ekonomickej oblasti. Kolónie sa vyznačovali relatívne veľkou mierou náboženskej tolerancie.⁹¹

5.1 Nové Holandsko

Kolóniu Nové Holandsko, založenú v roku 1624, charakterizujeme ako vlastnícku kolóniu, keďže jej vlastníkom bola Západoidická spoločnosť. Tá úzko spolupracovala s holandskými vládnymi orgánmi, predovšetkým s dvojkomorovým legislatívnym zborom Holandska (Staten-Generaal). Preto táto kolónia bola v praxi podriadená spoločnej kontrole a správe korporácie a štátu.⁹²

Vládna moc v kolónii náležala generálnemu riaditeľovi, rade a niektorým ďalším úradníkom menovaným spoločnosťou so súhlasom holandského parlamentu. Rada pôsobiaca ako poradný orgán riaditeľa pozostávala zväčša z piatich osôb menovaných spoločnosťou na základe návrhu riaditeľa. Riaditeľ a rada spoločne vykonávali zákonodarnú, výkonnú i súdnu právomoc nad celým územím kolónie a podliehali kontrole Západoidickej spoločnosti.⁹³

Nakoľko osídľovanie kolónie v prvých rokoch jej existencie prebiehalo pomaly, Západoidická spoločnosť s cieľom podporiť príchod nových kolonistov schválila v roku 1628 plán *Práva a výsady*, ktorým sa v kolónii zavádzal tzv. *patronátny systém*. Tento systém fungoval na princípe, že člen spoločnosti získal do trvalého súkromného vlastníctva určitú časť koloniálneho územia, avšak musel ho do troch rokov osídliť minimálne 60 osadníkmi. Na tomto území náležala patrónovi všetka správna a súdna moc (s výnimkou najťažších zločinov), všetko prírodné bohatstvo, ako aj právo vyberať od kolonistov daň vo výške 10 %

⁹¹ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 392 - 393.

⁹² OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : MacMillan Company, 1904, s. 96.

⁹³ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Geginnings of Self-Government*. New York : MacMillan Company, 1904, s. 100-101.

ich príjmov. Neskôr sa ukázalo, že patronátny systém vo veľkej miere obmedzoval rozvoj slobodného hospodárenia a výnosný obchod s kožušinami zostával naďalej v rukách spoločnosti a jej orgánov. Preto záujem o život v kolónii zostával naďalej veľmi malý.⁹⁴

Dlhotrvajúci konflikt s Indiánmi a narastajúca nespokojnosť obyvateľstva s autoritatívnou vládou viedli koloniálneho riaditeľa Kiefta k rozhodnutiu zvolať zástupcov významných rodín žijúcich v kolónii, ktorí následne zvolili *Radu dvanástich*, predstavujúcu orgán reprezentujúci záujmy osadníkov. Rada pôsobila ako poradný orgán riaditeľa. Jej členovia požadovali, aby príslušníkov koloniálnej rady nominovali práve oni. Kieft to odmietol a Radu dvanástich rozpustil. Následné spory medzi riaditeľom a obyvateľmi kolónie vyústili v Kieftovo odvolanie a novým riaditeľom sa stal v roku 1647 Peter Stuyvesant. Ešte v ten istý rok začal v kolónii pôsobiť nový poradný orgán – *Rada deviatich*. Jej členov menoval riaditeľ zo širšieho okruhu nominantov volených obyvateľmi kolónie. Obdobie Stuyvesantovej vlády stabilizovalo spoločenské pomery v kolónii a počet jej obyvateľstva sa pomaly zvyšoval. V roku 1655 sa kolónia rozšírila o územie Nového Švédska, ktoré Holanďania anektovali.⁹⁵

5.2 New York

V roku 1663 anglický kráľ Karol II. udelil územie Nového Holandska do vlastníctva bratovi Jakubovi, v tej dobe vojvodovi z Yorku. Vojvoda následne vojensky napadol holandskú kolóniu a 27. augusta 1664 sa z Nového Holandska stala vlastnícka kolónia Anglicka, ktorá niesla nový názov New York.⁹⁶

Podmienky kapitulácie holandských orgánov garantovali nedotknuteľnosť majetkových práv všetkých slobodných obyvateľov kolónie a holandským obyvateľom zaručovali zachovanie ich práv a miestnej správy. Všetci koloniálni úradníci mali zotrvať na svojich pozíciách do najbližších volieb a každému obyvateľovi bolo umožnené slobodne opustiť územie kolónie.

⁹⁴ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 228.

⁹⁵ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York: The MacMillan Company, 1914, s. 134-137.

⁹⁶ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 248-249.

Aj napriek tomu, že v kolónií bol z veľkej časti zachovaný pôvodný režim, nový anglický guvernér Nicolls spolu so svojou radou začali do praxe zavádzať a presadzovať anglické inštitúcie a administratívne zvyklosti.

Základným právnym dokumentom kolónie sa stali *Vojvodské zákony* (Duke's Laws), ktoré boli v marci 1665 prijaté zástupcami anglických obcí z oblasti Long Islandu.⁹⁷ Tento dokument pôvodne zaväzoval len anglickú časť obyvateľstva, avšak čoskoro sa jeho platnosť rozšírila na všetkých osadníkov kolónie.⁹⁸

Dokument čerpal z právnych poriadkov ostatných anglických kolónií, ako aj z práva platného v Anglicku. Listina predstavovala ucelený kódex upravujúci problematiku civilného aj trestného práva, procesné otázky súvisiace s činnosťou koloniálnych súdov, a položila základy porotného súdnictva. Regulovala vojenské záležitosti, ukladanie daní a poplatkov, vzťahy s indiánskym obyvateľstvom, ako aj správu kolónie.

Na čele kolónie stál guvernér a koloniálna rada. Oba orgány boli menované vlastníkom kolónie, teda vojvodom z Yorku, a náležala im exekutívna právomoc. Najvyšším súdnym orgánom kolónie sa stal Súdny dvor (Court of Assizes) zasadajúci raz ročne a pozostávajúci z guvernéra, rady a menovaných sudcov. Tomuto orgánu okrem súdnej funkcie náležala aj právomoc vydávať nové právne predpisy a rozhodovať vo viacerých verejných záležitostiach. Obyvatelia kolónie svoj zastupiteľský orgán nemali. Zavedený bol anglický systém okresov (ridings), v ktorých pôsobili okresné súdy s menovanými sudcami.⁹⁹

V roku 1673 sa New Yorku opäť vojensky zmocnili Holanďania, avšak na základe Westminsterskej mierovej zmluvy z roku 1674 sa toto územie definitívne vrátilo do rúk Anglicka. Ešte v tom istom roku bola vydaná nová kráľovská charta potvrdzujúca vlastnícke práva vojvodu z Yorku. Charta obnovila vládny systém založený Vojvodskými zákonmi z roku 1665. Novým guvernérom bol menovaný Edmund Andros. Vlastník kolónie inštrukciou rozšíril platnosť anglického práva a pôsobnosť anglických inštitúcií na celé územie New Yorku.¹⁰⁰

⁹⁷ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government.* New York : MacMillan Company, 1904, s. 119-121.

⁹⁸ ELSON, H. *History of the United States of America.* New York : The MacMillan Company, 1914, s. 141.

⁹⁹ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government.* New York : MacMillan Company, 1904, s. 121-122.

¹⁰⁰ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government.* New York : MacMillan Company, 1904, s. 124-125.

V kolónii rástla nespokojnosť s centralizáciou moci a obyvatelia žiadali zriadenie zastupiteľského orgánu. Na základe tejto požiadavky bol v roku 1683 v meste New York zvolaný zákonodarný snem. Na ňom bol prijatý dokument s ústavným obsahom *Newyorská charta slobôd* (The New York Charter of Liberties). Listina sa súčasťou koloniálneho právneho poriadku nikdy nestala, nakoľko ju kráľ Jakub II. krátko po svojom nástupe na trón zamietol a zastupiteľský orgán rozpustil.¹⁰¹ Listina v modifikovanej podobe bola opäť schválená v roku 1691 a roku 1697 Williamom III. opäť zamietnutá.¹⁰²

Listina vkladala vládnu moc v kolónii do rúk guvernéra, koloniálnej rady a všeobecného zhromaždenia. Všeobecné zhromaždenie pozostávalo z volených zástupcov, ktorých volili freemani v každom z 12 okresov, ktoré na základe Listiny vznikli. Volebné právo upravené podľa anglických predpisov náležalo každému slobodnému mužovi, ktorý splňoval majetkový cenzus – daň vo výške 40 šilingov alebo majetok v hodnote 40 libier. Zhromaždenie sa schádzalo minimálne raz za tri roky. Zástupcom počas zasadnutí náležala poslancská imunita – nesmeli byť zadržaní, žalovaní, uväznení ani obťažovaní s výnimkou prípadov vlastizrady alebo hrdelného zločinu.

Návrhy zákonov schválené zhromaždením museli byť potvrdené guvernérom a radou. Konečný súhlas s ich znením dával vlastník kolónie.

Výkonná moc bola zverená guvernérovi a rade, ktorá ho mohla v prípade nutnosti zastúpiť v jeho právomociach.

Listina sa venovala problematike základných občianskych práv. Medzi najvýznamnejšie práva garantované listinou môžeme zaradiť zásadu zákonnosti, princíp ukladania daní a poplatkov len na základe súhlasu zastupiteľského orgánu, či zásadu primeranosti trestu. Listina upravovala princíp porotného súdництва; porota bola zložená z 12 osôb. Listina regulovala aj majetkové práva vydatých žien a vdov – majetok vydatej ženy nemohol byť predaný ani prevedený bez jej súhlasu a po smrti muža jej náležal vdovský podiel a tretina všetkých pozemkov vlastnených zosnulým.

Po nástupe Jakuba II. na trón sa vlastnícka kolónia pretransformovala na kolóniu kráľovskú. Zhromaždenie volených zástupcov zaniklo a zákonodarná moc bola zverená len guvernérovi a jeho rade. Všetky prijaté právne predpisy, ktoré neodporovali anglickému

¹⁰¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 254-255.

¹⁰² SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 394.

právu, sa zasielali do Anglicka, kde ich Koruna buď schválila alebo zamietla. Súdne orgány boli formované len na základe špeciálneho kráľovského príkazu.¹⁰³

Po rozpade Novoanglického domínia sa kolónii podarilo obnoviť svoju samostatnosť. Moci sa ujal veliteľ newyorských milíci Jacob Leisler. Jeho vláda už od začiatku vykazovala rysy diktatúry a v roku 1691 bol zatknutý a následne popravený. S obdobím jeho vlády sa spája zvolanie historicky prvého kontinentálneho kongresu, na ktorom mali zástupcovia všetkých amerických kolónií rokovať o opatreniach na posilnenie ich obranyschopnosti. Tohto stretnutia sa však nakoniec zúčastnilo len sedem zástupcov, najmä z Nového Anglicka.

Po páde Leislera sa v New Yorku opäť obnovila kráľovská moc bez prvkov absolutizmu. Obnovená kráľovská administratíva so sebou priniesla významnú ústavnú zmenu. Kolonistom bola prvýkrát garantovaná účasť na správe kolónie, a to prostredníctvom zákonodarného zhromaždenia zástupcov, ktoré sa schádzalo v pravidelných intervaloch.¹⁰⁴

5.3 Pensylvánia

Na začiatku roku 1681 požiadal William Penn, potomok anglickej admirála, anglického kráľa Karola II., aby mu ako kompenzáciu za nesplatený dlh jeho rodine daroval rozsiahle pozemky severne od kolónie Maryland. Po súhlase Koruny Penn obdržal kráľovský patent udeľujúci mu vlastnícke práva na oblasti, ktoré sa stali základom budúcej vlastníckej kolónie Pensylvánie.¹⁰⁵ Pennovi boli patentom zverené rozsiahle vládne právomoci. Mohol zakladať súdy, menovať sudcov, rozhodovať o vojenských záležitostiach kolónie a vytvárať právne predpisy. Kráľ si však podržal právo veta voči prijatým rozhodnutiam.¹⁰⁶

Penn sa podieľal na tvorbe dokumentu *Zákony prijaté v Anglicku* (Laws agreed upon in England); neskôr bol tento dokument v kolónii schválený ako zákon, ktorý zhrňoval základné princípy a pravidlá vlády, ktoré sa v určitej miere premietli do princípov dnešnej americkej ústavy. Ustanovenia sa dotýkali predovšetkým výkonu volebného práva – voľby mali byť slobodné a dobrovoľné. Za úplatkárstvo vo voľbách hrozila strata aktívneho i pasívneho volebného práva. Uložené dane a poplatky mali byť primerané a odsúhlasené zhromaždením a radou. Súdna ochrana mala byť dostupná pre každého a nesmela byť nikomu odoprená, súdy mali pri výkone svojich právomocí postupovať rýchlo a efektívne a ich

¹⁰³ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 358-360.

¹⁰⁴ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 143-144.

¹⁰⁵ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 31-32.

¹⁰⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 154.

rozhodnutia a iné akty mali byť krátke a zrozumiteľné. Dokument tiež položil základy porotného súdництва a oprávňoval nespravodlivo obvineného alebo väzneného k nároku na odškodné voči žalobcovi alebo oznamovateľovi.¹⁰⁷

Dokument ďalej stanovil, že oprávnenými voličmi boli všetci freemani žijúci v kolónii, ktorí mali viac ako 21 rokov, boli svojprávní, veriaci a splnili niektorú z majetkových podmienok, napr. kúpili alebo zdelili pôdu s rozlohou 100 akrov v kolónii, alebo tu platili dane.¹⁰⁸

Základy ústavného zriadenia kolónie položil dokument vypracovaný samotným Pennom pod názvom *Rámeč vlády* (Frame of Government) z roku 1682. „*V jeho prípade sa potom často hovorí o dokumente, ktorý významne ovplyvnil vývoj ústavnosti i po roku 1776.*“¹⁰⁹

Listina upravovala vládu v kolónii nasledujúcim spôsobom. Koloniálna vláda bola rozdelená medzi guvernéra a freemanov, ktorí svoju moc vykonávali prostredníctvom dvojkomorového legislatívneho orgánu zloženého z rady (horná komora) a všeobecného zhromaždenia (dolná komora). Rada pozostávala zo 72 členov, ktorých volili freemani žijúci v kolónii. Každý rok sa opätovne volila tretina jej členov. Kvórum pre uznášaniaschopnosť bolo stanovené na dve tretiny jej členov a k prijatiu rozhodnutia sa vyžadoval súhlas dvoch tretín prítomných členov rady. Pri rozhodovaní o záležitostiach menšieho významu bolo kvórum stanovené na 24 členov. Rade predsedal guvernér menovaný vlastníkom, ktorý pri jej rozhodovaní disponoval tromi hlasmi. Rada sa delila na štyri výbory: Výbor pre kolóniu a kolonizáciu, výbor pre právo a bezpečnosť, výbor pre obchod a financie, výbor pre vzdelávanie. Tento krok mal viesť k lepšiemu výkonu jej právomocí.

Guvernér s radou vykonávali exekutívnu moc, predkladali zhromaždeniu návrhy zákonov, dohliadali na riadnu správu kolónie, kontrolovali verejnú pokladňu, rozhodovali vo veciach vzdelávania a zakladali mestá, prístavy či školy.

Vo všeobecnom zhromaždení zasadalo maximálne 200 volených zástupcov, avšak ich počet sa mohol zvýšiť v závislosti na tom, ako sa zvyšoval počet obyvateľov kolónie. Zhromaždenie malo slabšie postavenie ako volené zbory v iných kolóniách, pretože na rozdiel

¹⁰⁷ *Laws Agreed Upon in England* [online]. 1682. [cit. 20. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/pa04.asp>

¹⁰⁸ MCKINLEY, A. *The Suffrage franchise in the thirteen English Colonies in America*. Philadelphia : Boston, Ginn and Company, 1905, s. 275.

¹⁰⁹ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 394 -395.

od hornej komory a guvernéra nemalo zákonodarnú iniciatívu. Tento orgán tak len schvaľoval alebo odmietal predložené návrhy.

Súdy boli zakladané spoločným rozhodnutím guvernéra a rady. Táto právomoc však čoskoro prešla na zákonodarnú moc. Sudcov menoval guvernér z väčšieho počtu nominantov zvolených radou. Nižších súdnych úradníkov, napr. šerifa alebo koronera, menoval guvernér z kandidátov, ktorých volilo zhromaždenie.

Listina upravovala mechanizmus zmien svojich ustanovení. Tie mohli byť realizované len na základe súhlasu guvernéra alebo vlastníka a 6/7 členov rady i zhromaždenia.¹¹⁰

V decembri 1682, krátko po príchode Penna do kolónie, sa na jeho pokyn zišlo jednokomorové ústavodarné zhromaždenie. Tento snem odmietol schváliť navrhované znenie Rámca vlády, ako aj niekoľko ďalších zákonov, ktoré im vlastníak predložil. Dôvodom k tomuto rozhodnutiu bola nadmerná koncentrácia guvernérskej moci a absencia zákonodarnej iniciatívy dolnej snemovne. Po niekoľkých mesiacoch vzájomných rokovaní a kompromisov bol nakoniec pozmenený návrh Rámca vlády schválený na riadnom zasadnutí koloniálneho zhromaždenia. Schválených bolo aj niekoľko ďalších navrhovaných zákonov, predovšetkým Naturalizačný zákon zaručujúci rovnoprávnosť anglických a neanglických osadníkov.¹¹¹ Toto zhromaždenie udelilo Pennovi doživotné právo veta na prijatú legislatívu.¹¹²

Medzi najvýznamnejšie zmeny môžeme považovať redukciu množstva členov rady (traja zástupcovia zastupujúci jeden okres) a zhromaždenia (šesť zástupcov z jedného okresu). Guvernér pri hlasovaní rady disponoval už len jedným hlasom. Rada sa nedelila na výbory a návrhy zákonov boli publikované minimálne 20 dní pred konaním zasadnutia všeobecného zhromaždenia. Právomoc navrhovať zákony dolnej snemovni stále priznaná nebola.¹¹³

Keď v roku 1684 odišiel Penn do Anglicka obhajovať svoje právo na územie kolónie, guvernéorskými právomocami poveril celú koloniálnu radu a do jej čela postavil blízkeho spolupracovníka Thomasa Lloyda. Po jeho obchode sa rozpútali roztržky medzi radou a zhromaždením súvisiace s rozdelením právomocí medzi oboma orgánmi. V dôsledku toho

¹¹⁰ *Frame of Government of Pennsylvania* [online]. 1682. [cit. 20. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/pa04.asp>

¹¹¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolónie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 285.

¹¹² ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 156.

¹¹³ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 260-261.

Penn sformoval päťčlenný orgán Štátnych poverencov, ktorým boli zverené guvernérské výsady odobrané rade. Nový útvar mal v kolónii opäť zaviesť poriadok, dohliadať na správne fungovanie rady i zhromaždenia a mohol využiť vlastníckovo právo veta na všetky akty prijaté v jeho neprítomnosti.¹¹⁴

V roku 1684 zahájil svoju činnosť Koloniálny súd ako najvyšší súd kolónie. Tvorilo ho 5 sudcov menovaných guvernérom.¹¹⁵

Po Slávnej revolúcii sa Penn, ako bývalý obľúbenec stuartovského dvora, dostal do politickej izolácie a jeho vplyv na koloniálne záležitosti sa oslabil. Koruna pokračovala v snažení Stuartovcov o odstránenie vlastníckych kolónií a podriadenie ich správy kráľovskému dohľadu. Na návrh Výboru Lordov obchodu a námorských osád tak bola Pennsylvánia v roku 1691 prehlásená za kráľovskú kolóniu. V roku 1692 do kolónie pricestoval kráľovský guvernér Fletecher, ktorý zrušil Pennovu ústavu a koloniálna vláda sa začala riadiť kráľovskými inštrukciami.¹¹⁶

Rada, v minulosti volená občanmi kolónie, bola v novom vládnom systéme menovaná kráľovským guvernérom, potvrdzovaná Korunou a počet jej členov bol výrazne redukovaný. Poklesol aj počet zástupcov vo všeobecnom zhromaždení. Každý okres s výnimkou Philadelphie mohol vyslať už len troch zástupcov. Toto teleso súčasne získalo právo zákonodarnej iniciatívy. V tom čase bola zahájená veľká revízia platných právnych predpisov, ktoré odporovali anglickému právu.¹¹⁷

Nový režim vydržal dva roky. V roku 1694 bola obnovená vlastnícka charta a guvernérom sa stal z Pennovho poverenia William Markman. Ten o dva roky neskôr predložil zhromaždeniu novú ústavu *Markmanov Rámeč vlády*. Najvýznamnejším znakom tohto dokumentu sa stala zákonodarná iniciatíva zhromaždenia, ktoré mohlo, podobne ako rada, navrhovať nové zákony. Charta tiež výrazne znížila majetkový volebný cenzus zo 100 na 50 akrov, čím sa rozšíril okruh oprávnených voličov a upravil nový spôsob formovania koloniálnych orgánov. Voliči volili v každom okrese dvoch členov rady a štyroch poslancov. Tento dokument nebol nikdy schválený vlastníkom kolónie, a preto sa považoval len

¹¹⁴ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 261-263.

¹¹⁵ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 281.

¹¹⁶ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s.289-292.

¹¹⁷ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 269-270.

za dočasnú úpravu. Z toho dôvodu krátko po návrate do kolónie Penn so zhromaždením prijali novú listinu – *Pennsylvánsku listinu slobôd* (Pennsylvania Charter of Liberties), ktorá čerpala z Markmanovej ústavy a do roku 1776 upravovala formu vlády v kolónii.¹¹⁸

Listina priniesla pre kolóniu veľké ústavné novum, nakoľko v novom zriadení existoval len jednokomorový zastupiteľský orgán, všeobecné zhromaždenie (v každom okrese sa každoročne volili štyria zástupcovia), ktorému bola zverená právomoc pripravovať návrhy zákonov na schválenie guvernérovi. V novom systéme bola koloniálna rada menovaná guvernérom. Nepredstavovala už volený orgán a zverené jej boli len administratívne právomoci. Mohla síce guvernérovi radiť v záležitostiach navrhutej legislatívy, avšak žiadnu zákonodarnú právomoc nemala. „*Týmto rozhodnutím začala koloniálna legislatívna moc, narozdiel od iných kolónií, pozostávať z guvernéra a len jedného voleného zboru, a tým zborom bolo všeobecné zhromaždenie.*“¹¹⁹ Ďalšou významnou zmenou bolo odstránenie vlastníckeho práva veta na predpisy prijaté zákonodarným zborom.¹²⁰

Listina súčasne deklarovala základné občianske práva, predovšetkým slobodu vyznania a princíp zákonnosti súdneho i správneho konania.¹²¹

5.4 Delaware

Švédski osadníci na území Delaware založili v roku 1638 kolóniu nazývanú Nové Švédsko. Vybudovali niekoľko pevností a nadviazali čulé obchodné styky s miestnym indiánskym obyvateľstvom. Susedná holandská kolónia si začala uplatňovať územné nároky na celé územie Delaware Valley a následný spor medzi oboma celkami vyvrcholil v roku 1655 krátkym ozbrojeným stretom a začlenením švédskej kolónie do Nového Holandska. Po dobytí tejto kolónie anglickými vojskami v roku 1664 sa územie Delaware na ďalších viac ako 17 rokov stalo súčasťou New Yorku.¹²²

V roku 1681 venoval Jakub II. Williamovi Pennovi okrem územia Pennsylvánie aj oblasť Delaware, ktorá sa v novej kolónii začala označovať ako „The Lower Counties“ a do pennsylvánskeho zhromaždenia vysielala volených zástupcov. Od roku 1701 sa

¹¹⁸ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s.292-296.

¹¹⁹ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.276.

¹²⁰ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 395.

¹²¹ *Pennsylvania Charter of Liberties* [online]. 1701. [cit. 23. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://oll.libertyfund.org/pages/1701-pennsylvania-charter-of-liberties>>

¹²² ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 150-151.

Dalaware čiastočne osamostatnilo a získalo právo voliť vlastný zákonodarný zbor. Avšak do americkej vojny za nezávislosť stál na čele oblasti pennsylvánsky guvernér.¹²³

5.5 New Jersey

Charta, ktorou bolo územie Nového Holandska darované vojvodovi z Yorku, neobsahovala žiadne ustanovenie, ktoré by ho oprávňovalo k delegácii vládnej moci nad časťou územia na inú osobu. Takúto právomoc mal podľa anglického práva len sám kráľ, ktorý tak konal na základe vydania dokumentu, v ktorom výslovne tieto právomoci danej osobe udeľoval. Preto listinou, ktorú vojvoda vydal vlastníkom New Jersey Carteretovi a Berkeleymu, prenášal na nových majiteľov len vlastnícke právo k predmetnej pôde. Právo na správu územia v nej obsiahnuté nebolo. Noví vlastníci to však nechceli uznať a spory medzi miestnymi orgánmi a newyorským guvernérom sa tiahli až do konca 17. storočia, keď sa New Jersey stalo kráľovskou kolóniou.¹²⁴

Prvým dokumentom definujúcim správu územia sa stali *Koncesie a dohody* (Concession and Agreement) vydané v roku 1665 sirom Carteretom. Ústrednými orgánmi koloniálnej vlády boli guvernér menovaný vlastníkami, rada majúca 6 – 12 členov menovaných guvernérom a pôsobiaca ako poradný orgán guvernéra, a všeobecné zhromaždenie volené všetkými slobodnými osadníkmi. Právomoc prijímať zákony bola zverená zastupiteľskému zhromaždeniu, avšak žiaden predpis nesmel odporovať anglickému právu a podliehal schváleniu vlastníkami. Zhromaždenie tiež vytváralo súdne orgány kolónie. S jeho súhlasom boli uvaľované dane a taktiež rozhodovalo o naturalizácii cudzincov. Guvernérovi náležala exekutívna a kontrolná právomoc, ako aj právo menovať sudcov a ďalších súdnych úradníkov.

Listina deklarovala náboženskú toleranciu, slobodu obchodu a ďalšie práva a povinnosti osadníkov, ktorí tak nadobudli postavenie obdobné anglickým poddaným. Stanovovala zásadu, že dane a poplatky boli ukladané len so súhlasom zákonodarného zboru.¹²⁵

V roku 1676 sa kolónia rozdelila na Východné New Jersey a Západné New Jersey.

¹²³ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.32.

¹²⁴ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 169.

¹²⁵ *The Concession and Agreement of the Lord Proprietors of the Province of New Caesarea, or New Jersey, to and With All and Every the Adventurers and All Such as Shall Settle or Plant There* [online]. 1664. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/nj02.asp>

K opätovnému spojeniu došlo v roku 1702, keď sa všetci vlastníci vzdali svojich majetkových práv a z New Jersey sa stala kráľovská kolónia.¹²⁶ Správa Východného New Jersey po rozdelení kolónie začala upadať. Snem sa schádzal nepravidelne a celé územie kolónie sa riadilo Vojvodskými zákonmi.¹²⁷ Noví vlastníci na čele s Williamom Pennom vydali v roku 1681 *Základné inštitúcie* (Fundamental Institutions), ktorými vytvorili nový ústavný systém garantujúci viaceré základné práva a slobody. Guvernér bol menovaný na základe rozhodnutia minimálne 16 vlastníkov. Guvernérska rada pozostávala zo všetkých vlastníkov žijúcich v kolónii, resp. ich zástupcov, a 12 freemanov zvolených Veľkou radou. Guvernérska rada nemala žiadne legislatívne právomoci a pôsobila ako poradný orgán guvernéra.

Zákonodarná moc bola zverená Veľkej rade zloženej z vlastníkov, ich zástupcov a 72 členov zvolených slobodnými obyvateľmi kolónie. K schváleniu návrhu zákona bol potrebný 2/3 súhlas všetkých jej členov zahrňujúci aj hlasy 12 vlastníkov. Tento systém sa ukázal ako nepraktický a správu tak vykonával guvernér, rada s výkonnou aj zákonodarnou mocou a zákonodarný zbor volených zástupcov.

Základným ústavnoprávnym dokumentom Západného New Jersey boli *Koncesie a dohody Západného New Jersey* z roku 1677 a *Zásady Západného New Jersey* z roku 1681. Súčasťou dokumentov boli aj ustanovenia deklarujúce základné princípy vlády, pravidlá rozdeľovania pôdy novým osadníkom, základné práva a slobody obyvateľstva, ako aj opatrenia zamedzujúce nadmernej guvernérскеj moci.

Koncesie vkladali výkon exekutívnej moci do rúk Rady poverencov (Board of Commissioners), ktorí boli menovaní vlastníckmi kolónie. Ich úlohou bolo okrem iného vykupovať pozemky od Indiánov a pripravovať ich na osídlenie. Rada bola neskôr volená vlastníckmi usadenými v kolónii a zástupcami obyvateľov (v každej územnej jednotke, ktorá sa nazývala *tenth*, mali byť volení 10 delegáti) združenými vo všeobecnom zhromaždení. Tento orgán volil ostatných úradníkov provincie a vykonával zákonodarnú právomoc.¹²⁸

Zásady Západného New Jersey z roku 1681 stanovovali, že zákonodarná moc v kolónii náležala len volenému zhromaždeniu. Guvernér a rada bez súhlasu zhromaždenia nesmeli vydávať žiadne právne predpisy, vyhlasovať vojnu, ukladať dane, ani jednat' a

¹²⁶ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 266, 277.

¹²⁷ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 271-272.

¹²⁸ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.191-196.

uzatvárať zmluvy s inými kolóniami, krajinami alebo indiánskymi kmeňmi. Zhromaždeniu bolo priznané právo menovať všetkých koloniálnych úradníkov. Listina potvrdzovala náboženskú slobodu a zakazovala, aby bol ktokoľvek zbavený úradu pre náboženské dôvody.¹²⁹ Rada aj guvernér boli spočiatku menovaní vlastníkami kolónie, avšak od roku 1683 boli volení zhromaždením delegátov, s ktorými spoločne tvorili všeobecný snem.¹³⁰

5.6 Miestna správa v stredoatlantických kolóniách

Charakteristickou črtou režimu v stredoatlantických kolóniách bola rovnocennosť miest i okresov pri správe miestnych verejných záležitostí.¹³¹ Po vzniku kolónie New York si mestá udržali svoje čiastočne nezávislé postavenie a o svoje právomoci sa podelili s novovzniknutými okresmi. V Pennsylvánii celý proces prebiehal obrátene; pôvodne existovali iba okresy a až neskôr, keď počet obyvateľov vzrástol, získali mestá právo voliť miestnych úradníkov a vykonávať miestnu správu. Okresy predstavovali okrem správnej aj volebnú jednotku, z ktorej oprávnení voliči vysielali zvolených zástupcov do koloniálneho zhromaždenia. Okresy, resp. okresné sudy v nich pôsobiace, predstavovali významné články súdnych systémov kolónie. Na čele okresu stála rada tvorená zástupcami zvolenými v jednotlivých mestách, ktorá vykonávala zverené administratívne právomoci. Viac-menej obdobný systém miestnej správy prebrali neskôr aj ostatné stredoatlantické kolónie.¹³²

¹²⁹ *The Fundamental Agreements of the Freeholders, and Inhabitants of the Province of Wst New Jersey* [online]. 1681. [cit. 26. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.state.nj.us/njfacts/njdoc8a.htm>>

¹³⁰ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.197.

¹³¹ MOSES, B. *The Government of the United States*. New York : D. Appleton and Company, 1910, s. 13.

¹³² *Life in the Early Middle Colonies New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Vermont. A General Historical Survey* [online]. 2012. [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.rootsweb.ancestry.com/~nycoloni/dahistmc.html>>

6 Južné kolónie v prvej polovici 17. storočia

Oblasť južných kolónií tvorili Virgínia, Maryland, Severná i Južná Karolína a Georgia. Všetky zmienené kolónie zaraďujeme do tradicionalistickej politickej subkultúry. Jej charakteristickými prvkami bola paternalistická a elitárska spoločnosť s pevne stanovenou hierarchickou štruktúrou. Celkové spoločenské a politické pomery v južných kolóniách sa výrazne podobali zriadeniu existujúcemu v tej dobe v materskej krajine, Anglicku.¹³³

6.1 Virgínska spoločnosť a počiatky Virgínie

Anglický kráľ Jakub I. v roku 1606 vydal kráľovskú chartu (Prvá virgínska charta¹³⁴), ktorou položil právny základ pre Virgínsku spoločnosť a poveril ju založením dvoch kolónií na americkom východnom pobreží. Južná kolónia podliehala londýnskej pobočke spoločnosti a Severná kolónia spadala pod plymouthsku pobočku spoločnosti.¹³⁵

Správou vo Virginii sa zaoberali *Články, inštrukcie a nariadenia* vydané v novembri 1606.¹³⁶ Týmto dokumentom kráľ vymenoval 14 osôb, ktoré spoločne vytvorili Kráľovskú radu pre Virgíniu. Tá bola oprávnená vydávať nariadenia a smernice adresované rezidenčnej rade v kolónii a menovať jej členov. Rezidenčná rada každoročne zvolila jedného zo svojich členov za prezidenta, ktorý riadil jej činnosť a pri hlasovaní, v prípade rovnosti hlasov, disponoval dvomi hlasmi.

Koloniálna rada sa stala jediným vládnyim orgánom kolónie a bola v nej sústredená zákonodarná, výkonná i súdna moc. V tej dobe v kolónii ešte neexistoval žiaden orgán, ktorý by osadníkom umožňoval účastniť sa na jej správe.¹³⁷

Zákony a nariadenia prijaté radou nesmeli odporovať anglickým zákonom a podliehali schvaľovaniu Kráľovskou radou alebo priamo Korunou. O najzávažnejších trestných činoch rozhodovala rada s porotou, pri menej závažných činoch o vine a treste rozhodovali sami

¹³³ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 395.

¹³⁴ Text dokumentu dostupný in BEMIS, S. *The Three Charters of the Virginia Company of London, with Seven Related Document, 1601-1621*. Williamsburg: Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957, s. 13-23.

¹³⁵ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha: Historický ústav, 1997, s. 36.

¹³⁶ Text dokumentu dostupný in BEMIS, S. *The Three Charters of the Virginia Company of London, with Seven Related Document, 1601-1621*. Williamsburg: Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957, s. 13-23.

¹³⁷ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1900, s. 14-16.

členovia rady.¹³⁸

System dvojitej vlády vykonávanej rezidenčnou radou i radou sídliacou v Londýne sa ukázal ako nevhodný. Nezáujem o kolonizáciu novými osadníkmi viedol k vydaniu druhej charty¹³⁹ schválenej kráľom v roku 1609.¹⁴⁰

6.1.1 Druhá a tretia virgínska charta

Druhá virgínska charta priniesla niekoľko významných administratívnych zmien. Došlo k posilneniu postavenia spoločnosti pri rozhodovaní o koloniálnych záležitostiach, preniesli sa na ňu právomoci pôvodne vykonávané kráľom a Kráľovskou radou a modifikoval sa aj koloniálny ústavný systém.¹⁴¹

V novom systéme sa ústrednými orgánmi správy stali pokladník spoločnosti a londýnska rada zložená z členov spoločnosti. Prvých členov rady menoval kráľ, avšak v budúcnosti malo voľné miesta obsadzovať zhromaždenie členov spoločnosti. Rade náležala právomoc prijímať zákony, nariadenia a iné právne predpisy potrebné k regulácii koloniálnych záležitostí a právo menovať všetkých vedúcich koloniálnych predstaviteľov, predovšetkým guvernéra. Spoločnosti tak bola daná plná suverenita nad všetkými anglickými subjektami usadenými v kolónii.¹⁴²

Pôvodný koloniálny vládny orgán, rezidenčná rada na čele s prezidentom, bola rozpustená a na jej miesto nastúpil guvernér, ktorého menovala rada sídliaca v Londýne. Ten si mohol zvoliť členov svojej guvernérkej rady, ktorá pôsobila ako jeho poradný orgán. Ani druhá charta tak so sebou nepriniesla oddelenie zákonodarnej alebo súdnej moci od exekutívy. Guvernérovi a ďalším podriadeným úradníkom boli zverené všetky kompetencie. Guvernér predstavoval najvyššiu vládnu autoritu kolónie, bola mu zverená právomoc menovať všetkých koloniálnych úradníkov, s výnimkou tých, ktorých mohla menovať londýnska rada. V prípade vzbury alebo povstania mohol v kolónii vyhlásiť stanné právo.¹⁴³

¹³⁸ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.110-111.

¹³⁹ Text dokumentu dostupný in BEMIS, S. *The Three Charters of the Virginia Company of LONDON, with Seven Related Document, 1601-1621*. Williamsburg : Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957, s. 27-54.

¹⁴⁰ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.126-127.

¹⁴¹ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 16.

¹⁴² DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.126-127.

¹⁴³ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 17-18.

Dôvodom k vytvoreniu silnej ústrednej moci s rozsiahlymi právomocami reprezentovanej guvernérom bola potreba zabezpečenia občianskeho poriadku vo veciach verejných. Život v kolónii sa v tomto období riadil vojenským poriadkom, teda predpismi a nariadeniami založenými na vojenskom práve platnom pre anglickú armádu. Dôkazom je Daleov zákonník vydaný guvernérom Thomasom Daleom ukladajúci drakonické tresty.¹⁴⁴

Tretia virginská charta bola prijatá v roku 1612. Medzi najvýznamnejšie dôvody vedúce k jej prijatiu patrila potreba zahrnúť do územia virginskej kolónie aj Bermudy, nazývané tiež Somerské ostrovy, a vytvoriť nový systém správy, ktorý by umožnil rýchlejšie rozhodovanie v koloniálnych záležitostiach, a zároveň aj väčšie zapojenie členov spoločnosti do tohto procesu.¹⁴⁵

Správou koloniálnych záležitostí menšieho významu sa zaoberali zasadnutia pokladníka spoločnosti, minimálne piatich členov londýnskej rady a aspoň 15 členov korporácie.

Medzi hlavné právomoci zhromaždenia patrila voľba členov rady, menovanie všetkých predstaviteľov vládnej moci v kolónii, rozhodovanie o prijatí nových členov do spoločnosti a tvorba zákonných predpisov a inštrukcií upravujúcich vládu v kolónii.¹⁴⁶

Prijatie tretej charty predstavuje veľkú zmenu v systéme riadenia spoločnosti i kolónie. Kľúčové rozhodovacie právomoci boli prenesené z nepočetnej rady na všetkých členov korporácie, čím sa posilnil demokratický prvok pri rozhodovaní v koloniálnych záležitostiach.¹⁴⁷

Londýnska spoločnosť v roku 1618 vymenovala Georga Yeardleyho za nového virginského guvernéra. Yeardley na základe inštrukcie pravidelne zvolával všeobecné zhromaždenie (General Assembly) zložené zo zástupcov kolonistov. To sa prvýkrát zišlo v Jamestowne v roku 1619. Bolo prvým zhromaždením tohto typu na americkom kontinente. Zhromaždenia sa zúčastňoval guvernér a jeho rada.¹⁴⁸

Medzi hlavné úlohy zhromaždenia patrilo nielen transformovanie inštrukcií

¹⁴⁴ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 50-51.

¹⁴⁵ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.141-142.

¹⁴⁶ Text dokumentu dostupný in BEMIS, S. *The Three Charters of the Virginia Company of LONDON, with Seven Related Document, 1601-1621*. Williamsburg : Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957, s. 76-95.

¹⁴⁷ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s.20.

¹⁴⁸ WERTENBAKER, T. *Virginia under the Stuarts, 1607-1688*. Londýn : Humphrey Milford Oxford University Press, 1914, s. 35-36.

vypracovaných spoločnosťou do právnych noriem, ale aj vydávanie vlastných zákonov, ktoré by inštrukcie spoločnosti doplňovali. Zboru bolo tiež priznané právo obracať sa na radu spoločnosti so žiadosťami a sťažnosťami v stanovených záležitostiach. Okrem toho zhromaždenie pôsobilo v niektorých prípadoch aj ako civilný a trestný súd. Založením zhromaždenia tak boli vykonané prvé kroky k separácii jednotlivých zložiek moci.¹⁴⁹

Právne predpisy vydané zhromaždením nesmeli porušovať zákony Anglicka, ustanovenia chárty, ani inštrukcie rady spoločnosti. Kontrolu v tejto oblasti vykonávala sama spoločnosť, ktorá mohla predpisy zhromaždenia vetovať.¹⁵⁰ Nakoľko sa nám nezachovalo kompletné znenie guvernérskych inštrukcií udelených Yeardleyemu, nie je známe, či právo veta mal aj guvernér.¹⁵¹

V tomto období prijala Londýnska spoločnosť ďalšie právne predpisy regulujúce koloniálnu správu a limitujúce dĺžku funkčného obdobia koloniálnych úradníkov. Guvernérsku radu, pôvodne vyberanú samotným guvernérom, malo voliť zhromaždenie členov spoločnosti v Londýne. Pôvodne mohol guvernér v kolónii zakladať súdy a menovať sudcov, ale po založení zhromaždenia prešla prvá z menovaných právomocí do rúk tohto orgánu.¹⁵²

Londýnska spoločnosť v roku 1621 vydala novú ústavu kolónie. Bolo to nariadenie, ktorým upravovala štruktúru a fungovanie dvojice zborov, ktoré mali vo Virgínii pôsobiť. Prvým z nich bola Štátna rada (The Council of State) zložená z osôb menovaných spoločnosťou a v kolónii pôsobila ako poradný orgán guvernéra.

Druhý zo zborov, Všeobecné zhromaždenie (General Assembly), zvolával minimálne raz ročne guvernér a pozostával z členov Štátnej rady a dvoch zvolených zástupcov z každého mesta, okrsku alebo plantáže. Tomuto zhromaždeniu náležala právomoc vydávať právne predpisy kolónie, ktoré mohli byť guvernérom odmietnuté, t.j. bolo mu priznané právo veta. Prijaté predpisy sa následne zasielali do Anglicka, kde ich ešte schvaľovalo zhromaždenie spoločníkov na niektorom zo štvrtročných zasadnutí.¹⁵³

Zákonodarné zhromaždenie pozostávalo z dvoch zborov, z rady a zhromaždenia

¹⁴⁹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.159-162.

¹⁵⁰ WERTENBAKER, T. *Virginia under the Stuarts, 1607-1688*. Londýn : Humphrey Milford Oxford University Press, 1914, s. 38.

¹⁵¹ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 23.

¹⁵² KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 24-27.

¹⁵³ Text dokumentu dostupný in BEMIS, S. *The Three Charters of the Virginia Company of LONDON, with Seven Related Document, 1601-1621*. Williamsburg : Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957, s. 126-128.

zvolených zástupcov. Oba zasadali spoločne a hlasovali ako jedno teleso,¹⁵⁴ k zavedeniu bikameralizmu došlo až neskôr.¹⁵⁵

Ako dôsledok stratového hospodárenia spoločnosti, pomalého rozvoja kolónie a narastajúcich sporov jej vedenia s Korunou, bola v roku 1623 kráľom menovaná komisia, ktorá preskúmala hospodárenie korporácie a jej právne predpisy. V júli toho istého roku bola väčšina správy spoločnosti prevedená na Tajnú radu a voľby nových členov orgánov boli odložené. Jedným z možných východísk sa mala stať nová charta, ktorá by vložila právomoc menovať vedenie spoločnosti i koloniálnu vládu do rúk kráľa. Spoločnosť to však odmietla, preto bolo zahájené konanie *quo warranto* pred Súdom kráľovskej lavice. Tento orgán nakoniec vydal rozhodnutie, ktorým platnosť charty zanikla a všetky práva z nej vyplývajúce prešli na Korunu. Z Virginie sa tak stala kráľovská kolónia a Virgínska spoločnosť zanikla.¹⁵⁶

6.1.2 Virgínia ako kráľovská kolónia

Po zániku Virgínskej spoločnosti prešli všetky menovacie právomoci spoločnosti na Korunu, ktorá hneď v roku 1624 vymenovala nového guvernéra a jedenásť členov rady, ktorí pôsobili ako ústredné orgány koloniálnej vládnej moci.¹⁵⁷ Guvernér a rada naďalej predstavovali najvyšší súdny orgán a mohli menovať sudcov ostatných koloniálnych súdov.¹⁵⁸

V novom vládnom systéme sa so zhromaždením volených zástupcov nepočítalo. Tvorbe právnych predpisov sa venovala len koloniálna rada, ktorej bolo zverené právo vydávať dekréty, nariadenia a verejné príkazy. Guvernér Wyatt sa pokúšal počas celej svojej vlády zachovať čo najviac prvkov z pôvodného ústavného systému. V kolónii sa tak naďalej volili delegáti, ktorých guvernér zvolával na neformálne stretnutia, na ktorých spolu s radou prejednávali dôležité otázky týkajúce sa správy kolónie. Výsledkom týchto stretnutí boli proklamácie, ktoré však neboli právne vynútiteľné.¹⁵⁹

Na základe viacerých petícií adresovaných Korune, v ktorých obyvatelia kolónie žiadali o obnovenie činnosti obecného zhromaždenia, poslala v roku 1627 kráľovská

¹⁵⁴ WERTENBAKER, T. *Virginia under the Stuarts, 1607-1688*. Londýn : Humphrey Milford Oxford University Press, 1914, s. 40.

¹⁵⁵ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 129-130.

¹⁵⁶ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 43-53.

¹⁵⁷ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 24-25.

¹⁵⁸ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1900, s. 26-27.

¹⁵⁹ WERTENBAKER, T. *Virginia under the Stuarts, 1607-1688*. Londýn : Humphrey Milford Oxford University Press, 1914, s. 61-63.

kancelária virgínskym úradom oficiálny list, v ktorom vyzývala guvernéra k usporiadaniu volieb a k zvolaniu tohto orgánu. V roku 1629 sa po päťročnej prestávke opäť zišlo obecné zhromaždenie a obnovilo svoju pravidelnú zákonodarnú činnosť. Jeho postavenie bolo oficiálne potvrdené v roku 1639 kráľovskou inštrukciou.¹⁶⁰ Zákomom z roku 1643 bolo potvrdené pravidlo, že právo uvalovať dane náležalo len obecnému zhromaždeniu ako celku; guvernér s radou nemohli bez súhlasu zástupcov kolonistov ukladať obyvateľom kolónie žiadne daňové ani poplatkové povinnosti.¹⁶¹

Súčasne s obnovením činnosti zhromaždenia bolo guvernérovi opätovne priznané právo veta voči aktom schváleným týmto orgánom. Guvernér sa tak opäť stal osobou, ktorá dohliadala na to, aby prijaté predpisy neodporovali anglickému právu.¹⁶²

K ďalšej významnej udalosti ústavného významu došlo vo Virgínii v roku 1634, keď bolo v kolónii vytvorených osem okresov (counties), súčasťou ktorých boli aj okresné sudy tvoriace základnú administratívnu a súdnu štruktúru kolónie. Správna a súdna moc bola vo vzdialenejších lokalitách vykonávaná komisármi, ktorých úlohou bolo dohliadať na dodržiavanie zákonov, riešiť miestne spory a trestať menej závažné priestupky. Komisári boli zväčša vyberaní spomedzi miestnych osadníkov, „čo podporovalo pocity lokálnej príslušnosti a pospolitosti“.¹⁶³

6.2 Počiatky Marylandu

S Marylandom na americkú pôdu prenikol nový druh koloniálneho zriadenia, tzv. vlastnícka kolónia, v ktorej vlastník pri výkone svojich právomocí vystupoval ako takmer neobmedzený suverén.¹⁶⁴

Zakladajúcou listinou kolónie bola kráľovská charta z roku 1632. V nej kráľ Karol I. udelil Caeciliusovi Calvertovi (barón Baltimore) do vlastníctva rozsiahle územia na americkej pevnine a jeho vlastnícke práva boli dedičné. Na svojich územiach mohol Calvert slobodne hospodáriť s prírodným bohatstvom, avšak pätinu vyťaženeho zlata musel odvádzať do kráľovskej pokladne.

¹⁶⁰ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 64.

¹⁶¹ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s.89.

¹⁶² OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s.103.

¹⁶³ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 66.

¹⁶⁴ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.75.

Vlastníkovi boli chartou priznané rozsiahle právomoci v oblasti zákonodarstva, exekutívy, ako aj súdnictva. Bolo mu zverené právo tvoriť vlastné právne predpisy a ukladať dane v spolupráci s freemanmi žijúcimi na území kolónie, resp. ich zástupcami. Okrem toho mohol vlastník kolónie v naliehavých prípadoch vydávať nariadenia, ktoré nesmeli porušovať zákony a poškodzovať základné občianske práva obyvateľstva. Náležala mu najvyššia výkonná a súdna moc, právo menovať všetkých koloniálnych úradníkov a sudcov, na ktorých mohol delegovať ľubovoľnú časť svojich právomocí, a oprávnenie zakladať v kolónii súdne orgány. Získanú pôdu mohol vlastník darovať iným osobám vo forme panstva preberajúceho niektoré znaky stredovekého feudálneho systému.¹⁶⁵ Noví vlastníci na panstvách boli oprávnení vykonávať súdnu i správnu moc a vyberať poplatky za užívanie pôdy. Vlastník sa stal najvyšším vojenským veliteľom, mohol v prípade potreby zaviesť v kolónii stanné právo, ukladať clá, zakladať mestá a udeľovať tituly.¹⁶⁶

Postavenie a právomoci guvernéra ako menovaného zástupcu vlastníka kolónie boli upravené obecným nariadením, ktoré vlastník vydal v roku 1637. Nariadenie stanovilo, že guvernér zastával funkciu vrchného pozemného i námorného veliteľa a funkciu kancelára. Ako hlava súdnictva bol guvernér oprávnený prejednávať a súdiť všetky civilné a trestné prípady a udeľovať milosť. V niektorých prípadoch bolo nutné, aby spolu s ním súdili aj členovia koloniálnej rady, a to v otázkach života a vlastníckeho práva. Ako vrchnému úradníkovi mu náležala obecná výkonná a kontrolná právomoc. Mal právo menovať veľkú časť koloniálnych úradníkov a zakladať prístavy, pevnosti a trhoviská.¹⁶⁷

V oblasti zákonodarnej moci bola guvernérovi ako zástupcovi vlastníka zverená právomoc zvolávať a rozpúšťať zákonodarné zhromaždenie, ktorého sa aj on spolu s ostatnými členmi rady zúčastňoval. Schválené právne predpisy boli následne zasielané vlastníkovi majúcemu právo veta. Guvernér mal právomoc vydávať v naliehavých prípadoch nariadenia, a to za rovnakých podmienok, aké boli v charte stanovené vlastníkovi.¹⁶⁸

Ďalším ústredným správnym orgánom Marylandu bola rada. Jej členov menoval vlastník na návrh guvernéra kolónie. Bol to nevelký orgán zložený z troch až deviatich členov a jeho súčasťou bol ex officio guvernér. Rada pôsobila ako poradný orgán guvernéra

¹⁶⁵ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 396.

¹⁶⁶ *The Charter of Maryland* [online]. 1632. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/ma01.asp>

¹⁶⁷ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s. 61-62.

¹⁶⁸ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 47.

i vlastníka a jej členovia v stanovených prípadoch vykonávali spoločne s guvernérom funkciu sudcov. V rade sa rozhodovalo o založení súdov, menovaní úradníkov, o zvolaní alebo rozpustení zhromaždenia.¹⁶⁹ Menovaný orgán pripravoval návrhy zákonov, o ktorých sa následne hlasovalo na zhromaždení. Právo zákonodarnej iniciatívy vykonávala spočiatku rada exkluzívne, neskôr ho získali aj volení zástupcovia obyvateľstva.¹⁷⁰

Zhromaždenie v roku 1638 prinieslo prvé známky zastupiteľského systému. Umožňovalo, aby freeman, ktorý sa ho nemohol zúčastniť osobne, mohol namiesto seba vyslať svojho zástupcu.¹⁷¹

Systém tvorby zákonodarného zhromaždenia v priebehu 40. rokov prešiel menšími úpravami a svoju definitívnu podobu nadobudol až v roku 1650. V tomto roku prijalo zhromaždenie zákon, podľa ktorého sa mal zákonodarný zbor rozdeliť do dvoch komôr. Zhromaždenie zvolených zástupcov vytvorilo jednu z nich, druhá komora pozostávala z rady a guvernéra. Vytvoril sa tak bikamerálny systém, ktorý sa v kolónii udržal natrvalo. Zhromaždenie zástupcov získalo právo predkladať návrhy zákonov a žiaden zákon nemohol byť prijatý bez súhlasu oboch komôr, guvernéra a vlastníka.¹⁷²

Marylandský tolerančný zákon (Maryland Toleration Act) z roku 1649 zakotvil náboženskú slobodu v kolónii. Náboženská sloboda v ňom upravená nebola absolútne, niektoré prejavy viery boli zakázané. Zákon rozoznával širokú škálu trestov, od trestu smrti či prepadnutia majetku až po peňažitú pokutu a náhradu škody. Tresty sa ukladali napríklad za rúhanie, popieranie Svätej trojice, užívanie označenia heretik, puritán, separatista v urážlivom význame; opilstvo alebo prácu počas Sabbathu alebo nedele, alebo za obťažovanie, urážanie a hanobenie človeka z dôvodu odlišnej viery.¹⁷³

¹⁶⁹ MERENESS, N. *Maryland as a proprietary prrovidence*. Londýn : The MacMillan Company, 1901, s. 174-175.

¹⁷⁰ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 121.

¹⁷¹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.286-289.

¹⁷² MERENESS, N. *Maryland as a proprietary prrovidence*. Londýn : The MacMillan Company, 1901, s. 196-197.

¹⁷³ *The Maryland Toleration Act* [online]. 1649. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.let.rug.nl/usa/documents/1600-1650/the-maryland-toleration-act-1649.php>>

7 Južné kolónie v druhej polovici 17. storočia

Vývoj v južných kolóniách bol v druhej polovici 17. storočia viac ako v iných kolóniách ovplyvnený spoločenskými a politickými zmenami odohrávajúcimi sa v Anglicku. Situácia v kolóniách sa stabilizovala až po zániku stuartovskej dynastie a nástupe Williama III. na anglický trón.

7.1 Virgínia

Porážka royalistov a nastolenie republiky v Anglicku priniesli ústavné zmeny aj do správy americkej kolónie. Nová anglická vláda považovala americké kolónie za podporovateľov royalistických síl, preto sa snažila získať nad týmito územiami kontrolu. Z toho dôvodu anglický Parlament založil Radu komisárov, orgán, ktorý agendou nadviazal na obdobnú komisiu založenú v roku 1634. Rada komisárov už nepodliehala Korune, ale Parlamentu.¹⁷⁴

Medzi všeobecným zhromaždením a vyslancami z Londýna bola v roku 1652 podpísaná dohoda, ktorá znamenala výrazné posilnenie postavenia voleného zhromaždenia zástupcov na úkor guvernéra a koloniálnej rady. Oba orgány, pôvodne menované Korunou, boli v novom vládnom systéme každoročne volené zhromaždením zástupcov. Guvernér i rada naďalej zasadali v zhromaždení, ale ich právo veta na prijaté predpisy zaniklo. Naďalej však vykonávali všetky právomoci v súlade s anglickými i koloniálnymi zákonmi a inštrukciami vydanými zhromaždením.¹⁷⁵

Po návrate Stuartovcov na anglický trón sa v kolónií obnovil pôvodný ústavný systém. V praxi to znamenalo, že guvernér¹⁷⁶ i jeho rada¹⁷⁷ pôsobiaca ako jeho poradný zbor, súdny orgán a horná komora zákonodarného zhromaždenia, boli opätovne menovaní kráľom a guvernér získal späť právo veta.

¹⁷⁴ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York: Henry Holt and Company, 1889, s.221.

¹⁷⁵ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1900, s.27-28.

¹⁷⁶ *Governors of Virginia* [online]. 2015. [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<http://www.encyclopediavirginia.org/Governors_of_Virginia#start_entry>

¹⁷⁷ *The Governor's Council* [online]. 2012, [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<http://www.encyclopediavirginia.org/Governor_s_Council_The>

V tomto období došlo vo Virgínii aj k zmene volebného práva, „v roku 1670 bol vo Virgínii v rámci zjednocovania právneho systému impéria zavedený majetkový cenzus, obmedzujúci volebné právo na majiteľov päťdesiatakrových pozemkov alebo imania poskytujúceho rovnaký výnos 40 šilingov, čo zodpovedalo štatutárnym požiadavkám na voliča do anglickej Dolnej snemovne.“¹⁷⁸

Po skončení Baconovho povstania v roku 1677 došlo na základe inštrukcií vydaných novému guvernérovi k výraznému obmedzeniu virgínskej samosprávy. Zákonodarné zhromaždenie bolo zvolávané len na základe zvláštneho príkazu Koruny a snemovňa zvolených zástupcov prišla o právo zákonodarnej iniciatívy. Návrhy zákonov boli pripravované guvernérom a radou, ktorí ich následne zasielali do Anglicku k ich schváleniu. Až potom navrhované zákony boli predkladané dolnej snemovni. Tá ich buď prijala alebo zamietla. Tento vládny režim v kolónii platil nasledujúcich päť rokov. Slávna revolúcia v Anglicku, ktorá politickú situáciu v kolónii stabilizovala, do ústavného systému Virgínie nepriniesla žiadne významné zmeny a kolónia tak naďalej podliehala Korune.¹⁷⁹

7.2 Maryland

Občianska vojna a následná zmena politického zriadenia v Anglicku sa premietla aj do ústavného zriadenia Marylandu. V roku 1651 uzavrel Baltimore so zástupcami anglického Parlamentu dohodu, ktorá zaručovala zachovanie existujúceho režimu až do doby, kým Cromwell nerozhodol o potvrdení alebo zrušení charty. Baltimore si však naďalej nárokoval najvyššiu moc v kolónii a odmietal uznať autoritu novej anglickej vlády. To viedlo k tomu, že vlastník – barón Baltimore bol zbavený svojho vplyvu na dianie v kolónii a do jej čela bol ustanovený desaťčlenný výbor menovaný Parlamentom.¹⁸⁰

O ďalšom vývoji Marylandu sa rozhodlo až v roku 1657, keď Protektor Cromwell potvrdil Baltimoreove vlastnícke práva na kolóniu. Ešte v tom istom roku sa obnovila vlastníckova moc nad kolóniou a platnosť Marylandskeho tolerančného zákona.¹⁸¹

¹⁷⁸ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha : Historický ústav, 1997, s. 138.

¹⁷⁹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.259-265.

¹⁸⁰ KAYE, P. *The Colonial Executive Prior to the Restoration*. Baltimore : The Johns Hopkins Press, 1900, s. 50 -51.

¹⁸¹ RAKOVÁ, S. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. Praha: Historický ústav, 1997, s. 124.

Nasledujúcich 20 rokov sa ústavný vývoj v kolónii stabilizoval a aj napriek viacerým pokusom snemovne zástupcov o obmedzenie vlastníckych práv a posilnenie vlastného postavenia sa žiadne významné zmeny vo vládnom systéme Marylandu neudiali.¹⁸² V 80. rokoch sa zhoršili vzťahy medzi vlastníkmi kolónie a Korunou, ktorá sa pokúšala posilniť svoj vplyv na koloniálny vývoj.¹⁸³

Slávna revolúcia znamenala veľkú spoločenskú zmenu aj pre Maryland a jeho vlastníka, „politika nového kráľa a jeho radcov bola jasná a nemenná. Právo suverenity a právo vlastníctva boli rozdelené. Prvé zmienené bolo prevedené z katolíckeho vlastníctva na Korunu, druhé zmienené zostalo nedotknuté.“¹⁸⁴ V praxi sa táto zmena prejavila tým, že v roku 1692 došlo k zrušeniu marylandskej charty a z Marylandu sa stala kráľovská kolónia. Kráľ vymenoval jedenástich členov novej rady a nového guvernéra. Územné práva vlastníka Baltimorea však zostali zachované, rovnako ako aj právo na lodné poplatky a polovicu exportnej dane na tabak.¹⁸⁵

V roku 1715 boli všetky vlastnícke práva Baltimorea ku kolónii obnovené. A zostali, aj napriek častým sporom medzi vlastníkom a koloniálnym zhromaždením, v rukách baróna a jeho nástupcov až do Americkej vojny za nezávislosť v 70. rokoch.¹⁸⁶

7.3 Karolíny

Kráľ Karol II. udelil v roku 1663 svojim ôsmim stúpencom vlastnícke práva na rozsiahle územie ležiace južne od Virginie. Tento patent udeľoval vlastníkom územia najvyššiu vládnu moc a tiež stanovil, že provincia a jej obyvatelia podliehali priamo Korune.¹⁸⁷

Je dôležité venovať pozornosť dokumentu *Koncesie a Dohody* (Concessions and Agreement) z roku 1665, založenému na liberálnych myšlienkach a pojednávajúcemu o správe územia. Dokument pôvodne predstavoval dohodu medzi vlastníkmi a kolonistami

¹⁸² MERENESS, N. *Maryland as a proprietary providence*. Londýn : The MacMillan Company, 1901, s. 26-28.

¹⁸³ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 486-487.

¹⁸⁴ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.323.

¹⁸⁵ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 505.

¹⁸⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s. 82-83.

¹⁸⁷ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.328-330.

z Barbadosu a vzťahoval sa len na severnú časť územia, ale nakoniec sa uplatnil na celom území Karolíny.¹⁸⁸

Dokument stanovil, aby na čele každého z okresov stál guvernér, ním menovaná rada majúca 6 až 12 členov a volené zhromaždenie volené freemanmi žijúcimi na danom území. Každé zo zhromaždení mohlo vydávať právne predpisy, ktoré nesmeli porušovať právne predpisy Anglicka a záujmy vlastníkov. Tieto zákony boli publikované guvernérom a jeho radou. Ich platnosť trvala jeden a pol roka, pokiaľ vlastníci nerozhodli, že zákony budú platiť i naďalej. Zhromaždenia mohli vytvárať súdy, ukladať dane, zakladať panstvá so súdmi, rozhodovať o naturalizácii cudzincov, či zakladať pevnosti alebo mestá.

Guvernérovi a rade náležala výkonná a kontrolná právomoc, právomoc menovať úradníkov, sudcov a ostatných súdnych úradníkov.¹⁸⁹ Dokument tak volenému telesu priznával rozsiahle právomoci, zatiaľčo guvernér a jeho rada vykonávali príkazy udelené zákonodarnou mocou.¹⁹⁰

V roku 1669 bola vypracovaná listina *Základné ústavy Karolíny* (Fundamental Constitutions), ktorej cieľom bolo nahradiť Koncesie z roku 1665. Vlastníci podľa listiny vytvorili radu (Rada Palatína), na čele ktorej stál palatin ako najstaršia osoba z vlastníkov. Zvyšní vlastníci si medzi sebou rozdelili jednotlivé zložky vládnej moci. Každý z nich stál na čele samostatnej rady, v ktorej prejednával záležitosti jemu zverené. Rada palatína zvolávala Parlament, udeľovala milosť a disponovala verejnými financiami.

Druhým ústredným orgánom bola Veľká rada pozostávajúca z vlastníkov a členov jednotlivých rád. Tento orgán vystupoval ako odvolací súd a náležala mu zákonodarná iniciatíva.

Zákonodarný parlament pozostával z vlastníkov alebo ich zástupcov, koloniálnej šľachty a jedného voleného zástupcu z každého vytvoreného okrsku. Parlament mal obmedzené právomoci, napr. prišiel o zákonodarnú iniciatívu.¹⁹¹

¹⁸⁸ *Concessions and Agreement* [online]. 2006. [cit. 07. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<<http://www.ncpedia.org/concessions-and-agreement>>

¹⁸⁹ *Concessions and Agreements of the Lords Proprietors of the Province of Carolina* [online]. 1665. [cit. 07. 02. 2017].

Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/nc03.asp>

¹⁹⁰ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.205.

¹⁹¹ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.335-338.

Tento vládny systém nebol nikdy plne implementovaný do praxe, regulovanú činnosť vykonávala určitý čas iba Rada palatína.¹⁹²

Od začiatku kolonizácie sa na území Karolíny vyvíjali dve relatívne oddelené oblasti osídlenia. Severná časť kolónie nazývaná Albermarle bola vlastníckmi dlhodobo zanedbávaná. Tí sa sústredili na rozvoj južnejších oblastí, ktoré predstavovali potencionálne výnosnejšie oblasti.¹⁹³ Táto situácia sa odrazila aj „v správnej štruktúre kolónie, v ktorej má každá časť vlastné jednokomorové zákonodarné zhromaždenie.“¹⁹⁴

Počas celého obdobia sa vlastníci snažili udržať kontrolu nad severnými oblasťami a zjednotiť správu nad celou kolóniou tak, že menovali spoločného guvernéra pre obe časti kolónie. Vo všetkých prípadoch bol menovaný aj zástupca guvernéra, ktorý ho zastupoval na severe, čo snahy o zjednotenie kolónie minimalizovalo.¹⁹⁵

V južnej časti kolónie bola moc v rukách menovaného guvernéra, rady zloženej z menovaných členov, členov volených zhromaždením na neurčitú dobu a zhromaždenia zástupcov volených v okresoch. Takto vytvorená rada pripravovala návrhy zákonov, ktoré následne predkladala zhromaždeniu na schválenie.¹⁹⁶

V severných častiach bol guvernér taktiež menovaný vlastníckmi a rada bola tvorená z 5 menovaných a 5 volených členov. Zhromaždenie bolo volené v 4 okrskoch a v každom okrsku sa volili 5 zástupcovia.¹⁹⁷

Neskôr v oboch častiach kolónie došlo k zmene spôsobu vzniku guvernérkej rady. Rada sa neskladala z menovaných a volených členov, ale všetci členovia boli menovaní vlastníckmi kolónie.¹⁹⁸

¹⁹² *Fundamental Constitutions* [online]. 2006. [cit. 07. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<<http://www.ncpedia.org/fundamental-constitutions>>

¹⁹³ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. 1. vydanie. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.28-29.

¹⁹⁴ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolónií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 397.

¹⁹⁵ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.343-344.

¹⁹⁶ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.216-217, 221.

¹⁹⁷ DOYLE, J. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas*. New York : Henry Holt and Company, 1889, s.350.

¹⁹⁸ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. New York : The MacMillan Company, 1904, s.216-217, 244.

K definitívnemu rozdeleniu územia došlo v roku 1719, keď sa južná časť Karolíny stala kráľovskou kolóniou. Severná Karolína ešte 10 rokov vydržala pod správou vlastníkov a v roku 1729 prešla pod kráľovskú správu.¹⁹⁹

7.4 Georgia

Dejiny kolónie Georgia sa začínajú v roku 1732, keď kráľ Juraj II. prideliť územie kolónie kolégiu zloženému z 21 poručníkov, ktorí nad daným územím 21 rokov vykonávali všetku správu. Kolégium vytváralo zákony, a teda obyvateľstvu nebola priznaná žiadna účasť na vláde.²⁰⁰ Georgia „bola založená ako filantropický experiment a zároveň ako vojenský nárazník proti španielskej Floride.“²⁰¹

Keď v roku 1753 poverovacia listina kráľa vypršala, kolónia sa pretransformovala na kráľovskú kolóniu, v ktorej kráľ menoval guvernéra a obyvateľstvo začalo voliť svoje zhromaždenie zástupcov.²⁰²

7.5 Miestna správa v južných kolóniách

V administratívnom systéme južných kolónií predstavovali okresy dôležitejšiu zložku miestnej správy ako mestá.²⁰³ Vo Virgínii pôvodne existovalo osem okresov. Ich počet sa v nasledujúcom období postupne zvyšoval. Okres predstavoval nielen základnú správu, súdnu a daňovú jednotku kolónie, ale plnil aj dôležitú úlohu vo vojenskom systéme. Na úrovni okresu pôsobil šerif, poručík, seržant a ostatní úradníci spravujúci miestne záležitosti. Vedúcou súdnou autoritou okresu boli menovaní splnomocnení pôsobiaci ako sudcovia okresných súdov. Šerif bol exekutívnym úradníkom okresu i okresného súdu a bol menovaný guvernérom zo zoznamu troch osôb, ktorý pripravovali okresní sudcovia.²⁰⁴

Podobne ako vo Virgínii, aj v Marylande sa stali okresy základnou územnou jednotkou kolónie. Spočiatku túto úlohu plnili tzv. *hundreds*. Tie tvorili volebné obvody, z ktorých sa vysielali zástupcovia do koloniálneho zhromaždenia. Boli zapojené vo finančnej i vojenskej správe kolónie. Od roku 1638 väčšinu týchto právomocí prebrali okresy združujúce *hundreds*

¹⁹⁹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 29.

²⁰⁰ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.94-95.

²⁰¹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 32.

²⁰² ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.96.

²⁰³ MOSES, B. *The Government of the United States*. New York : D. Appleton and Company, 1910, s. 10.

²⁰⁴ MOSES, B. *The Government of the United States*. New York : D. Appleton and Company, 1910, s. 11.

do väčších celkov. Na úrovni okresov pôsobili okresné sudy na čele so sudcami menovanými guvernérom. Najvyšším exekutívnym úradníkom okresu bol šerif, ktorému podliehali niektorí ďalší úradníci.²⁰⁵

²⁰⁵ MERENESS, N. *Maryland as a proprietary prrovidence*. Londýn : The MacMillan Company, 1901, s. 401-403.

8 Americké kolónie na začiatku 18. storočia

Na začiatku 18. storočia sa politický a ústavný vývoj na americkom kontinente stabilizoval. Kolónie však museli čeliť novej výzve v podobe nebezpečenstva, ktoré im hrozilo zo strany Francúzska súperiaceho s Anglickom o dominantné postavenie v Amerike. Hoci sa kolóniám sformovať formálne spoločenstvo nepodarilo, myšlienka zjednotenia v koloniálnej spoločnosti pretrvala.

8.1 Formovanie anglických koloniálnych úradov

Po reštaurácii stuartovskej monarchie sa záujem anglických kráľov o dianie v kolóniách zvýšil a v Anglicku sa začal vyvíjať administratívny systém, ktorý čoraz viac ovplyvňoval dianie v kolóniách.²⁰⁶ V roku 1660 bola v Anglicku ako súčasť kráľovskej Tajnej rady sformovaná *Rada pre zahraničné kolónie* (Council Committee for Foreign Plantations) a jej poradný orgán *Rada pre obchod*. Cieľom Rady bolo zhromažďovať informácie o dianí v kolóniách, komunikovať s guvernérmi, pôsobiť na vnútorný politický vývoj kolónií, prijímať a archivovať kópie prijatých koloniálnych predpisov a sledovať koloniálne politiky ostatných európskych krajín.²⁰⁷

Rada bola v roku 1674 rozpustená a nahradená výborom s názvom *Lordi obchodu a plantáží*. Jeho úlohou bolo podriaďovať kolónie rozvíjajúcemu sa merkantilistickému systému a maximalizovať zisky z nich. Medzi hlavné právomoci patrilo okrem pôvodných aj menovanie koloniálnych guvernérov, potvrdzovanie koloniálnych právnych predpisov, tvorba a kontrola pokynov pre guvernérov.²⁰⁸

Rada obchodu a kolónií (Board of Trade and Plantations) nahradila spomínaný výbor v roku 1696. Rada bola jedným z mála anglických úradov, ktorým neboli zverené žiadne výkonné právomoci. To znamenalo, že mohla vydávať doporučenia a návrhy, ale následne ich už nebola schopná presadzovať. Preto pri svojej činnosti spolupracovala s niektorými anglickými orgánmi štátnej moci, predovšetkým *Štátnou pokladňou*, *Úradom admirality* a *Vojenským úradom*. Tieto orgány v rámci svojich právomocí vykonávali správu aj

²⁰⁶ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 58.

²⁰⁷ ANDREWS, Ch. *The American Nation: A history. Colonial Self-government 1652-1689*. New York : Harper&Brothers Publishers, 1904, s. 22-26.

²⁰⁸ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s. 59-60.

v jednotlivých oblastiach koloniálnych záležitostí.²⁰⁹

8.2 Navigačné zákony

Počas celého obdobia osídľovania amerického kontinentu bolo vedúcou ideou kolonizujúcej Európy učenie merkantilizmu. Podľa tejto teórie sa národ alebo ríša, ktorá dosiahla určitý stupeň jednoty a vývoja, stáva ekonomickou jednotkou. Preto merkantilisti hlásali, že obchod a priemysel by mal byť organizovaný tak, aby zabezpečoval maximálnu možnú mieru ekonomickej stability v krajine.²¹⁰ Bohatstvo sveta vyjadrené celkovými zásobami zlata a striebra bolo pre hlásateľov týchto myšlienok nemenné, meniť sa mal len podiel daného národa na týchto zásobách. Základným pravidlom sa stalo obmedzovanie dovozu do krajiny a podpora vývozu a domácej manufaktúrnej výroby.²¹¹

Navigačné zákony predstavovali sériu anglických zákonov prijatých a účinných v druhej polovici 17. storočia a v 18. storočí. Základným cieľom zákonov bola podpora a ochrana anglickej námornej dopravy a zabezpečenie maximálneho možného zisku materskej krajiny z jej kolónií.

Prvý Navigačný zákon prijatý anglickým revolučným parlamentom v roku 1651 reguloval koloniálny obchod.²¹² Zákon umožňoval dovoz tovaru a plodín na územie anglických kolónií len prostredníctvom anglických lodí alebo lodí krajín, z ktorých plodiny alebo tovar pochádzali.²¹³

Kráľ Karol II. v roku 1660 vydal *druhý Navigačný zákon*, ktorý umožňoval export a import do anglickej kolónie len anglickým lodiam s väčšinou anglickou posádkou. Zároveň zakazoval vývoz tovaru ako tabaku, cukru a vlny z kolónií do iných krajín než do Anglicka. Predpis ukladal guvernérom povinnosť dohliadať na dodržiavanie prijatého zákona.²¹⁴

Ďalší Navigačný zákon nariadil povinnosť, aby tovar vyvážený z Európy prechádzal cez Anglicko, kde bol naložený na anglické lode smerujúce do amerických kolónií. Týmto zákonom Anglicko zabránilo tomu, aby americké kolónie uzatvárali vlastné dovozné obchody.

²⁰⁹ ANDREWS, Ch. *The colonial Period*. New York : Henry Holt and Company, 1912, s. 135-139.

²¹⁰ OSGOOD, H. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Colonies*. New York : MacMillan Company, 1907, s. 193.

²¹¹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.58.

²¹² ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.216.

²¹³ *The Navigation Act* [online]. 1651. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://constitution.org/eng/conpur_ap.htm>

²¹⁴ *Navigation Act of September 13, 1660* [online]. 1660. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4102>

V 70. rokoch sa začalo na určité druhy tovaru ako tabak a vlna uvaľovať vývozné clo, ktoré platilo aj na prepravu tovaru v rámci obchodovania medzi kolóniami. V zákone sa tiež objavujú ustanovenia o námornom úradníkovi, menovanom guvernérom, ktorého úlohou je viesť dokumentáciu o obchodoch a vyberať dane spojené s obchodovaním.²¹⁵

Nakoľko v kolóniách neboli ustanovenia navigačných zákonov aplikované dostatočne efektívne, v roku 1696 bol v Anglicku prijatý ďalší zákon. Ten reformoval systém kontroly námorného obchodovania a upravoval právomoci inšpektorov, námorných úradníkov a výbercov daní pôsobiacich v kolóniách. Úradníci, ktorých pôvodne menoval guvernér, mali právo vstupovať na paluby lodí, prehľadávať ich a zabaviť alebo zaistiť akýkoľvek tovar, ktorého preprava bola vykonávaná protiprávne, resp. za ktorý mala byť uložená povinnosť platiť daň. Bolo zakázané vydávať právne predpisy odporujúce navigačným zákonom a všetky už existujúce predpisy nevyhovujúce tejto podmienke boli zrušené.²¹⁶

Týmto zákonom sa vyčítalo, že vytvorený systém obmedzuje slobodu obchodovania kolónií a tlačí ceny tovaru nahor. Anglický tovar sa týmto stával na trhu menej konkurencieschopný. Preto začiatkom 18. storočia sa voči kolóniám presadzovala politika „zdravého zanedbávania“, v rámci ktorej sa navigačné zákony a anglické nariadenia v kolóniách neuplatňovali striktne za predpokladu, že kolónie zostávali verné Británii a prispievali do britskej ekonomiky.²¹⁷

8.3 Úrad guvernéra, rada a zastupiteľské zhromaždenie

V 18. storočí sa väčšina kolónií nachádzala pod priamou kontrolou Koruny. V praxi to znamenalo, že väčšina vedúcich predstaviteľov kolónie ako guvernér, najvyšší sudcovia a námorní úradníci boli menovaní kráľom, anglickým úradom, alebo kráľovskými úradníkmi usadenými na ich území. Koloniálne zákonodarstvo bolo kontrolované anglickou vládou prostredníctvom kráľovskej ratifikácie všetkých prijatých právnych predpisov.²¹⁸

Guvernérovi ako hlavnému predstaviteľovi výkonnej moci v kolónii náležala právomoc menovať a odvolávať úradníkov, veliť domobrane, udeľovať milosť a rozhodovať

²¹⁵ ANDREWS, Ch. *The American Nation: A history. Colonial Self-government 1652-1689*. New York : Harper&Brothers Publishers, 1904, s. 19.

²¹⁶ ANDREWS, Ch. *The Colonial Period*. New York : Henry Holt and Company, 1912, s.118-119.

²¹⁷ *Navigation Acts* [online]. 2015. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/event/Navigation-Acts>>

²¹⁸ ANDREWS, Ch. *The Colonial Period*. New York : Henry Holt and Company, 1912, s.141-144.

o zasadaniach zákonodarného zhromaždenia. Mal tiež právomoc vytvárať súdne orgány a menovať a odvolávať sudcov. Jednou z právomocí guvernéra (opäť s výnimkou Massachusetts) bolo menovať členov svojej rady, ktorá pôsobila ako horná komora zákonodarného zhromaždenia ako aj najvyšší odvolací súd kolónie. Uvedené právomoci sa nevzťahovali na kolóniu Massachusetts.²¹⁹

Ústrednou témou sporu medzi Korunou a kolóniami na prelome 17. a 18. storočia sa stal rozsah kontroly kráľovskej moci nad záležitosťami kolónií a právomocí tamojších volených zhromaždení. Kolónie presadzovali myšlienku, že prvotní osadníci slobodne migrujúci z Anglicka na americký kontinent odchodom nestratili svoje práva a slobody, len si ich preniesli na nové územie, ako napr. právo na výber zákonov, ktorými sa budú riadiť a vládu založenú na vybraných zákonoch. Koloniálne zhromaždenia tak predstavovali „*primárne inštrumenty pre výkon týchto práv, koloniálne ekvivalenty Dolnej snemovne anglického Parlamentu s rovnakou zákonodarnou ochrannou autoritou.*“²²⁰

Koruna tvrdila, že zhromaždenia boli podriadené anglickej moci podobne ako vedúce orgány anglických spoločností, a preto neboli nositeľom všetkých práv a výsad, ktoré náležali Parlamentu. Podľa tejto teórie existencia zhromaždení nevyplývala z občianskych práv osadníkov, ale z vydania kráľovskej charty a podobných oficiálnych dokumentov, ktorými kráľ prezentoval svoju vôľu.²²¹

V priebehu 18. storočia sa z volených zastupiteľských zhromaždení stali kľúčové orgány koloniálnej správy s nepopierateľnou zákonodarnou právomocou a právom schvaľovať dane a výdaje. Podobne ako Dolná snemovňa Parlamentu v Anglicku aj tieto zbory pôsobili ako ochrancovia občianskych práv a slobôd; stali sa protiváhou ku kráľovskej moci vykonávanej prostredníctvom guvernérov a ostatných menovaných úradníkov kolónie.²²²

²¹⁹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.62-63.

²²⁰ GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815)*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s. 448.

²²¹ GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815)*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s.449.

²²² GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815)*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s. 449-450.

8.4 Plán únie z Albany

Mocenské súperenie Francúzska s Anglickom po nástupe Williama III. na trón ovplyvnilo aj anglické kolónie na americkom území. Ich súperenie ukončil až Parížsky mier v roku 1763, na základe ktorého Francúzi odovzdali Anglicku všetky svoje územia v Severnej Amerike, s výnimkou dvoch ostrovov v Zálive sv. Vavrinca a Louisiany, ktorá bola odovzdaná Španielsku ako kompenzácia za stratu Floridy v prospech Anglicka. Touto zmluvou sa ukončila prítomnosť Francúzska na americkom kontinente.²²³

V tomto období sa objavil ďalší z pokusov o vytvorenie systému umožňujúceho užšiu spoluprácu medzi kolóniami, tzv. *Plán Únie z Albany*. Bol vypracovaný výborom pod vedením Benjamina Franklina a prejednávaný v roku 1754 na kongrese zástupcov kolónií v Albany.

Na kongrese iniciovanom londýnskym Obchodným úradom sa stretli zástupcovia všetkých kolónií, aby prejednali a prijali nutné opatrenia k obrane pred hroziacim nebezpečenstvom zo strany Francúzska a Indiánov. Anglicko vznik zväzku podporovalo, nakoľko únia by predstavovala rovnocenného partnera v jednaní s Irokézskou konfederáciou o prípadnom spojenectve.²²⁴

Na čele Únie mal stáť Prezident ako výkonný orgán Únie menovaný Korunou a Veľká rada zložená zo zástupcov zvolených na obdobie troch rokov zákonodarnými zhromaždeniami jednotlivých kolónií a to na základe proporcionálneho princípu. Kvórum pre rozhodovanie rady bolo stanovené na 25 členov a všetky jej akty podliehali schvaľovaniu Prezidentom. Schválené akty sa následne mali zasielať do Anglicka, kde mohli byť zrušené. Medzi právomoci Veľkej rady patrilo právo vydávať predpisy regulujúce obchod s Indiánmi, zakladať nové osady, rozhodovať o vojenských záležitostiach Únie, zakladať pevnosti, vydávať právne predpisy a schvaľovať vojenských veliteľov navrhnutých Prezidentom, ukladať dane a poplatky, menovať pokladníkov Únie a ukladať zvláštne poplatky plynúce do únijnej pokladne.²²⁵

²²³ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.198.

²²⁴ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 76.

²²⁵ *Albany Plan of Union 1754* [online]. 1754, [cit. 11. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/albany.asp>

Aj napriek tomu, že delegáti kongresu Franklinov návrh prijali, plán sa do praxe uviesť nepodarilo, pretože bol zamietnutý alebo odignorovaný jednotlivými koloniálnymi zhromaždeniami, ktoré neboli ochotné vzdať sa časti svojich právomocí.²²⁶

Aj napriek neúspechu celého projektu, plán predstavoval inšpiráciu pre neskoršie ústavnoprávne dokumenty, napr. Články konfederácie.²²⁷

²²⁶ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.71.

²²⁷ SELTENREICH, R. Ústavněprávní vývoj anglických kolonií v Severní Americe. *Právník*, 2005, č. 4, s. 399.

9 Predrevolučné obdobie a americká vojna za nezávislosť

Ako dôsledok koloniálnych vojen sa ekonomika Anglicka i amerických kolónií nachádzala v pomerne zlom stave. Materská krajina sa pokúsila nepriaznivú situáciu riešiť uložením nových poplatkových povinností koloniálnym útvarom a ich obyvateľom; tento krok viedol k prehĺbeniu sporov medzi oboma stranami, vyvrcholil revolúciou a následným osamostatnením amerických štátov.

9.1 Zákon o kolkovnom a Townshendove zákony

Z dôvodu zachovania mieru kolónií s Indiánmi anglická vláda rozhodla, že s osídľovaním západných území začne neskôr. Preto v roku 1763 kráľ vydal kráľovskú proklamáciu, ktorá osadníkom zakazovala prekročiť líniu vedúcu hrebeňom Apalačských hôr a zaberať územia na západ od tejto hranice.²²⁸

Premiér George Granville opustil politiku zdravého zanedbávania a začal presadzovať prísnejšiu aplikáciu Navigačných zákonov. Dospel k názoru, že kolónie by mali čiastočne niesť zvýšené náklady na obranu západných hraníc. To bol hlavný dôvod na prijatie troch zákonov v anglickom Parlamente – *cukorný zákon*, *zákon o ubytovaní* a *zákon o kolkovnom*. Tieto zákony v kolóniách vyvolali vlnu nevôle.

Cukorný zákon síce znižoval clo za cukor, avšak zvýšil či zaviedol clo na dovoz iných tovarov. Rozšíril vývozné monopoly a sprísnil colný dozor. Zákon o ubytovaní ukladal koloniálnym úradom povinnosť poskytovať britským vojakom ubytovanie a zásoby potravín. To však ešte viac naštrbilo vzťahy medzi kolóniami a materskou krajinou.²²⁹

Najbúrlivejšie reakcie vyvolal zákon o kolkovnom. Bol prijatý v marci 1765 a do účinnosti mal vstúpiť v novembri toho istého roku. Zákon ukladal povinnosť lepiť na určenú tlač a právne doklady kolky stanovenej hodnoty. Táto povinnosť sa týkala 54 druhov dokumentov ako napr. novín, almanachov, dlžníckych úpisov, nájomných zmlúv, úradných listín, koncesíí, colných potvrdení či univerzitných diplomov a hracích kariet.²³⁰

²²⁸ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.75.

²²⁹ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států USA*. Praha : Libri, 2003, s. 80.

²³⁰ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.225-226.

Prijatie zákona ukladajúceho nové poplatkové povinnosti a narušujúceho daňovú autonómiu kolónie viedlo k prejavom nevôle medzi americkými obyvateľmi. V máji prijala virginská snemovňa revolučne ladenú rezolúciu odmietajúcu akékoľvek zásahy materskej krajiny do koloniálnych záležitostí a popierajúcu právo Parlamentu uvažovať na kolónie dane v akejkoľvek podobe. Podobné prehlásenia prijali neskôr aj zhromaždenia Pensylvánie, Massachusetts a New Yorku.²³¹

V októbri roku 1765 sa zišlo 27 delegátov z deviatich kolónií na kongrese o kolkovom zákone. Jeho výsledkom bolo spísanie niekoľkých petícií adresovaných kráľovi i Parlamentu, v ktorých delegáti žiadali zrušenie tohto zákona a deklarovali svoje koloniálne práva.²³²

Kríza okolo zákona o kolkovnom opäť oživila debaty o vzťahoch medzi Anglickom a jeho kolóniami, o rozdelení vládnej moci v rámci impéria a o charaktere občianskych práv amerických obyvateľov.

Zástupcovia kolónií argumentovali, že medzi základné princípy anglického ústavného práva patrí aj zákaz uvažovania daní na anglické obyvateľstvo bez jeho súhlasu. Podobný princíp by sa mal uplatňovať aj vo vzťahu ku koloniálnemu obyvateľstvu ako k občanom britskej ríše. Kolonisti tým odmietli v Anglicku presadzovanú teóriu o virtuálnom zastúpení v Parlamente, čo znamenalo, že kolonisti podobne ako iní obyvatelia Anglicka bez volebného práva síce do Parlamentu svojich zástupcov nevolili, avšak boli v ňom zastúpení fiktívne. Naopak kolonisti deklarovali exkluzívne právo koloniálnych zborov riešiť daňové otázky amerických osád.²³³

Hoci sa pôvodne spor týkal len problematiky daní, postupne sa začali ozývať hlasy volajúce po absolútnom vylúčení jurisdikcie anglického zákonodarného zboru nad koloniálnymi záležitosťami. Sformulovala sa tak teória, podľa ktorej *„každá kolónia bola samostatný štátny útvar, svojou vládou na Korune nezávislý, ale zároveň s ňou spojený.“*²³⁴

Na americkom kontinente sa takto sformulovala obecná požiadavka stanoviť jasné právne hranice medzi právomocami materskej krajiny a jednotlivých kolónií. Hoci Parlament mal nepopierateľnú ústavnoprávnu úlohu v imperiálnom systéme, jeho postavenie malo byť

²³¹ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 80.

²³² TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.78.

²³³ GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815)*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s. 453-456.

²³⁴ GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815)*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s. 457.

limitované a nemalo obsahovať právomoc zasahovať do vnútorných záležitostí kolónií.²³⁵

V roku 1766 bol zákon o kolkovnom zrušený. Následne bol vydaný *deklaračný zákon*, ktorým Parlament potvrdzoval svoju plnú moc k prijímaniu zákonov záväzných pre kolónie, a to v akejkoľvek oblasti. Anglická vláda odmietla prijať v otázkach samosprávy kolónií akýkoľvek ústupok a napätie medzi oboma stranami tak pretrvalo.²³⁶

Minister financií Charles Townshend v roku 1767 presadil balíček zákonov známy ako Townshendove zákony. Nimi dočasne pozastavil platnosť zákonov prijatých newyorským zhromaždením a prostredníctvom *zákona o príjmoch* zaviedol na niektorý tovar dovážaný do Ameriky ako sklo, papier, olovo alebo čaj dovozné clá,²³⁷ zhromaždeniam v kolóniách odobral právomoc rozhodovať o platoch guvernérov a ďalších úradníkov a zaviedol pravidlo, aby ich platy boli hradené z koloniálnych rozpočtov ako mandatorne výdaje. Rozšíril právomoci colníkov, ktorí mohli prehládavať súkromné domy a zreorganizoval súde admirality fungujúce na bezporotnom princípe.²³⁸

Zhromaždenie kolónie Massachusetts vydalo prehlásenie vyzývajúce k jednotnému postupu kolónií proti prijatým Townshendovým zákonom. To bolo neskôr rozpustené podobne ako aj virginské zhromaždenie v roku 1769 krátko po vydaní *Virginských uznesení*. Práve nimi Virgínia odmietla Townshendove zákony a právomoc ukladať dane iným než koloniálnym zákonodarným zhromaždením.²³⁹

V kolóniách zahájila väčšina obyvateľstva bojkot britského tovaru a skupiny radikálnych kolonistov začali v prístavoch zastrašovať a ohrozovať britských obchodníkov a ich zákazníkov. Guvernér Massachusetts preto požiadal Britániu o vojenskú pomoc a do Bostonu priplávala jednotka anglických vojakov. Napätie v prístave sa stupňovalo a vyvrcholilo Bostonským masakrom v roku 1770. Krátko predtým však britský parlament zrušil Townshendove clá s výnimkou cla na dovoz čaju.²⁴⁰

O dva roky neskôr sa z podnetu Samuela Adamsa začali v každom z väčších miest kolónií vytvárať korešpondenčné výbory za účelom ochrany koloniálnych slobôd. O rok neskôr sa podobné výbory z popudu Virginie sformovali aj pri zhromaždeniach kolónií. Tieto

²³⁵ GROSSBERG, M.; TOMLINS, Ch. *The Cambridge History of Law in America. Volume I. Early America*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011, s. 460.

²³⁶ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.79.

²³⁷ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.225-226.

²³⁸ RAKOVÁ, S.; OPATRŇY, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 81.

²³⁹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.230.

²⁴⁰ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. 1. vydanie. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.81-83.

orgány medzi sebou spolupracovali a predstavovali účinný systém kolektívneho odporu proti britskému nátlaku.²⁴¹

9.2 Prvý kontinentálny kongres

Reakciou Koruny na známe *Bostonské pitie čaju* v roku 1773 bolo prijatie *Donucovacích zákonov* namierených proti Massachusetts. Zákonmi došlo k uzavretiu bostonského prístavu až do doby splatenia škody na zničenom čaji. Následkom bolo, že massachusettská charta bola anulovaná, guvernér menoval radu, úradníkov a sudcov kolónie, získal právomoc posielat' osoby obvinené v spojitosti s nepokojmi pred súd do Anglicka a obvinení stratili možnosť byť súdení porotou zloženou zo spoluobčanov. Nový ubytovací zákon umožnil ubytovanie anglických vojakov aj v súkromných príbytkoch. Zákony zasiahli mestskú samosprávu tak, že žiadne mestské zhromaždenie v Massachusetts sa nemohlo konať bez povolenia guvernéra.²⁴²

Najnovší vývoj udalostí presvedčil vedúcich predstaviteľov kolónií, že jedinou možnosťou v danej situácii je spoločný a koordinovaný postup proti britskému útlaku. Čoraz viac amerických činiteľov si uvedomovalo, že je potrebné vytvoriť centrálny orgán, prostredníctvom ktorého by mohli kolónie medzi sebou rokovať a prijímať spoločné rozhodnutia. Výsledkom týchto úvah bolo sformovanie Prvého kontinentálneho kongresu, ktorý zahájil svoje jednanie 5. septembra 1774.

Všetky kolónie okrem Georgie vyslali do kongresu svojich zástupcov. Nejednalo sa o ústavný orgán, ani o zákonodarný zbor kontinentu. Jeho úlohou bolo formulovať a následne prezentovať spoločný postoj kolónií.²⁴³ Výsledkom jednania delegátov kongresu bolo potvrdenie *Suffolkskej rezolúcie*. Bolo to prehlásenie prijaté zástupcami okresu Suffolk v Massachusetts, ktorým odsúdili platnosť *Donucovacích zákonov*, vyzývali k bojkotu anglického tovaru a žiadali odchod britských síl z územia kolónie.²⁴⁴ Kongres vypracoval a schválil *Deklaráciu práv a sťažností* (The Declaration and Resolves of the Continental Congress) adresovanú priamo kráľovi a obyvateľom Veľkej Británie. Kolónie a ich obyvatelia v nej kritizovali a odmietali zmeny v ústavnom systéme kolónií vyvolané prijatými

²⁴¹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.234.

²⁴² TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.86.

²⁴³ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.235-236.

²⁴⁴ *Suffolk Resolves* [online]. 1998. [cit. 13. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<https://www.britannica.com/event/Suffolk-Resolves>>

anglickými zákonmi, najmä zákonmi prijatými po Bostonskom pití čaju. Kolónie deklarovali svoje koloniálne práva: 1. právo na život, slobodu a majetok; 2. právo na užívanie všetkých práv náлежаčích obyvateľom Veľkej Británie; 3. právo na zastúpenie v zákonodarnom zbore; 4. právo na uplatňovanie common law, najmä právo na porotný súd; 5. aplikácia princípu oddelenia zákonodarnej a výkonnej moci.²⁴⁵

9.3 Druhý kontinentálny kongres

Obdobie medzi Prvým a Druhým kontinentálnym kongresom sa vyznačovalo prudkým nárastom napätia medzi anglickými jednotkami a koloniálnym obyvateľstvom, čo vyvrcholilo zvrhnutím kráľovskej moci nad kolóniami. Tak začala v roku 1775 vojna za nezávislosť.²⁴⁶

Druhý kontinentálny kongres v roku 1775 sa ujal riadenia spoločných vojenských, politických i diplomatických záležitostí kolónií. Oddiely domobrany podriadil jednotnému veleniu Georga Washingtona, čím položil základy budúcej americkej armády, a začal vydávať prvé spoločné dlhopisy na krytie vojnových výdavkov.²⁴⁷

Kongres sa pokúsil urovnať konflikty s Korunou a vydal dva dokumenty jej adresované, *Petíciu olivovej ratolesti* a *Prehlásenie o príčinách a nutnosti siahnuť k zbraniam*. Listinami sa kolónie hlásili k vernosti kráľovi, žiadali mierové urovanie všetkých sporov, no zároveň vinili britskú stranu z vyvolania konfliktu. V tomto období Kongres ešte odmietal nezávislosť kolónií, avšak potvrdil odhodlanie kolonistov brániť svoje práva aj za použitia sily.

Kongres bol postupne nútený prebrať aj niektoré funkcie vlády. Začal menovať komisárov pre zjednávanie mierových zmlúv s Indiánmi, vytvoril ústredný poštový úrad a založil výbor skúmajúci možnosti pomoci iných štátov v americkom vojnovom ťažení.²⁴⁸

Vzťahy medzi Korunou a kolóniami boli natoľko narušené, že sa zrodili myšlienky oddeliť sa od britskej ríše a sformovať nezávislý štátny celok. V roku 1776 Severná Karolína inštruovala svojich kongresových delegátov, aby podporovali deklarovanie nezávislosti. Jej príklad nasledovali aj ostatné kolónie.²⁴⁹

²⁴⁵ *Declaration and Resolves of the First Continental Congress* [online]. 1774. [cit. 13. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/resolves.asp>

²⁴⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.240.

²⁴⁷ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 86.

²⁴⁸ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.91-92.

²⁴⁹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.251-252.

V júni 1776 zahájil výbor piatich delegátov na čele s Thomasom Jeffersonom prípravu textu deklaráčného nezávislosti amerických kolónií, ktorý bol s menšími korektúrami schválený 4. júla 1776 ako *Deklarácia nezávislosti*. Dokument schválili delegáti všetkých kolónií okrem New Yorku, ktorý sa hlasovania zdržal, no k deklarácii sa pridol neskôr.²⁵⁰

Autori deklarácie sa prihlásili k modernému chápaniu ľudských práv a podstaty vlády, keď vyhlásili, že „*všetci ľudia sú stvorení sebe rovní, že sú obdarení svojím stvoriteľom určitými nescudziteľnými právami, že medzi tieto práva náleží život, sloboda a sledovanie osobného šťastia. Že k zaisteniu týchto práv sa ustavujú medzi ľuďmi vlády, odvodzujúce svoju oprávnenú moc zo súhlasu tých, ktorým vládnu.*“²⁵¹

Kolónie odmietli ďalšie zotrvanie v zväzku s Britániou a Korunu označili za vládu „*ktorého charakter je takto poznamenaný všetkými činmi, ktorými sa dá označiť tyran, nehodí sa za vládcu slobodného ľudu*“.²⁵² Prehlásili sa za slobodné a nezávislé štáty, absolútne zbavené akéhokoľvek poddanstva k Veľkej Británii, s právomocami rozhodovať o svojom vlastnom osude.²⁵³

9.4 Nové štátne ústavy

Keď skončila kráľovská vláda, moc nad kolóniami prebrali koloniálne kongresy alebo revolučné zhromaždenia. Pôsobili ako revolučné orgány, ktorých moc vyplývala z podpory obyvateľstva. Nemali žiaden právny základ pre výkon vládnej moci.

V kolóniách si uvedomovali potrebu písaných ústav, ktoré by jasne špecifikovali štruktúru vlády a jej právomoci. Z toho dôvodu kolónie od polovice roku 1776 zahájili ústavodarnú činnosť, ktorej výsledkom bolo vydanie štátnych ústav; väčšina z nich bola prijatá v krátkom časovom období. Ústavu Massachusetts občanovia prijali až v roku 1780 a ako posledné prijali ústavy štáty Connecticut v roku 1818 a Rhode Island v roku 1842. Tieto štáty sa prechodne riadili modifikovanými koloniálnymi ústavami, teda patentami.

Prvotné ústavy vytvárali ústavné systémy, ktoré vo veľkej miere čerpali zo zanikajúcej koloniálnej administratívy. Medzi ich charakteristické rysy patrilo „*vytváranie dvojkomorového zákonodarného zboru, ktorého obe komory sú každoročne priamo volené a*

²⁵⁰ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 87.

²⁵¹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.783.

²⁵² TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.784.

²⁵³ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.783-785.

následne samy volia exekutívu, pričom aktívne i pasívne právo je podmienené majetkovým cenzom. Rovnako väčšina ústav obsahuje aj výpočty občianskych práv.²⁵⁴ Jednalo sa predovšetkým o princíp rovnosti, náboženskú slobodu, účasť občanov na vláde a princípy výkonu súdnej moci, predovšetkým zákonnosť konania, princíp riadneho dokazovania, porotné súdnictvo a zákaz krutých a neprimeraných trestov.

Uvedený model vlády neplatil bez výnimky. Pennsylvánska ústava zakladala jednokomorový zákonodarný zbor. Zaujímavosťou tohto ústavného systému bola existencia volenej Rady cenzorov, ktorej členovia mali dohliadať na ústavnosť aktov zákonodarnej i exekutívnej moci a inštitútu volených sudcov.

Ďalšie výnimky predstavovali ústavy Massachusetts a New Yorku upravujúce priamu voľbu guvernéra disponujúceho právom veta, ktoré však mohla legislatíva prelomiť dvojtretinovou väčšinou. V New Yorku mohol guvernér toto oprávnenie uplatniť len prostredníctvom *Rady pre revíziu*, v ktorej spolu s ním zasadal aj kancelár a sudcovia Najvyššieho súdu. O svoje menovacie právomoci sa delil s *Radou pre menovanie*, ktorú okrem neho tvorili aj senátori zvolení zákonodarným zhromaždením.

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že ústavy boli založené na rozdelení zákonodarnej a výkonnej moci a obsahovali mechanizmy zabráňujúce zneužívaniu právomocí. Väčšina z nich posilňovala postavenie zákonodarného zboru na úkor exekutívnych orgánov.²⁵⁵

Delegáti Kongresu si uvedomovali nutnosť spolupráce medzi kolóniami na pevnejších základoch a prijať ústavnoprávny dokument, ktorý by bol ratifikovaný všetkými členskými štátmi. Touto ústavou sa stali *Články konfederácie a trvalej Únie* prijaté Kongresom v roku 1777 a následne ratifikované jednotlivými štátmi.²⁵⁶

²⁵⁴ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 388.

²⁵⁵ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.111.

²⁵⁶ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 88.

10 Konfederácia

Začiatkom júna 1776 sa v rámci Koloniálneho kongresu sformoval výbor na čele s Johnom Dickinsonom, ktorého úlohou bolo pripraviť ústavu budúceho spoločenstva amerických štátov. Prvotný návrh bol kongresu predložený necelý týždeň po prijatí Deklarácie nezávislosti. Kongres následne zahájil diskusie nad znením Článkov konfederácie a na jar 1777 bol pozmenený návrh znenia predložený k prerokovaniu na pôde Kongresu. Po šiestich mesiacoch diskusií a niekoľkých pozmeňovacích návrhoch Kongres Články konfederácie schválil. Následne bol odoslaný jednotlivým štátom, aby ho ratifikovali.²⁵⁷ K uvedeniu navrhovaného systému do praxe sa vyžadoval súhlas zúčastnených štátov, preto Články konfederácie vstúpili do platnosti až v roku 1781, keď ich schválil aj štát Maryland.²⁵⁸ Dôvodom pre tak dlhý ratifikačný proces boli územné spory o územia východne od Mississippi, ktoré po vojne pripadli Spojeným štátom. Tieto spory pokračovali aj v období po ratifikácii Článkov konfederácie a výrazným spôsobom ovplyvnili vzťahy medzi štátmi v 80. rokoch 18. storočia.²⁵⁹

System vlády vytvorený prostredníctvom ústavy bol slabší ako ten, ktorý pôvodne navrhol Dickinson a „*slabá a neefektívna vláda ňou vytvorená bola len o niečo lepšia ako povraz z piesku.*“²⁶⁰ Dôvodov k presadeniu slabej ústrednej vlády bolo hneď niekoľko. Silné národné cítenie, ktoré zachvátilo obyvateľstvo všetkých kolónií na začiatku revolúcie, postupne slablo a nahradzovali ho myšlienky štátnej hrdosti a patriotizmu v jednotlivých novovytvorených štátoch. Ďalším dôvodom bol fakt, že vlády jednotlivých nových štátov len veľmi neochotne delegovali časť nadobudnutej vládnej moci na formujúce sa úničné orgány. Tretím dôležitým faktorom bol strach zo silnej centrálnej vlády, ktorá by mohla v budúcnosti zasahovať do práv obyvateľstva podobne ako Veľká Británia.²⁶¹

²⁵⁷ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.318.

²⁵⁸ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 88.

²⁵⁹ ELSON, H. *History of the United States of America. Volume II*. New York : The MacMillan Company, 1908, s. 139-140.

²⁶⁰ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.318-319.

²⁶¹ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.319.

10.1 Systém vlády podľa Článkov konfederácie

Ratifikáciou tohto dokumentu vstupovali jednotlivé štáty do konfederácie, ktorá niesla názov Spojené štáty americké. Každý z nich si zachoval „svoju zvrchovanosť, slobodu a nezávislosť, ako aj všetku moc, súdnu právomoc a všetky zákonné práva, ktoré neboli výslovne postúpené Spojeným štátom zhromaždeným v Kongrese.“²⁶² Cieľom konfederácie bolo vytvoriť spoločenstvo, ktoré by slúžilo k obrane, zaistovaniu práv a slobôd obyvateľstva, dosiahnutiu blahobytu, ako aj k vzájomnej podpore a pomoci. Obyvateľom jednotlivých štátov bolo priznané právo voľne sa pohybovať po území všetkých členských štátov a užívať všetky práva a výsady náležiacie občanom ostatných štátov. Zároveň však bola stanovená povinnosť podriaďiť sa všetkým povinnostiam vzťahujúcim sa k pobytu na danom území. Články tak zakladali koncepciu dvojitého občianstva, štátneho i konfедераčného.²⁶³ V rámci konfederácie mali štáty spolupracovať aj v oblasti súdnictva a výkonu rozhodnutí.

Články konfederácie zakladali jednokomorový orgán so zákonodarnou i výkonnou mocou, Kongres Spojených štátov. V ňom zasadali dvaja až siedmi delegáti z každého členského štátu. Žiaden z delegátov nemohol pôsobiť dlhšie ako tri roky v akomkoľvek období šiestich rokov a zastávať inú funkciu v rámci Spojených štátov, za ktorú by mu náležal plat alebo odmena. Články konfederácie upravovali i poslaneckú imunitu delegátov. Pri hlasovaní mal každý štát jeden hlas bez ohľadu na rozdielnu rozlohu, počet obyvateľstva, či štátne bohatstvo. K prijatiu dôležitých rozhodnutí, napr. vstup do vojny, pristúpenie k zmluve, určovanie výšky štátneho príspevku do spoločnej pokladne či mobilizácia ozbrojených síl, bol potrebný súhlas aspoň deviatich štátov.

Dokument zakazoval členským štátom uzatvárať medzi sebou alebo s tretími štátmi zmluvy bez povolenia Kongresu. Nedovoľoval štátom ukladať také clá alebo poplatky, ktoré by mohli porušovať zmluvy uzatvorené medzi konfederáciou a tretími štátmi. Žiaden z členských štátov sa nesmel bez súhlasu Kongresu angažovať v ozbrojenom konflikte, s výnimkou obranných bojov, a všetky vojnové náklady a ostatné výdaje s tým spojené mali byť hradené zo spoločnej pokladne. Kongres menoval dôstojníkov ozbrojených síl únie a vytváral kontrolné a riadiace mechanizmy ozbrojených síl.

Kongresu náležala výlučná právomoc rozhodovať o mieri a vojne, vysielat' a prijímať vyslancov, uzatvárať rôzne zmluvy a zväzky, rozhodovať o spôsobe rozdelenia alebo

²⁶² TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.786.

²⁶³ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 383.

privlastnenia vojrovej koristi a vytvárať a obsadzovať súdy pre posudzovanie pirátstva a hrdelných zločinov spáchaných na širom mori.

Kongresu tiež náležalo právo regulovať zloženie a hodnotu mincí razených úijnými alebo štátnymi orgánmi, stanovovať miery a váhy pre celé územie únie, regulovať obchod a ostatné záležitosti s Indiánmi a zakladať poštové úrady.

Podľa Článkov konfederácie *„Spojené štáty zhromaždené v Kongrese boli tiež posledným odvolacím miestom ohľadne všetkých sporov a rozdielov existujúcich, alebo ktoré môžu vyvstať medzi dvoma alebo viacerými štátmi vo veciach hranice, súdnej príslušnosti alebo z iného dôvodu.“*²⁶⁴

Okrem Kongresu ústava upravovala aj Výbor štátov, v ktorom zasadal jeden delegát z každého štátu, a ktorý predstavoval Kongresom vytvorený výbor spravujúci obecné záležitosti Spojených štátov medzi zasadnutiami Kongresu. Svoju právomoc mohol vykonávať len na základe súhlasu deviatich delegátov, avšak bolo mu znemožnené prijímať kľúčové rozhodnutia konfederácie. Táto právomoc zostávala v rukách Kongresu.

Články tiež stanovili povinnosť riadiť sa rozhodnutiami Kongresu, dodržiavať a zachovávať všetky normy vyplývajúce z dokumentu.²⁶⁵

10.2 Nedostatky konfederalného zriadenia

V období po skončení vojny za nezávislosť sa v konfederácii prejavila absencia ústredného súdneho orgánu, ktorý by bol oprávnený záväzne interpretovať právne predpisy únie a prejavil sa i nedostatok mechanizmov umožňujúcich ich presadzovanie.

Kongres pociťoval nedostatok právomocí v obchodných otázkach, nemohol ukladať jednotné dane a chýbala tiež jednotná colná politika. Absentoval aj priamy kontakt medzi občanmi konfederácie a jej orgánmi. Občan sa zodpovedal štátu a štát kongresu, čo v spoločnosti vytváralo pocit odcudzenia medzi konfederáciou a občanmi štátov.²⁶⁶

Aj napriek týmto nedostatkom sa Konfederácia a jej vládny systém v Amerike udržal viac ako šesť rokov a položil základy pre ďalší ústavný vývoj Spojených štátov. Konfederácia vytvorila prvé fungujúce ministerstvá zahraničných vzťahov, financií a vojny riadené osobami zodpovedajúcimi sa Kongresu a sformulovala zásady pri prideliovaní novej pôdy, čo umožnilo

²⁶⁴ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.788.

²⁶⁵ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.786-791.

²⁶⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.320.

následnú expanziu smerom na západ.²⁶⁷

Nestabilné federálne financie sa podpísali aj pod niekoľko lokálnych nepokojov, ktoré sa v konfederácii v priebehu 80. rokov vyskytli. Z toho dôvodu sa pokúsila časť delegátov kongresu v roku 1783 presadiť návrh novely Článkov, ktorá by umožnila Kongresu ukladať dane a poplatky; túto právomoc kongres podľa ústavy nemal. Tento návrh bol odmietnutý New Yorkom a niektorými ďalšími štátmi.²⁶⁸

10.3 Konfederalná politika osídľovania severozápadu

Najvýznamnejšou právnou úpravou vytvorenou konfederalným kongresom, ktorá ovplyvnila ďalší vývoj na americkom kontinente a položila právne základy pre budúci vznik nových štátnych útvarov, bolo *Nariadenie o severozápade*.²⁶⁹

Kontinentálny kongres v roku 1779 rozhodol, že oblasť medzi hranicami Spojených štátov a východným brehom Mississippi nebude považovaná za kolóniu, ale budú na nej vytvorené tzv. republikánske štáty, ktoré si budú vo všetkých ohľadoch rovné s ostatnými štátmi. Ďalší vývoj v tejto otázke bol ovplyvnený niekoľkými rozhodnutiami vydanými Kongresom v priebehu 80. rokov.

Medzi prvými, ktorí vypracovali ucelenú koncepciu vývoja západných teritórií, bol Thomas Jefferson, v tej dobe pôsobiaci ako predseda výboru pre politiku osídľovania západných území. Presadzoval myšlienku tzv. rýchlej samosprávy.²⁷⁰ Znamenalo to, že obyvateľom Západu bude udelené právo na samosprávu už v ranej fáze osídľovania, čo im umožní voliť vlastných úradníkov.

V roku 1784 Kongres schválil Jeffersonov výnos, ktorý stanovil, že dané teritórium získa charakter štátu až vtedy, keď jeho populácia dosiahne počet obyvateľov najmenšieho štátu konfederácie.

Ku kľúčovej udalosti tohto obdobia došlo v roku 1787, keď Kongres za účelom podpory predaja a osídľovania západných teritórií schválil *Nariadenie o severozápade*, ktoré malo nahradiť Jeffersonov výnos a stanoviť novú podobu miestnej vlády.²⁷¹

V prvej fáze osídľovania bola správa teritória zverená do rúk guvernérovi, sekretárovi

²⁶⁷ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.119.

²⁶⁸ ELSON, H. *History of the United States of America. Volume II*. New York : The MacMillan Company, 1908, s. 143-145.

²⁶⁹ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 383.

²⁷⁰ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 383.

²⁷¹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.120-121.

a ďalším úradníkom zastupujúcim konfederáciu, ktorých menoval Kongres. Ďalších úradníkov potrebných pre spravovanie verejných záležitostí mohol podľa potreby menovať sám guvernér, ktorý v spolupráci so sudcami vykonával aj zákonodarnú moc. Nariadenie im však ukladalo povinnosť prijaté predpisy oznamovať Kongresu.

Keď počet plnoletých slobodných mužov žijúcich na území daného teritória prekročil 5000, občanom teritória bolo nariadením umožnené voliť teritoriálne zhromaždenie zástupcov. V ňom zasadal 1 zástupca na každých 500 plnoletých slobodných mužov, maximálne 25 delegátov; vyššie počty zástupcov sa riešili legislatívnou cestou. Toto zhromaždenie vykonávalo zákonodarnú moc spoločne s guvernérom a legislatívnou radou, ktorej členov menoval Kongres z kandidátov navrhnutých guvernérom v spolupráci so zhromaždením. Všetky návrhy zákonov, ktoré boli schválené voleným zborom aj radou, podliehali guvernéorskému schváleniu.

Keď počet slobodných plnoletých mužov v teritórii dosiahol 60000, nariadenie počítalo so sformovaním štátu a teritoriálny zákonodarný zbor bol oprávnený vypracovať vlastnú ústavu. Bola založená na republikánskych princípoch podobne ako ústavy ostatných členských štátov a teritórium tak mohlo požiadať o prijatie do konfederácie.

Nariadenie tiež obsahovalo stručný zoznam práv garantovaných osadníkom, predovšetkým náboženskú slobodu, účasť na vláde prostredníctvom volených zástupcov, porotné súdnictvo a dodržiavanie princípu *habeas corpus*, teda zákaz zatknúť občana bez riadneho súdneho príkazu.

Významným, a pre budúci historický vývoj na americkom kontinente kľúčovým, ustanovením bolo, že „na zmienenom teritórii nebude existovať otroctvo ani nedobrovoľná práca, s výnimkou trestu za zločin, z ktorého bola osoba náležite odsúdená.“²⁷²

²⁷² *An Ordinance for the government of the Territory of the United States northwest of the River Ohio* [online]. 1787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/nworder.asp>

11 Ústava Spojených štátov amerických

Prijatie Ústavy Spojených štátov predstavovalo vyvrcholenie ústavného vývoja amerických kolónií trvajúceho viac ako 150 rokov. O jej nadčasovom obsahu svedčí okrem iného aj fakt, že sa v prakticky nezmenenej podobe udržala v platnosti až do súčasnosti.

11.1 Konferencia v Annapolise a ústavodarné zhromaždenie vo Philadelphii

Nepriaznivá vládna a ekonomická situácia v konfederácii viedla mnohých popredných politických predstaviteľov k presvedčeniu, že Články konfederácie už nepredstavujú efektívny spôsob rozdelenia vládnych právomocí a začali sa zaoberať myšlienkou silnejšej ústrednej vlády.²⁷³ Virginské zhromaždenie v roku 1786 pozvalo delegátov ostatných krajín konfederácie do Annapolisu prejednať obchodnú a finančnú situáciu únie. Na zhromaždení sa zúčastnilo dvanásť zástupcov z piatich štátov. Konferencia takto nemohla reprezentovať celú konfederáciu, preto navrhla zvolanie nového stretnutia o rok neskôr vo Philadelphii.²⁷⁴

Zhromaždenie vo Philadelphii uvažovalo o prijatí nového dokumentu predstavujúceho základ nového systému vlády. Jej presná podoba sa stala predmetom dlhotrvajúcich diskusií. Niektorí predstavitelia navrhovali monarchiu, iní založenie troch republík; prvá mala pozostávať zo štátov Nového Anglicka, druhá zo stredoatlantických štátov a tretia z južných štátov. Výsledkom rokovaní bola idea jednej republiky s jednou ústrednou vládou.²⁷⁵

Na príprave nového ústavného dokumentu pracovalo 55 zástupcov zo všetkých štátov budúcej Únie. Thomas Jefferson, ktorý vo Francúzsku pôsobil ako vyslanec únie, sa o zhromaždení zmienil ako o „*sneme polobohov*“.²⁷⁶ Medzi delegátmi boli guvernéri, členovia konfederáčného kongresu či armádni velitelia pôsobiaci v najvyššej politike už v časoch krízy. Niektorí z nich obsadili významné funkcie v novej únii ako prezidenti, viceprezidenti, sudcovia Najvyššieho súdu alebo ministri.²⁷⁷

Prvé zasadnutie ústavodarného zhromaždenia prebehlo 25. mája 1787. Rokovania neboli verejné. Niektorí delegáti mali záujem reformovať konfederáčny systém, ale väčšina štátnych zástupcov sa snažila zrušiť konfederáciu a založiť federatívnu republiku. Niekoľko

²⁷³ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.125.

²⁷⁴ ELSON, H. *History of the United States of America. Volume II*. New York : The MacMillan Company, 1908, s. 147.

²⁷⁵ ELSON, H. *History of the United States of America. Volume II*. New York : The MacMillan Company, 1908, s. 148.

²⁷⁶ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. 1. vydanie. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.126.

²⁷⁷ ELSON, H. *History of the United States of America. Volume II*. New York : The MacMillan Company, 1908, s. 151-152.

mesiacov konvent prejednával rôzne návrhy týkajúce sa federatívneho zriadenia, pričom prijatie kompromisov zo strany jednotlivých štátov bolo nevyhnutné.²⁷⁸ Výsledkom rokovaní bolo, že v polovici septembra 1787 podpísalo konečný ústavný text 39 z prítomných 42 delegátov konventu.²⁷⁹ Následne bolo znenie listiny predané ratifikačným konventom jednotlivých štátov, ktoré Ústavu mali potvrdiť. Obhajcami novej ústavy sa stali A. Hamilton, J. Madison a J. Jay, ktorý od jesene 1787 uverejňovali *Listy federalistov*. V nich podporovali nový ústavný systém a podávali výklad obsahu a zmyslu jednotlivých ustanovení dokumentu. V polovici roku 1788 Ústavu schválili aj štáty Virginia a New York a listina oficiálne vstúpila do platnosti 1.1. 1789.²⁸⁰

11.1.1 Virgínsky plán a newjerseyský plán

Virgínsky plán predložený Jamesom Madisonom požadoval dôsledné rozdelenie zákonodarnej, výkonnej a súdnej moci a požadoval tiež celonárodnú vládu, ktorej rozhodnutia by boli záväzné pre štáty a ich občanov. Zákonodarný Kongres mal byť rozdelený do dvoch komôr. Dolná komora mala byť volená občanmi štátu a horná komora mala byť volená členmi dolnej komory z nominácií vytvorených štátnymi zákonodarnými zbormi. V oboch komorách mali byť štáty zastúpené proporcionálne k počtu obyvateľstva alebo výške daní. Exekutívny orgán federálnej moci pozostávajúci z jednej osoby mal byť volený zákonodarným zborom a bolo mu zverené právo veta voči všetkým právnym predpisom schváleným federálnym zákonodarným zborom. Veto mohlo byť opätovným hlasovaním Kongresu prelomené. Najvyšším súdnym orgánom mal byť *Najvyšší tribunál* so sudcami menovanými hornou komorou Kongresu.²⁸¹ Tento plán zvýhodňoval veľké a ľudnaté štáty, preto William Paterson, delegát z New Jersey, predložil protinávrh nazývaný aj plán malých štátov. Podstatou tohto plánu bolo zachovanie rovného zastúpenia štátov v jednokomorovom Kongrese, ktorý by získal právomoc ukladať a vyberať dane, regulovať obchod a menovať pluralitné orgány výkonnej moci bez práva veta. Najvyšší tribunál mal pozostávať zo sudcov menovaných exekutívnou zložkou vládnej moci.²⁸²

Spor o podobu federálneho zákonodarného orgánu vyriešil connecticutský kompromis,

²⁷⁸ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.328-334.

²⁷⁹ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 92.

²⁸⁰ RAKOVÁ, S.; OPATRŇÝ, J. *Stručná historie států. USA*. Praha : Libri, 2003, s. 93.

²⁸¹ *Virginia Plan* [online]. 1787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<<https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=7&page=transcript>>

²⁸² *The New Jersey Plan* [online]. 1787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete:

<http://www.usconstitution.net/plan_nj.html>

ktorý bol kombináciou oboch plánov. Ten stanovil rozdielny spôsob formovania oboch komôr ústredného zákonodarného orgánu, *Kongresu*. Dolná snemovňa mala byť volená občanmi štátov na základe proporcionality, horná komora mala pozostávať z dvoch reprezentantov z každého štátu. V hornej komore sa hlasovalo podľa jednotlivcov, nie podľa štátov. Kongres mal dolnou komorou reprezentovať vôľu občanov a hornou komorou vôľu štátov. Až do prijatia 17. dodatku Ústavy v roku 1913, ktorý zaviedol priamu voľbu, boli senátori do hornej komory delegovaní zákonodarnými zbormi štátov.²⁸³

Otroctvo predstavovalo sporný bod medzi severnými a južnými štátmi. Južné štáty mali záujem na tom, aby sa veľké počty otrokov započítavali medzi obyvateľstvo, čo by znamenalo viac volených delegátov do dolnej snemovne Kongresu. Severné štáty to spočiatku odmietali; nakoniec bol prijatý kompromis, podľa ktorého sa do celkového počtu obyvateľstva štátu počítali 3/5 všetkých otrokov. Samotná ústava sa problematikou otroctva nezaoberala; prvýkrát sa v ústavnom dokumente objavila až s prijatím 13. dodatku, ktorý otroctvo rušil.²⁸⁴

Ďalšou spornou otázkou bola kontrola Kongresu nad zahraničným a federálnym obchodom. Južné poľnohospodárske štáty sa obávali, že prípadné exportné dane a obmedzovanie obchodu s otrokmi by mohlo narušiť ich ekonomiku. Prijatý kompromis zaručoval právomoc Kongresu rozhodovať vo veciach obchodu, pričom obchodovanie s otrokmi nebolo regulované až do roku 1808 podľa čl. 1 odd. 9 Ústavy.²⁸⁵

Delegáti štátov sa dohodli na vytvorení jedného orgánu výkonnej moci, a to úradu prezidenta Spojených štátov amerických. Podľa prvotných návrhov mal byť prezident volený oboma komorami Kongresu. Pennsylvánia presadzovala všeobecnú voľbu občanmi celej Únie, napokon však zvíťazila myšlienka voľby prezidenta prostredníctvom Zboru voliteľov, ktorý bol volený občanmi jednotlivých štátov; po splnení svojej úlohy sa mal rozpustiť.²⁸⁶

11.2 Vplyv štátnych ústav a Článkov konfederácie na Ústavu

Obsah Ústavy Spojených štátov prevzal prvky ústav jednotlivých štátov federácie, prvky zahraničných ústavných systémov a ústavnej praxe. Nové prvky Ústavy predstavujú napr. oddelenú a relatívne izolovanú pozíciu prezidenta či spôsob zastupovania občanov

²⁸³ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 384.

²⁸⁴ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.126.

²⁸⁵ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.331.

²⁸⁶ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.332-333.

jednotlivých štátov. Ústava je charakterizovaná ako dokument, ktorý „*bol kompiláciou, nie originálnym výtvorom. Bol vyvrcholením inštitucionálneho rastu v priebehu dvoch storočí – strom s korunou a vetvami čiste americkými, vyrastajúci z anglických koreňov.*“²⁸⁷

Myšlienka Zboru voliteľov, ktorí by volili prezidenta a viceprezidenta, bola prebraná z ústavy Marylandu. Takýto spôsob voľby sa v Marylande využíval pri tvorbe Senátu. Delegáti ústavodarného zhromaždenia prebrali z ústavy štátu New York princíp periodických zmien počtu zástupcov jednotlivých štátov v Snemovni ľudu. Z ústavy New Yorku pochádzala aj povinnosť viceprezidenta predsedáť Senátu a hlasovať len v prípade nerozhodného výsledku.

Práva a povinnosti oboch komôr zákonodarného orgánu v otázke impeachmentu vychádzali z ústavy Massachusetts. Z rovnakého dokumentu pochádza aj právomoc orgánu exekutívnej moci vetovať návrhy právnych predpisov schválených zákonodarným zborom a možnosť prelomenia práva veta opätovným, dvojtretinovým schválením odmietnutého návrhu.

Americká ústava podobne ako ústavy jednotlivých štátov čerpala i z britského a koloniálneho ústavného systému. Dôkazom toho bolo rozdelenie zákonodarnej moci medzi dve komory zákonodarného orgánu, podobne ako v anglickom Parlamente.²⁸⁸

11.2.1 Spoločné znaky Ústavy Spojených štátov a Článkov konfederácie

Ústavu najviac ovplyvnila skúsenosť s konfederalným zriadením upraveným v Článoch konfederácie. Články konfederácie boli základom nového ústavného systému únie. Napriek niektorým podobnostiam Ústava znamenala veľkú štrukturálnu zmenu, pretože „*predstavovala dohodu medzi občanmi práve tak ako dohodu medzi štátmi, zatiaľčo Články boli dohodou len medzi štátmi ako entitami.*“²⁸⁹ To sa prejavilo v odlišnom chápaní zdroja vládnej moci. Vládna autorita konfederácie plynula z rozhodnutia štátov, kým Únia svoju moc odvodzovala z vôle ľudu.²⁹⁰ Kým čl. III Článkov konfederácie hovorí, že „*menované štáty vstupujú do pevného spoločenstva vzájomného priateľstva*“, Preambula Ústavy uvádza, že „*my, ľud Spojených štátov, v snahe vytvoriť dokonalejšiu jednotu, dávame si túto Ústavu*

²⁸⁷ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.333.

²⁸⁸ ELSON, H. *History of the United States of America*. New York : The MacMillan Company, 1914, s.333.

²⁸⁹ SMITH, D. An Analysis of two federal structures : The Articles of Confederation and The Constitution. *San Diego Law Review*, 1997, č. 1, s. 269.

²⁹⁰ SMITH, D. An Analysis of two federal structures: The Articles of Confederation and The Constitution. *San Diego Law Review*, 1997, č. 1, s. 271-272.

Spojených štátov Amerických. ²⁹¹

Obidva uvádzané dokumenty v článkoch IV. vytvárajú federálny systém, v rámci ktorého každému občanovi členského štátu umožňujú vstupovať na územie iného členského štátu. Zároveň im listiny garantujú všetky práva a slobody, ktoré náležia občanom ostatných členských štátov. Dokumenty obsahujú *ustanovenie o dôvere a uznaní*, ktorým členské štáty uznali a prijali verejné akty, dokumenty a súdne rozhodnutia vydané ostatnými členskými štátmi. Toto ustanovenie zabraňovalo tomu, aby osoba, ktorá opustila územie niektorého štátu USA, stratila niektoré zo svojich práv alebo nárokov. Štáty sa zaviazali k súdnej spolupráci formou vydávania osôb obvinených z protiprávných činov ako vlastizrada späť na územie štátu, ktorého jurisdikcii podliehal daný čin.

Ústava obsahovala ustanovenie oddielu 3 čl. IV., ktoré stanovilo, že o prijatí nových štátov do Únie rozhodoval Kongres. Žiaden štát nemohol byť rozdelený alebo zlúčený s iným členským štátom bez súhlasu Kongresu a zákonodarných zborov daných štátov. Územnými zmenami Únie sa zaoberali federálne orgány, ktoré dohliadali na stabilitu celej únie.²⁹²

Únia garantovala každému členskému štátu republikánske zriadenie a ochranu proti nepriateľskému útoku, čo bolo zakotvené v oddieli 4 Ústavy. Definíciu republikánskej formy vlády Ústava neupravovala, avšak *„všeobecne sa uznáva, že tvorcovia ústavy republikánskou formou vlády rozumeli zastupiteľskú demokraciu ako štátnu formu, ktorá sa odlišuje od monarchie i aristokracie. Za dostatočný dôkaz sa zvyčajne rešpektuje, ak v ich štátnych zákonodarných orgánoch pracujú volení poslanci a senátori.*“²⁹³ Podobná garancia je aj v Článkoch konfederácie v čl. II., i keď nie je tak jednoznačne vyjadrená ako v Ústave. Podľa uvedeného článku si každý z členských štátov zachováva svoju zvrchovanosť, slobodu a nezávislosť.

Podobne ako Články konfederácie aj Ústava zakazovala štátom uzatvárať akúkoľvek medzinárodnú zmluvu, vstupovať do aliancie alebo konfederácie, či uvažovať clá bez súhlasu Kongresu. Dôvodom tejto úpravy bolo zabezpečiť stabilitu federácie pred rušivými vplyvmi prípadných zmlúv uzatvorených jednotlivými štátmi.²⁹⁴

Ďalšou podobnosťou medzi Ústavou Spojených štátov a Článkami konfederácie sú

²⁹¹ TINDALL, G.; SHI, D. *USA*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994, s.786-791.

²⁹² SMITH, D. An Analysis of two federal structures: The Articles of Confederation and The Constitution. *San Diego Law Review*, 1997, č. 1, s. 276-277.

²⁹³ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 91.

²⁹⁴ SMITH, D. An Analysis of two federal structures: The Articles of Confederation and The Constitution. *San Diego Law Review*, 1997, č. 1, s. 277.

štátmi zachované všetky právomoci, ktoré neboli zverené ústrednej vláde. V Článoch je táto zásada deklarovaná v čl. II. Pôvodné znenie Ústavy sa síce tejto otázke nevenovalo, avšak 10. dodatok ratifikovaný v roku 1791 výslovne stanovil, že „*právomoci, ktoré ústava nezverila Spojeným štátom, ani nezakázala štátom Únie, sú vyhradené jednotlivým štátom a ľudu.*“²⁹⁵

Oba dokumenty upravovali spôsob pozmeňovania textu ústavy. Články konfederácie v čl. XIII. vyžadovali, aby takúto zmenu schválili a potvrdili zákonodarné zbory všetkých členských štátov. Podľa čl. V. Ústavy k schváleniu dodatku stačil aj súhlas min. $\frac{3}{4}$ štátnych zákonodarných zborov, resp. ich konventov. Tým sa odstránil jeden z nedostatkov bývalej konfederácie, ktorý zabraňoval modifikácii systému a odstraňovaniu prípadných nedostatkov.

Ustanovenie o nadradenosti ústrednej vlády nad vládami jednotlivých členských štátov bolo zakotvené v čl. XIII. Článkov konfederácie, resp. v čl. VI. Ústavy Spojených štátov. V oboch prípadoch sa štáty zaviazali dodržiavať rozhodnutia centrálnych orgánov, resp. uznali ústavu, zákony vydané na jej základe a zmluvy uzatvorené v mene Spojených štátov za najvyššie právo krajiny.

11.2.2 Rozdiely medzi konfедераčným a federálnym zriadením

Najvýznamnejšou zmenou vládneho systému bolo nahradenie konfедераčného Kongresu so zákonodarnou, výkonnou aj súdnou právomocou novou sústavou federálnych orgánov s rozdelenými právomocami.

Zákonodarná moc podľa čl. I. Ústavy náležala Kongresu Spojených štátov zloženého zo Snemovne reprezentantov a Senátu. Nimi prijaté návrhy zákonov podliehali schváleniu prezidentom s právom veta, ktorý mohol návrh odmietnuť a vrátiť komore, z ktorej návrh vzišiel. Ústava umožňovala prelomenie práva veta opätovným dvojtretinovým schválením návrhu komorou.

Snemovňa reprezentantov sa skladala z členov volených na dva roky občanmi jednotlivých štátov a „*volebné právo v každom štáte majú tí, ktorí volia do početne silnejšej komory zákonodarného zboru príslušného štátu.*“²⁹⁶ Počet zástupcov štátov sa odvíjal od počtu ich obyvateľov. Na čele Snemovne stál predseda volený poslancami.

Senát bol zložený z dvoch senátorov z každého štátu a senátori boli volení zákonodarným orgánom príslušného štátu. Každé dva roky sa volila tretina členov Senátu.

²⁹⁵ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 111.

²⁹⁶ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 36.

Viceprezident Spojených štátov bol menovaný predsedom Senátu.

Ústava výrazne rozšírila právomoci Kongresu. Medzi najdôležitejšie zmeny možno zaradiť právomoc ukladať a vyberať dane, clá a iné poplatky a regulovať zahraničný i medzištátny obchod. Týmto krokom sa odstránil jeden z nedostatkov Článkov konfederácie, ktoré neobsahovali dostatočne efektívny spôsob získavania prostriedkov pre činnosť centrálnej vlády. Nejednotná obchodná politika obmedzovala rozvoj obchodných vzťahov so zahraničím aj medzi členskými štátmi konfederácie. Ústava v čl. I., oddiel 8. zverila Kongresu právomoc *„vydávať všetky zákony nevyhnutné k uskutočňovaniu uvedených právomocí a všetkých ostatných právomocí, prepožičaných touto ústavou vláde Spojených štátov, jej departmentom alebo úradníkom.“*²⁹⁷

Ústava v čl. II. zverovala výkonnú moc do rúk prezidenta Spojených štátov amerických voleného Zborom voliteľov určených jednotlivými štátmi. Počet voliteľov jedného štátu bol rovný počtu senátorov a členov Snemovne reprezentantov daného štátu. Podobným spôsobom sa volil aj viceprezident, ktorý predsedal Senátu a v určitých prípadoch preberal právomoci prezidenta.

Prezident v novom ústavnom systéme podľa čl. II. odd. 2. a 3. Ústavy zastával funkciu veliteľa ozbrojených síl Spojených štátov. Predstavoval najvyšší orgán federálnej administratívy, bola mu zverená právomoc uzatvárať medzinárodné zmluvy na základe súhlasu 2/3 prítomných senátorov a menoval so súhlasom Senátu veľvyslancov a iných zástupcov štátu. Menoval sudcov Najvyššieho súdu a ostatných úradníkov Spojených štátov amerických, najmä vedúcich jednotlivých ministerstiev federálnej správy, ktorí tvorili tzv. Kabinet. Prezident v súdnych záležitostiach získal právo udeľovať milosť alebo odložiť výkon trestu. Vo vzťahu k zákonodarnej moci mohol v stanovených prípadoch zvolávať alebo odročiť zasadnutia oboch snemovní Kongresu.

V rámci uplatňovania systému *„brzd a vyvážení“* (checks and balances) bol prezident oprávnený vetovať návrhy zákonov schválených komorami Kongresu. Väčšina menovacích aktov prezidenta podliehala schvaľovaniu Senátu. Snemovňa reprezentantov mohla zahájiť tzv. *impeachment*, t. j. trestné konanie proti verejnému činiteľovi z dôvodu vlastizrady, úplatkárstva alebo iných ťažkých zločinov. Dôsledkom mohlo byť pozbavenie úradu prezidenta a ostatných úradníkov Spojených štátov.²⁹⁸

²⁹⁷ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 61.

²⁹⁸ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 67-79.

Podľa princípu rozdelenia vládnej moci došlo k vytvoreniu sústavy súdov zloženej z Najvyššieho súdu a podriadených federálnych súdov, ktoré zriaďoval Kongres. Ich právomoc sa vzťahovala na „*všetky prípady podľa práva a spravodlivosti, ktoré spadajú pod ustanovenia tejto ústavy, zákonov Spojených štátov a medzinárodných zmlúv, či už existujúcich alebo tých, ktoré sa uzatvoria v mene Spojených štátov.*“²⁹⁹ Federálna súdna moc sa vzťahovala napr. aj na spory medzi federáciou a členským štátom, resp. medzi členskými štátmi a na spory medzi štátom a občanom iného členského štátu. Členov federálnych súdov menoval prezident, a to na základe súhlasu Senátu.³⁰⁰

Najvyšší súd vykonával originálnu jurisdikciu napr. v prípadoch, v ktorých členský štát vystupoval ako jedna zo strán sporu. V ostatných prípadoch plnil Najvyšší súd úlohu odvolacej súdnej inštancie. Zároveň v čl. III. oddiel 2. bolo zakotvené právo na porotný súd v rámci federálnej jurisdikcie. Najvyšší súd neskôr získal právo prehlasovať akty federálnej a štátnej moci, ktoré sú v rozpore s Ústavou, za neplatné, čím sa stal hlavným orgánom kontroly ústavnosti v Únii.³⁰¹

²⁹⁹ COOKE, E. *Ústava Spojených štátov amerických*. Bratislava : Nadácia Občan a demokracia, 2000, s. 82.

³⁰⁰ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 385.

³⁰¹ KUKLÍK, J.; SELTENREICH, R. *Dějiny angloamerického práva*. Praha : Linde, 2007, s. 385.

12 Záver

Dovolím si zhrnúť, že americký ústavnoprávny vývoj v kolóniách je vskutku bohatým a rôznorodým fenoménom, ktorý si na poli histórie Spojených štátov zasluhuje zvláštnu pozornosť. Cieľom tejto práce bolo nielen bližšie poukázať na to, akými vývojovými etapami americký ústavnoprávny vývoj v kolóniách prešiel, ale i aký nepopierateľný význam niesol vo vzťahu k formovaniu Ústavy Spojených štátov – Ústavy, ktorá spolu s prijatými dodatkami platí dodnes a ktorá bola vytvorená ako výsledok mnohých kompromisov prijatých za účelom zaistenia stability, bezpečnosti a prosperity Spojených štátov.

V rámci popísaného ústavnoprávneho vývoja sa v amerických kolóniách postupne formovali idey samosprávy a oddelenia sa od materskej krajiny, ako aj nové idey občianskych práv a náboženskej tolerancie. Tento vývoj priniesol niekoľko nových modelov rozdelenia vládnej moci, ako aj nové spôsoby formovania ústredných vládnych orgánov, a položil základy federálneho zriadenia, ktoré sa následne definitívne sformovalo v ústavnom systéme Spojených štátov.

Ústavnoprávny vývoj v jednotlivých kolóniách sa premietol i do samotného textu Ústavy Spojených štátov, ktorá do určitej miery kompilovala vybrané charakteristické prvky vládnych orgánov kolónií. Napríklad z ústavy Marylandu bola prevzatá voľba prezidenta a viceprezidenta prostredníctvom zboru voliteľov, z ústavy New Yorku bol prevzatý princíp zmeny počtu delegátov jednotlivých štátov v závislosti na zmene celkového počtu obyvateľov jednotlivých štátov a z tejto ústavy bolo prevzaté i pravidlo, že viceprezident zastáva zároveň aj funkciu predsedu hornej snemovne zákonodarného zboru. Z ústavy Massachusetts boli napríklad prebraté práva a povinnosti komôr zákonodarného zboru v procese impeachmentu, ako aj právomoc orgánu výkonnej moci vetovať návrhy zákonov schválených zákonodarným zborom.

Ústavnoprávny vývoj v kolóniách tiež podstatným spôsobom inšpiroval nasledujúci vývoj v súvislosti s „nápravami“ určitých nedostatkov, ktoré sa v konfедераčnom zriadení objavili, ako napr. nedostatočné súdne právomoci na ústrednej úrovni či pomerne slabé právomoci konfедераčných orgánov v oblasti obchodnej alebo daňovej politiky.

V neposlednom rade viedol tento vývoj v nasledujúcom období i k úprave vzťahu medzi federálnymi orgánmi a obyvateľmi štátov tvoriacich úniu – medzi ústrednými orgánmi

a obyvateľmi sa vytvorili užšie (priame) vzťahy, napr. v podobe voľby delegátov do dolnej snemovne zákonodarného zboru občanmi jednotlivých štátov únie.

Zoznam použitej literatúry

Knihy:

- ANDREWS, Charles McLean. *The American Nation: A history. Volume 5. Colonial Self-government 1652 – 1689.* V New Yorku: Harper & Brothers Publishers, 1904. 369 s.
- ANDREWS, Charles McLean. *The Colonial Period.* V New Yorku: Henry Holt and Company, 1912. 263 s.
- BEMISS, Samuel Flagg. *The Three Charters of the Virginia Company of London, with Seven Related Documents, 1601 – 1621.* Vo Williamsburgu: Virginia 350th Anniversary Celebration Corporation, 1957. 128 s.
- COOKE, Edward J. *Ústava Spojených štátov amerických.* Preložil Peter KRESÁK. V Bratislave: Nadácia Občan a demokracia, 2000. 152 s. ISBN 8096716980.
- DE TOCQUEVILLE, Alexis. *Demokracie v Americe I.* 1. vyd. Preložil Vladimír JOCHMAN. V Prahe: Lidové noviny, 1992. 378 s. Knihovna Lidových novín. ISBN 80-7106-052-6.
- DOYLE, John Andrew. *English Colonies in America. Volume II. The Puritan Colonies. Volume I.* V New Yorku: Henry Holt and Company, 1886. 334 s.
- DOYLE, John Andrew. *English Colonies in America. Virginia, Maryland, and the Carolinas.* V New Yorku: Henry Holt and Company, 1889. 454 s.
- ELSON, Henry William. *History of the United States of America.* V New Yorku: The MacMillan Company, 1914. 950 s.
- ELSON, Henry William. *History of the United States of America. Volume II.* V New Yorku: The MacMillan Company, 1908. 281 s.
- GROSSBERG, Michael; TOMLINS Christopher. *The Cambridge history of law in America. Volume I. Early America (1580 – 1815).* V Cambridge: Cambridge University Press, 2011. 739 s.
- KAYE, Percy Lewis. *The Colonial Executive Prior to the Restoration.* V Baltimore: The Johns Hopkins Press, 1900. 84 s.
- KUKLÍK, Jan; SELTENREICH, Radim. *Dějiny angloamerického práva.* V Prahe: Linde, 2007. 878 s. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-688-4.
- McKINLEY, Albert Edward. *The Suffrage Franchise in the Thirteen English Colonies in America.* Vo Philadelphii: University, Boston, Ginn & co., agents, 1905. 534 s.
- MERENESS, Newton. *Maryland as a proprietary province.* V Londýne: The MacMillan Company, 1901. 530 s.

- MOSES, Bernard. *The Government of the United States*. V New Yorku: D. Appleton and Company, 1910. 432 s.
- OSGOOD, Herbert Levi. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume II. The Chartered Colonies. Beginnings of Self-Government*. V New Yorku: The MacMillan Company, 1904. 526 s.
- OSGOOD, Herbert. *The American Colonies in the Seventeenth Century. Volume III. Imperial Control. Beginnings of the System of Royal Provinces*. V New Yorku: The MacMillan Company, 1907. 586 s.
- PALFREY, John Gorham. *History of New England during the Stuart Dynasty. Volume III*. V Bostone: Little, Brown, and Company, 1870. 698 s.
- PALFREY, John Gorham. *A Compendious History of New England from the Discovery by Europeans to the First General Congress of the Anglo-American Colonies. Volume I*. V Bostone: James R. Osgood and Company, 1884. 444 s.
- PALFREY, John Gorham. *History of New England from the Revolution of the Seventeenth Century to the Revolution of the Eighteenth. Volume I*. V Bostone: Little, Brown, and Company, 1897. 637 s.
- RAKOVÁ, Svata. *Anglické kolonie v Severní Americe v 17. století. Modely politické kultury*. 1. vyd. V Praze: Historický ústav, 1997. 398 s. Práce (Historický ústav. Akademie věd ČR). ISBN 885268-60-4.
- RAKOVÁ, Svata; OPATRŇY, Josef. *USA*. 1. vyd. V Praze: Libri, 2003. 220 s. Stručná historie států. ISBN 80-7277-157-4.
- TINDALL, George Brown; SHI, David. *USA*. 1. vyd. V Praze: Nakladatelství Lidové noviny, 1994. 897 s. Dějiny států. ISBN 80-7106-087-9.
- WERTENBAKER, Thomas. *Virginia under the Stuarts, 1607 – 1688*. V Londýne: Humphrey Milford Oxford University Press, 1914. 296 s.

Články:

- SELTENREICH, Radim. Ústavněprávní vývoj anglických kolonií v Severní Americe. *Právník*. 2005, 144 (4), s. 383 – 399. ISSN 0231-6625.
- SMITH, Douglas. An Analysis of Two Federal Structures: The Articles of Confederation and Constitution. *San Diego Law Review*. 1997, 34 (1), s. 249-251. ISSN 0036- 4037.

Elektronické zdroje:

- Albany Plan of Union 1754* [online]. 1754. [cit. 11. 02. 2017]. Dostupné na internetu: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/albany.asp>

An Ordinance for the government of the Territory of the United States northwest of the River Ohio [online]. 1787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/nworder.asp>

Charter of Liberties and Privileges [online]. 1683. [cit. 09.02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://oll.libertyfund.org/pages/1683-charter-of-liberties-and-privileges-new-york>>

Concessions and Agreement [online]. 2006, [cit. 07. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.ncpedia.org/concessions-and-agreement>>

Concessions and Agreements of the Lords Proprietors of the Province of Carolina [online]. 1665. [cit. 07. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/nc03.asp>

Declaration and Resolves of the First Continental Congress [online]. 1774. [cit. 13. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/18th_century/resolves.asp>

Frame of Government of Pennsylvania [online]. 1682. [cit. 20. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/pa04.asp>

Fundamental Constitutions [online]. 2006. [cit. 07. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.ncpedia.org/fundamental-constitutions>>

Governors of Virginia [online]. 2015. [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://www.encyclopediavirginia.org/Governors_of_Virginia#start_entry>

Laws Agreed Upon in England [online]. 1682. [cit. 20. 02. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/17th_century/pa04.asp>

Letters Patent to Sir Humfrey Gylberte June 11 [online]. 1578. [cit. 22. 01. 2017]. Dostupné na internete: <http://avalon.law.yale.edu/16th_century/humfrey.asp>

Life in the Early Middle Colonies New York, New Jersey, Pennsylvania, Delaware, Vermont. A General Historical Survey [online]. 2012. [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.rootsweb.ancestry.com/~nycoloni/dahistmc.html>>

Patent Granted by King Henry VII to John Cabot and his Sons [online]. 1496. [cit. 22. 01. 2017]. Dostupné na internete: <<http://www.heritage.nf.ca/articles/exploration/1496-cabot-patent.php>>

Pennsylvania Charter of Liberties [online]. 1701. [cit. 23. 02. 2017]. Dostupné na internete: <<http://oll.libertyfund.org/pages/1701-pennsylvania-charter-of-liberties>>

Pilgrim Code of Law [online]. 1636. [cit. 25. 01. 2017]. Dostupné na internete: <<http://teachingamericanhistory.org/library/document/pilgrim-code-of-law/>>

- The Articles of Confederation of the United Colonies of New England* [online]. 1643.
[cit. 08. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://avalon.law.yale.edu/17th_century/art1613.asp>
- The Charter of Maryland* [online]. 1632. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://avalon.law.yale.edu/17th_century/ma01.asp>
- The Consession and Agreement of the Lord Proprietors of the Province of New Caesarea, or New Jersey, to and With All and Every the Adventurers and All Such as Shall Settle or Plant There* [online]. 1664. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://avalon.law.yale.edu/17th_century/nj02.asp>
- The Fundamental Agreements of the Freeholders, and Inhabitants of the Province of West New Jersey* [online]. 1681. [cit. 26. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<<http://www.state.nj.us/njfacts/njdoc8a.htm>>
- The Governor's Council* [online]. 2012. [cit. 05. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://www.encyclopediavirginia.org/Governor_s_Council_The>
- The Maryland Toleration Act* [online]. 1649. [cit. 24. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<<http://www.let.rug.nl/usa/documents/1600-1650/the-maryland-toleration-act-1649.php>>
- The Massachusetts Body of Liberties* [online]. 1641, s. 261 – 278. [cit. 20. 02. 2017].
Dostupné na internete: <<https://history.hanover.edu/texts/masslib.html>>
- The Navigation Act* [online]. 1651. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://constitution.org/eng/conpur_ap.htm>
- Navigation Act of September 13, 1660* [online]. 1660. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4102>
- Navigation Acts* [online]. 2015. [cit. 10. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<<https://www.britannica.com/event/Navigation-Acts>>
- Suffolk Resolves* [online]. 1998. [cit. 13. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<<https://www.britannica.com/event/Suffolk-Resolves>>
- The New Jersey Plan* [online]. 1787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<http://www.usconstitution.net/plan_nj.html>
- Virginia Plan* [online]. 787. [cit. 16. 02. 2017]. Dostupné na internete:
<<https://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=7&page=transcript>>

Resumé

Táto práca pojednáva o ústavnoprávnom vývoji v severoamerických anglických kolóniách, a to v kontexte príslušných historických súvislostí. Práca je členená z chronologického hľadiska, v rámci ktorého začína pri počiatkoch anglickej kolonizácie v 16. storočí a pokračuje cez 17. storočie až po prijatie Ústavy Spojených štátov v roku 1789. Okrem toho práca reflektuje aj geografické hľadisko, v rámci ktorého sa zameriava najskôr na novoanglické kolónie, následne na stredoatlantické kolónie a nakoniec na južné kolónie, postupujúc zaužívaným spôsobom zo severu na juh.

V začiatku práce (v druhej kapitole) sú načrtnuté kolonizačné pokusy Anglicka v 16. storočí a kráľovské patenty vydané Korunou, ktoré oprávňovali ich držiteľov k zaberaniu a kolonizovaniu nových území. Tretia kapitola pojednáva o počiatkoch novoanglických kolónií a o postupnom vývoji ich ústredných správnych orgánov s poukázaním na obsah vybraných dôležitých ústavnoprávnych dokumentov tohto obdobia. V štvrtej kapitole sa práca zameriava na ústavnoprávny vývoj novoanglických kolónií v druhej polovici 17. storočia, ktorý bol zakončený vytvorením jednotnej správy všetkých kolónií tejto oblasti v podobe Novoanglického domínia. Piata kapitola pojednáva o vývoji stredoatlantických kolónií a zameriava sa na významné ústavnoprávne dokumety tohto obdobia, napr. Newyorskú chartu slobôd, Pennov Rámeč ústavy či Pennsylvánsku listinu slobôd. Nasledujúca kapitola potom pojednáva o ústavnoprávnom vývoji Virgínie a Marylandu. V siedmej kapitole sa práca zameriava na ústavné zmeny v južných kolóniách v období reštaurácie stuartovskej dynastie. Nasledujúca kapitola pojednáva o kolóniách v 18. storočí, a to so zameraním na formovanie koloniálnych orgánov v kontexte narastajúcich sporov s materskou krajinou; práca v tejto časti prináša bližšie priblíženie napr. navigačných zákonov, ktoré čiastočne obmedzovali samostatnú obchodnú politiku amerických kolónií. Deviata kapitola pojednáva o udalostiach vedúcich k americkej vojne za nezávislosť, o činnosti oboch kontinentálnych kongresov, vyhlásení nezávislosti všetkých amerických kolónií a následnom prijatí nových štátnych ústav. Predposledná kapitola sa zameriava na ústavné zriadenia konfederácie vytvorené Článkami konfederácie a posledná kapitola tejto práce pojednáva o procese a vplyvoch na tvorbu novej Ústavy Spojených štátov na pozadí pôvodného konfедераčného systému.

Constitutional Development in American Colonies (Summary)

This thesis pertains to constitutional development in North American Colonies in the respective historical context. The thesis is structured chronologically, commencing with the early attempts of British colonization in the 16th century, and follows through the 17th century to the adoption of the Constitution of the United States of America in 1789. Moreover, the thesis also reflects the geographical aspect, focusing first at New England Colonies, then at Mid Atlantic colonies, and finally at Southern Colonies, proceeding in the usual way from the North to the South.

The beginning of the thesis (the second chapter) indicates the English colonization attempts in the 16th century and the Royal Patents issued by the King, which authorized their holders to take over and colonize new territories. The third chapter deals with the beginnings of New England Colonies and the continuous development of their central administration bodies, pointing at the content of selected significant constitutional documents of this period. In the fourth chapter, the thesis focuses at the constitutional development of New England Colonies in the second half of the 17th century, which was completed by the creation of unified administration of all colonies in this area in the form of Dominion of New England. The fifth chapter deals with the development of Mid Atlantic Colonies and focuses at the significant constitutional documents of this period, e.g. the New York Charter of Liberties and Privileges, Penn's Frame of Government or Pennsylvania's Bill of Rights. The following chapter deals with constitutional development of Virginia and Maryland. In the seventh chapter, the thesis focuses at the constitutional changes in the Southern Colonies in the time of restoration of the Stuart dynasty. The following chapter deals with the colonies in the 18th century, focusing at the formation of colonial bodies in the context of intensifying disputes with the mother country; in this part, the thesis sets forth in more detail, for instance, the Navigation Acts which partly restricted independent commercial policy of American Colonies. The ninth chapter deals with the events leading up to the American Revolutionary War, the activities of both Continental Congresses, the proclamation of Independence of all American Colonies and the consequent adoption of new state constitutions. The next-to-last chapter focuses at the constitutional system of the Confederation, as established by the Articles of Confederation, and the last chapter of this thesis deals with the process and influences on the preparation of the new Constitution of the United States on the background of the former confederation system.

Kľúčové slová

ústavný vývoj – constitutional development

výsadné kolónie – charter colonies

Články konfederácie – The Articles of Confederation

Ústava – Constitution